

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wieczornym. — w niedzielę i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświęcone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmikowski, Powszechnej Wystawy Krajowej dr. Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70.

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 398

Poznań, czwartek dnia 29 sierpnia 1929

Rok XXIV

Ważne oświadczenia

Rewizyta przedstawicieli parlamentu francuskiego przyszła do skutku późno — jak wiadomo, nie z winy paryskiej czy warszawskiej Grupy Parlamentarnej Francusko - Polskiej —, ale dobrze się stało, że przecież doszła do skutku. i to w okresie rozwoju polityki międzynarodowej wogóle, a w szczególności francuskiej polityki zagranicznej, — rozwoju, który może w Polsce budzić wątpliwości i troski.

Wizyta przedstawicieli parlamentu nie jest oczywiście konferencją dyplomatyczną, a toast nie jest dokumentem, pod którym figuruje podpis rządu; ale są wizyty i są przemówienia, które mają duże znaczenie moralno - polityczne, a wartości moralno - polityczne nie przestają mimo wszystko być walorami realno - politycznymi. Powiedzieć to należy o pobycie u nas deputowanych i senatorów francuskich, oraz o ich oświadczeniach w stosunku do Polski.

Goście nasi wiedzieli, że Polska nie bez obawy patrzy na tendencję polityki francuskiej, zmierzającą do porozumienia z Niemcami, i w odpowiedzi właśnie na te obawy padły z ust przedstawicieli parlamentu francuskiego słowa wyrażające stanowcze, mocne. Najważniejszym było oświadczenie deputowanego Locquina, który już po raz wtóry przybył do Polski, — najważniejszym, bo jest on prezesem paryskiej Grupy Parlamentarnej Francuskiej i jest zdeklarowanym socjalistą. Jeżeli prawicowiec Evain, deputowany m. Paryża, b. przewodniczący tamtejszej Rady Miejskiej, stwierdzał, że Francję łączą z Polską „więzy, które ukule stulecia i których nie skruszy żadna awantura dyplomatyczna”, i jeżeli wołał, że „dotknąć Polski, to znaczy dotknąć Francji”, — to słowa jego wita społeczeństwo polskie z szczerem i serdecznym uznaniem. Ale jest rzeczą zrozumiałą, że szczególnie podkreślamy oświadczenie nie tylko prezesa Grupy Polsko - Francuskiej, ale i przedstawiciela francuskiego obozu lewicowego, a nawet wyraźnie socjalistycznego, idącego właśnie zdecydowanie w kierunku porozumienia z Niemcami.

Otóż deputowany Locquin oświadczył m. i.: „Polska taka, jak ją utrwalili traktat wersalski, w granicach, które za ogólną zgodą zostały jej przyznane i sankcjonowane przez wszystkie narody, może być spokojna. Ma ona za sobą...sumienie całego świata cywilizowanego... Ani jeden z nas nie dopuszcza możliwości rewizji granic polskich. Wszyscy uczynimy, jeżeli to będzie konieczne, wszystko, na co nas stać, ażeby przeszkodzić najmniejszemu zamachowi na Wasze terytorjum, Wasze granice, Waszą niepodległość”.

A również lewicowiec, socjalny radkał. b. minister, deputowany Berthod, potwierdził, że taką jest wola całej Francji bez różnicy przekonań partyjno-politycznych.

Słowa niewątpliwie ważne. Wierzymy, że odzwierciedlają one rzeczywistość, tem bardziej, że tylko szalenie francuski mógłby sobie życzyć osłabienia i obciążenia Polski na rzecz Prus-Nie-

Z konferencji mocarstw w Hadze

Trudności w sprawie nadreńskiej — Butny ton Niemiec

Haga, 29. 8. (PAT) Wczoraj popołudniu odbyło się posiedzenie 6 państw zapraszających. W czasie dyskusji, która toczyła się wyłącznie w sprawach finansowych i przybierała czasami charakter dramatyczny, wystąpił energicznie niemiecki minister terenów okupowanych, który zaatakował zarówno Snowdena, jak i Brianda. Tego ostatniego z tej głównie przyczyny, że nie chce on w żaden sposób podać ostatecznych terminów ewakuacji, dopóki plan Younga nie tylko nie będzie przyjęty, ale i ratyfikowany. W końcu posiedzenia popołudniowego Snowden zaprosił wszystkich delegatów na obiad do swego hotelu.

Haga, 29. 8. (PAT) Narady delegacji 6 mocarstw zapraszających zakończyły się o godz. 2.30 w nocy. Dotyczyły one 4 punktów, co do których zgoda Niemiec jest konieczna. Delegacje państw wierzycielskich osiągnęły całkowite porozumienie. Nieuzyskano jednak jeszcze aprobaty Niemiec, które mają udzielić oficjalnej odpowiedzi w dniu dzisiejszym. Niemiecki minister terenów okupowanych Wirth oświadczył, wychodząc z

posiedzenia, że porozumienie nie zostało osiągnięte co do żadnego punktu. Trudności związane z kwestjami okupacyjnymi nie zdają się być nie do pokonania. Odpowiednia formuła właśnie obecnie jest rozpatrywana. Snowden podtrzymuje energicznie tezę państw wierzycielskich.

Berlin, 29. 8. (PAT) Dzisiejsza prasa berlińska zdradza co do sytuacji haskiej pewien pesymizm, który wzrasta wyraźnie w prasie prawicowej. Podczas gdy prasa demokratyczna ogranicza się do stwierdzenia trudności, istniejących w obecnym stanie rokowań pomiędzy wierzycielami i Niemcami, dzienniki centrowe wyrażają się sceptycznie co do wyniku konferencji haskiej i nawołują do twardego obstawania przy tezie niemieckiej. W wielu dziennikach daje się zauważyć niezadowolenie z powodu stanowiska Snowdena, który wedle tych dzienników przyłączył się w zupełności do tezy francuskiej, wobec czego Niemcy znajdują się wobec zwartego frontu wierzycieli. Prasa prawicowa pisze o ogromnej presji, wywieranej na delegację niemiecką i wzywa ją do oporu.

Opróżnienie 3 strefy Nadrenji 30 czerwca 1930

Haga 29. 8. (Radio wł.) Dzisiaj o godz. 11 rozpoczęte posiedzenie komitetu politycznego w sprawie opróżnienia Nadrenji trwało do godz. 1.45. Na zebranie to powołano także kilku finansowych rzeczoznawców. Dalszy ciąg finansowych narad, złączonych z ewakuacją, które wczoraj nie doprowadziły do rezultatu, nastąpi dzisiaj po południu, lecz przypuszczalnie

sprawy te poruszano także już przed południem.

Haga 29. 8. (Radio wł.) Po dzisiejszym przedpołudniowym posiedzeniu komitetu politycznego podano z kół jej uczestników do wiadomości, że termin opróżnienia trzeciej strefy Nadrenji wyznaczony został na 30-go czerwca 1930 r.

Przed sesją Ligi Narodów

Berlin, 29. 8. (PAT) Półrządowy komunikat oświadcza, że prowizoryczne przewodnictwo delegacji niemieckiej na najbliższe zgromadzenie Ligi Narodów objąć ma hr. Bernstorff. Nie wiadomo jeszcze, czy wszyscy delegaci niemieccy, biorący udział w konferencji haskiej udadzą się do Genewy. Wydaje się jednak pewnym, że minister spraw zagranicznych dr. Stresemann wyjedzie do Genewy po zakończeniu obrad haskich.

Jednocześnie biuro Wolffa w depeszy z Genewy donosi, że hr. Bernstorff, bawiący obecnie w Genewie, zasiądzie jako przedstawiciel Rzeszy na najbliższym posiedzeniu Rady do czasu przybycia Stresemanna.

Biuro Wolffa podaje, że również inni członkowie Rady, którzy nie będą mogli przybyć na czas do Genewy ze względu na przedłużanie się

obrad haskich, będą do czasu swego przybycia reprezentowani przez zastępców. W ten sposób Brianda zastępować ma kierownik wydziału Ligi Narodów w francuskim ministerstwie spraw zagranicznych, Massigli.

Genewa 29. 8. (Pat) Według krążących tutaj a pochodzących z Hagi wiadomości, badane są możliwości przesunięcia terminu sesji Rady Ligi zwołanej na 30 bm., ze względu na przedłużającą się konferencję w Hadze, gdzie przebywają obecnie niektórzy członkowie Rady wraz z urzędującym przewodniczącym. Przewidziane jest zebranie się Rady w pierwszym dniu zgromadzenia Ligi, data jednak zgromadzenia ustalona jest przez art. 1 regulaminu na pierwszy poniedziałek września, nie może być przeto odłożona.

Konfiskata książki antypaństwowej

Bielsk, 29. 8. (AW.). W pewnej księgarni bielskiej ukazała się książka hakatysty Ryszarda Skowronka, pod tyt.: „Heimat! Heimat!” o treści wybitnie antypaństwowej. Powieść ta drukowana była swego czasu w od-

cinkach „Berliner Illustr. Zeitung”, któremu to pismu odebrano debit na terenie woj. śląskiego. Książka dostała się do sprzedaży w Bielsku drogą przemytu z Niemiec. Policja cały nakład skonfiskowała.

miec. Przekonani też jesteśmy, że nasi goście po zwiedzeniu Powszechnej Wystawy Krajowej i głównych środowisk Polski, gdy wrócą do swej ojczyzny, będą u siebie propagatorami tej prawdy, że Polska dokonała w latach dziesięciu, a raczej ośmiu (od czasów wojny bolszewickiej) rzeczy potężnych, i to w warunkach najtrudniejszych wskutek wielokrotnego rozbioru, że przeto Polska jest sojusznikiem wartościowym w pełnym znaczeniu tego słowa.

Powtarzamy: intencje Francji w stosunku do Polski są niewątpliwie. Stwierdzenie ich stanowcze przez kompetentne francuskie czynniki polityczne, i to właśnie na gruncie stolicy Polski zachodniej, może Niemców otrzeźwi choć nieco w ich zapale, sięgającym po nasze ziemie, a rozzuchwalonym niestety przez różne posunięcia dyplomacji międzynarodowej.

Sytuacja w Hadze

Jest jeszcze zbyt wcześnie, by mówić o osiągnięciu całkowitego porozumienia w Hadze. Nie należy zapominać, że dotychczas omawiane były sprawy, dla których właściwie konferencja nie została zwołana. Zadaniem konferencji miało być wprowadzenie w życie planu Younga, tymczasem ciągle jeszcze toczą się spory, jak ten plan będzie wyglądał.

Mimo to zawsze staliśmy na stanowisku, że prędzej czy później do porozumienia dojdzie, gdyż wprowadzenia w życie takiego lub innego planu Younga domaga się przedewszystkiem wielka finansjera, która dopatruje się w nim znakomitej platformy dla rozwinięcia akcji gospodarczej i politycznej w Europie. Oprócz tego dla Francji wejście w życie planu Younga jest konieczne po ratyfikowaniu długów wojennych. Niemcy chcą tego samego celem przeprowadzenia ewakuacji Nadrenji, nie mówiąc już o potężnych wpływach zakulisowych, dla których plan Younga stanowi podstawę polityki porozumienia francusko-niemieckiego.

Delegat angielski p. Snowden, wiedząc jak wielkie siły zainteresowane są w zrealizowaniu planu Younga, mógł stawiać nieoczekiwane, gwałtowne warunki, które istotnie w chwili, gdy było zapowiedziane rozbięcie, zostały przyjęte przynajmniej w 80 proc. P. Snowden swoją taktyką zaskarbił w Anglii popularność dla siebie i dla rządu socjalistycznego, oraz dokonał zwrotu w angielskiej polityce zagranicznej.

Porozumienie, osiągnięte w Hadze między wierzycielami Niemiec, posiada jeden brak: nie ma zgody samej Rzeszy. By zaspokoić pretensje angielskie sprzymierzeni ofiarowali Anglii 300 milj. mk. w złocie, zaoszczędzonych wskutek przedłużenia trwania planu Dawesa o pięć miesięcy. Otóż Niemcy dowodzą, że suma ta im się należy. Następnie nie chcą się Niemcy zgodzić na podniesienie w ramach rat, ustalonych w planie Younga, tej ich części, które są bezwarunkowe i które mogą być zmobilizowane. A ta podwyżka ma również iść do skarbu angielskiego, który według dotychczasowego planu nie korzystałby z rat bezwarunkowych. Następnie Niemcy nie są również zadowolone z dalszego ograniczenia wydatków reparacyjnych w naturze, a zwłaszcza w węglu.

Według wiadomości, jakie dziś nadchodzą, p. Snowden zsolidaryzował się nareszcie ze sprzymierzonymi i wywiera nacisk na Niemcy, by poddały się wyznaczonemu warunkom. Niemcy się opierają, lecz tylko dlatego, by uzyskać dalsze ustępstwa w sprawie Nadrenji.

Kwestja ta jest już zasadniczo zatwierdzona. Wojska angielskie mają rozpocząć ewakuację już we wrześniu, a francuskie zacząć wycofywać się z drugiej strefy w październiku. Co do strefy trzeciej to ma być ewakuowana przez Francję do dnia 30 czerwca 1935 r. Daty te mogą jeszcze ulec zmianom, gdyż wszystko uzależniane jest od ratyfikowania planu Younga, zwłaszcza przez Niemcy.

Stresemann osiągnął największy sukces w sprawie komisji kontroli w Nadrenji. Nie będzie się już ona nazywała komisją „konstatacyj i koncyliacyjną”, lecz będzie tylko komisją koncyliacyjną czyli arbitrażową. Nie będzie też mogła przeprowadzać ankiet na terytorjum zdemilitaryzowanym. Wszelkie cechy kontroli zostały jej odejęte. Niemcom jednak i tego jeszcze mało. Nadarza im się teraz doskonała sposobność do wytargowania nowych ustępstw politycznych, dla których głównie przybyli do Hagi, wzamian za wyrażenie zgody na porozumienie sprzymierzonych.

Przemówienia z okazji pobytu w Poznaniu przedstawicieli parlamentu francuskiego

W uzupełnieniu sprawozdania w wydaniu porannym z wczorajszego śniadania na ratuszu i obiadu na zamku, podajemy poniżej przemówienia Polaków,

Prezydent Ratajski

W imieniu miasta Poznania mam zaszczyt serdecznie powitać w naszym starożytnym ratuszu przedstawicieli wielkiego i szlachetnego narodu francuskiego. Serdecznie dziękuję Panom, żeście zechcieli odwiedzić Polskę i żeście skierowali swoje pierwsze kroki do Poznania, stolicy Polski zachodniej, siedziby Powszechnej Wystawy Polskiej. Witając naszych wybitnych gości, uważam za konieczne zapewnić, że więzy przyjaźni, łączące Polskę z Francją, poczytamy za nierozzerwalne. Te więzy przyjaźni, opierają się na łączności intelektualnej i na tym samym ideale miłości prawdy, wolności i braterstwa ludów. Ta wspólnota uczuć sprawia, że naród francuski i naród polski z takim samym porwytem i entuzjazmem zmiierają do realizacji ideałów pokoju i pracy. Naród polski, uciskany przez lat przeszło 100., rozumie doskonale konieczność ściślejszej współpracy z narodami europejskimi, które, rozwinięte znacznie wcześniej życie polityczne, zdobyły większe doświadczenie, a w szczególności z Francją, przyjaciółką wierną i oddaną, będącą wcieleniem najwyższej ludzkiej kultury.

Wszyscy Polacy są przeniknięci w stosunku do Francji uczuciem głębokiej wdzięczności. Wszak najlepsi synowie Francji zginęli dla ideałów wolności i ludzkości. Francja jest narodem, który walczył do końca, by skruszyć łańcuchy

Dep. Jean Locquin, przewodniczący Grupy Parl. Francusko-Polskiej

W imieniu francuskiej delegacji parlamentarnej dziękuję Panu Prezydentowi m. Poznania, za słowa, wypowiedziane pod naszym adresem i adresem Republiki Francuskiej. Słowa te trafiły prosto do naszych serc, o czym On wie, gdyż miałem sposobność powiedzieć Mu to podczas poprzedniej podróży przed czterema laty, kiedy w tym samym mieście Poznaniu po raz pierwszy parlamentarzyści francuscy zetknęli się z ziemią polską.

Panie Prezydencie, miasto to jest rzeczywiście predestynowane przez swe położenie geograficzne, aby przyjmować pierwszych podróżnych, którzy z Francji przybywają do Polski, zdaje się być również przez legendę predestynowane do tej roli wysuniętej pikiety polskiej od strony zachodniej.

Istnieje legenda, która głosi, że Poznań był założony przez Lecha, który na tym miejscu, gdzie dziś znajduje się miasto, odnalazł swych dwóch braci. Odnalazł ich po długiej rozłące i rzekomo dla upamiętnienia tegoż spotkania trzech braci m. Poznań zostało tu założone. Widzę w tym symbol łączności między Polską i Francją, tych dwóch narodów, które doznawały podobnych nieszczęść. Kiedy jeden z nich był zagrożony w swej niepodległości i w swoich interesach, drugi odczuwał to uderzenie, otrzymywane przez przyjaciela, i podobnie, kiedy jeden z dwóch narodów miał prawo być dumny, miał powód radować się, drugi brał udział w jego radości i w jego szczęściu.

Poznań jest kolebką narodu polskiego. Poznań zachowuje w starej kaplicy, którą przypominam sobie (widziałem ją przed czterema laty w Waszej katedrze), w tej złotej kaplicy, popioły Waszych pierwszych królów Mieszka I i Bolesława Chrobrego. W ten sposób Poznań jest najstarszą kolebką Polski i w chwili obecnej, w tym roku 1929, zdaje się być symbolem przyszłości Polski.

Poznań nie tkwi w przeszłości, lecz postanowił pracować dla przyszłości całego narodu polskiego. Powziął tę myśl genialną, tę śmiałą inicjatywę zorganizowania wystawy narodowej, mimo trudności, mimo sceptyków i wystawa w zupełności się powiodła. Jeżeli się powiodła, zawdzięczać to należy w znacznej mierze obywatelom miasta Poznania, administratorom Poznania i Panu, Panie Prezydencie.

Przed chwilą, przebiegając ten olbrzymi obszar 65 ha., zajęty przez wystawę, na którym, jak mi powiedziano, znajdują się pawilony, które po rozwinięciu rozciągnęłyby się na przestrzeni być może 85 klm., przebiegając tylko małą część tej wystawy, zdałem sobie rzeczywiście sprawę, że możecie być dumni z dzieła, jakiego dokonaliście w tak krótkim czasie. Jak powiedział Wasz minister przemysłu i handlu p. Kwiatkowski, chcieliście dokonać rewji

oraz Francuzów częściowo w brzmieniu dosłownem, częściowo w streszczeniu. Przemówienia te były przerywane częstymi i gorącymi oklaskami i brawami.

narodów, jęczących w niewoli. Francja przyczyniła się do wskrzeszenia narodu polskiego przez krew przelaną na polach bitew, do zwrócenia niepodległości i wolności politycznej. W ciągu 10 lat, które minęły po odzyskaniu niepodległości, Polska dowiodła, że była godna tego, co dla niej czyniono.

Wystawa Powszechna w Poznaniu daje Panom pojęcie o postępie, osiągniętych przez Polskę w dziedzinie przemysłu i rolnictwa. Wrażenie, jakie zabieracie z sobą do Francji po zwiedzeniu naszej wystawy, nie będzie niekorzystne. W szczególności, jeśli zechcecie uwzględnić, że Polska musiała walczyć, kiedy inne narody korzystały z dobrodziejstw pokoju. Wystawa nasza wyrobi w was niewątpliwie przekonanie, że naród polski jest obecnie pod względem intelektualnym i ekonomicznym zjednoczony, tworząc jednolity organizm. Przekona was, że naród nasz nie pożąda nic więcej, poza pracą w pokoju i wykończeniem struktury gospodarczej i kulturalnej kraju.

Ufając, że naród francuski w przyszłości również okaże nam swą pomoc i przychylność, oddaję hołd geniuszowi Francji, który postawił ją na czele narodów i wznoszę toast za sławę i pomyślność Francji. Niech żyje Prezydent Republiki Francuskiej Gaston Doumergue, niech żyje Francja!

sił ekonomicznych Waszego kraju. Siły zgrupowaliście i zorganizowaliście w ciągu 10 lat.

Daliście nam widok Polski w pełni pracy, Polski, która chce żyć z własnego wysiłku, z własnych swoich dzieł, swoich pracowników. Dowiedliście nam, że jesteście zdolni do życia dzięki samym sobie na własnej ziemi, przez własny geniusz, dla siebie i dla Waszych dzieci.

Możemy uważać, jako nie nieznaną i niebyłe chimeryczne zakusy, że nie określe tego gorzej, tych, którzy mogliby przypuszczać, że Polska nie będzie żyła zawsze. Polska, taka, jak ją utrwalił Traktat Wersalski w granicach, które za ogólną zgodą zostały jej przyznane i sankcjonowane przez wszystkie narody, może być spokojna. Ma ona za sobą nie tylko własną świadomość i sumienie, ponieważ jest głęboko pokojowa, ale ma również za sobą sumienie całego świata cywilizowanego. Ponieważ nie jestem dyplomata, mogę to powiedzieć, mogę to stwierdzić, — dyplomaci często muszą ukrywać swe myśli. W imieniu Senatu i w imieniu francuskiej Izby Deputowanych, w imieniu wszystkich stronnictw demokratycznych, w imieniu wszystkich stronnictw republikańskich tych dwóch wielkich zgromadzeń prawodawczych francuskich, mogę Was zapewnić, że ani jeden z nas nie dopuszcza możliwości rewizji granic polskich, ale przeciwnie wszyscy, tak jak tu jesteśmy, uczynimy, jeżeli to będzie konieczne, wszystko, na co nas stać, ażeby przeszkodzić najmniejszemu zamachowi na Wasze terytorjum, Wasze granice, Waszą niepodległość.

To, co zrealizowaliście w ciągu 10 lat, wzbudza podziw całego świata. W jednej z sal tego wspaniałego ratusza, z którego słusznie jesteście dumni, a który odwiedziłem przed 4-ma laty, są płaskorzeźby, które symbolizują cnoty, jakie rozwinięliście w ciągu ostatnich 10 lat. Wyobrażają one siłę i odwagę. Jest tam, o ile się nie mylę, Dawid obok Samsona. Płaskorzeźby te są arcydziełami, które kochacie, ponieważ przypominają Wam Wasze pochodzenie, klasyczne pochodzenie lacińskiej waszej cywilizacji i równocześnie wyrażają dwie strony Waszego charakteru.

Michelet powiedział: Naród polski był zawsze narodem rycerskim. Powiedział również: Francja była zawsze narodem - misjonarzem cywilizacji. Francja i Polska są stworzone do tego, aby się połączyć, aby współpracować, aby się wspomagać. Na szczęście od 11 lat, a nawet od lat 14-tu mieliśmy możliwość współpracować początkowo w dziele wyzwolenia, w walce strasznej, której przebieg przypominano przed chwilą, ale, jak powiedział marszałek Foch: „Ponad

wojną znajduje się pokój” — słowa wzniosłe, które powinniśmy zapamiętać. Nie zadowoliliście się czynami oręża i odzyskaniem niepodległości na polach bitew — walczyliście na terenie ekonomicznym, na terenie rolniczym, na te-

renie handlu i przemysłu, dajecie dowody Waszej siły, żywotności i inicjatywy.

Mówca zakończył swe przemówienie, wznosząc toast na cześć Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i m. Poznania.

B. senator Kiniorski

przypominając, że przed dwoma laty przewodniczył delegacji parlamentarnej polskiej podczas podróży jej do Francji, mówca dał wyraz serdecznym uczuciom, jakie żywią wszyscy Polacy w stosunku do Francji. Serce każdego Polaka bez różnicy stronnictw i przekonań, bez różnicy klasy społecznej, drży z radości i wdzięczności w tej uroczystej chwili, gdy reprezentanci Francji i jej sławnych ciał prawodawczych znaleźli się na ziemi polskiej.

Mówiąc o zniszczeniu spowodowanym przez wojnę, p. Kiniorski powiedział: Jest o wiele łatwiej odbudować kraj zniszczony przez pociski, niż kraj, który ucierpiał od powolnej, celowej i systematycznej dewastacji, której celem było utrzymanie całego narodu na poziomie opóźnionej cywilizacji. Okres 10-letni naszej niepodległości był oczywiście zbyt krótki do odbudowy ekonomicznej. Należy o tem pamiętać w szczególności, zwiedzając nasze wschodnie prowincje. Szczęśliwy wyjątek stanowią nasze prowincje zachodnie, które pod względem ekonomicznym korzystały prawie z opieki, ale nie dla dobra Polaków, lecz „pour le roi de Prusse”.

P. Kiniorski wspominał następnie

Dep. m. Paryża Evain

Przyjaźń z punktu widzenia międzynarodowego jest rzeczą nietrwałą, ale o ile chodzi o Polskę, możemy liczyć na przyjaźń. Powstała ona w ciągu wieków, jest oparta przedewszystkiem na krwi, przelanej dla wspólnej sprawy. — Posiadacie wspaniałego poetę, który napisał cudowne poezje, a którego my ochrzcziliśmy mianem „poeta ideału”. Jest nim Mickiewicz. On wskazał Wam drogę. On w najtrudniejszych i najcięższych chwilach podtrzymywał was swym duchem, a teraz jego następcy zbierają to, co on posiał. Te walki, które prowadziliśmy wspólnie, ta krew przelana, uczyniła z nas dwa narody ściśle z sobą związane. Są to więzy, które ukuły stulecia. Nie skruszy ich żadna awantura dyplomatyczna.

Poznań jest naszym pierwszym wspomnieniem z Polski podczas naszej ostatniej bytności przed lat czterech. Tu przedewszystkiem zauważyliśmy zmianę, jaka się dokonywała. Są rzeczy, których się nie zapomina, kiedy się je widziało. Są to te koszały wspaniałe, pobudowane przez Niemców dla wojsk niemieckich, a które Wy zamieniliście

dykretnie, ale wyraźnie o chmurach na firmamencie politycznym, które Polskę przejmują troską, i stwierdził na zakończenie w słowach poetyckich, że na ziemi polskiej rozbrzmiewają obecnie radosne pieśni zniwiarzy, którzy zgodnie z dawnym zwyczajem plotą wieńce z kwiatów i zboża i przynoszą je w darze gospodarzom. My tutaj w Poznaniu

Hotel Pod Orłem

w Bydgoszczy

Największy na Pomorzu, do sprzedania

Pw 4991 63.917

przedstawiamy Wam zbiory dziesięciu lat naszej pracy narodowej, wieńce, które powstały na polach walki. Składamy je u waszych stóp z szczerego serca, życząc, aby to żniwo i ten urodzaj rozwinął się i rozkwitł dla szczęścia i pomyślności naszych krajów.

na siedzibę żołnierza polskiego. Jesteśmy dzisiaj liczniejsi, niż podczas naszej bytności. Jest nas 30. przedstawicieli parlamentu francuskiego, należących do prawicy, do lewicy, do centrum do skrajnej lewicy, wszyscy jesteśmy tutaj, ponieważ, gdy chodzi o Polskę, we Francji istnieje tylko jedno uczucie: Francja dla Polski.

Przed chwilą Locquin przemawiał uspokajającym tonem, kiedy wspominał, iż zbierają się chmury. Chmury — być może, ale nie obawy. My jesteśmy wiernymi sprzymierzeńcami i mówimy wobec całego świata: dotknąć Polski, to znaczy dotknąć Francji.

Jesteśmy oczarowani tem prawdziwym wielkim miastem, które pobudowaliście dla celów wystawowych w Poznaniu. Jesteśmy oszołomieni, przypominając sobie, że w r. 1920 prowadziliście wojnę, a już w 8 lat potem mieliście dosyć siły, by zbudować podobną świątynię pokoju i przemysłu. Po dniach tak ciężkich zaprzęgliście się do pracy dla pokoju. I w rzeczywistości na chóragwiach waszej wystawy mogłaby widnieć wasza dewiza narodowa: „Polonia Restituta”.

Langbeinit leczniczy do kąpieli

— Wysokowartościowa lecznicza sól potasowa, stosowana w postaci kąpieli przy gośćcu, dnie, krzywicy, zółtach, niedokrewności, szczególnie w praktyce pediatrycznej

Niniejszym mamy zaszczyt podać do wiadomości W. P., iż z dniem 1-go sierpnia 1929 roku powierzyliśmy wyłączną sprzedaż na Polskę i W. M. Gdańsk

„LANGBEINITU”

Przemysłowo-Handlowym Zakładom Chemicznym

Ludwik Spiess i Syn, Spółka Akcyjna

Warszawa.

Prosimy przeto o zwracanie się z zamówieniami oraz zapytaniami wprost do wyżej wspomnianej firmy i jej oddziałów.

Spółka Akcyjna
Eksploatacji Soli Potasowych
we Lwowie.

Prezes zarządu P. W. K. dr. Wachowiak

„Wystawa mówi, czym jest kraj” — zaczął mówca, cytując słowa Napoleona. Uważam, że nie można było lepiej wyrazić charakteru wystawy, niż to uczynił ten wielki organizator. Oczywiście, nie jest to wypadkowe, że Francja, matka tyłu idei i dzieł twórczych, uzyskała również miano ojczyzny wystaw. Nie ulega wątpliwości, że Francja w tej dziedzinie dała inicjatywę do całej serii wystaw późniejszych, skłaniając narody do szlachetnej rywalizacji pracy.

Wystawa, którą zwiedzacie, przedstawia rezultaty pracy Polski niepodległej za 10 lat ubiegłych, jest ilustracją procesu wyjątkowego w swoim rodzaju.

B. minister dep. Berthod

Kiedy wymawia się nazwisko wielkiego Polaka, mamy zwyczaj nie tylko przez przyjaźń dla Was, ale w poczuciu honoru narodowego wymienić nazwisko wielkiego Francuza. Kiedy wy mówicie Mickiewicz, my mówimy Michelet, kiedy wspominacie Kościuszkę, my wspominamy Lafayette'a, a kiedy wymieniamy Lafayette'a (mówca zwraca się do ambasadora Steetsona) pozwól Pan, Panie Ambasadorze, że w imieniu komisji spraw zagran. Francji powitam w Panu reprezentanta wielkiego kraju, którego pomocy w momencie decydującym i tragicznym nigdy nie zapomnimy, pomocy okazanej w sprawie wolności i walki o prawa narodu. Pomoc tego narodu w ciągu ostatnich lat przyczyniła się również do podniesienia ekonomicznego tego kraju.

Evain przed chwilą mówił, że tu są reprezentowane wszystkie ugrupowania Izby, wszystkie partie narodu francuskiego, pozwólcie mi zauważyć, iż nie należy, by zagranica utrzymywała się przesadnie wyobrażenie o podziale i walkach pomiędzy partjami francuskimi. Tutaj są tylko Francuzi, Francuzi, którzy kochają Polskę. Przybyli tu jedni zachęcani do ponownych odwiedzin przez niedawną podróż, lub chcąc zobaczyć, co się dzieje w waszych granicach, zapoznać się z Waszym krajem i by móc powiedzieć, przypominając słowa Micheleta: „Niech żyje Polska dla ludzkości”.

Mówca przypomniał moment rewolucji 1848 roku, kiedy lud paryski wtargnął do zgromadzenia narodowego z okrzykami: „Niech żyje Polska!”, domagając się powołania armii na pomoc Polsce. Jeżeli jeden naród żywi

gdy organizm narodowy, okrojony i zniszczone, ale ciągle żywy, został uleczony i powrócił do zdrowia, dzięki wysiłkom narodu, kierowanego duchem twórczym. Wysiłki te zostały dokonane w warunkach najtrudniejszych, podczas kryzysu ekonomicznego. Dlatego przedsięwzięcie to posiada specjalne znaczenie dla przyjaciół Polski a w szczególności dla Francji. Przypuszczam, że nie przesadzam mówiąc, że nasza wystawa narodziła wzmocni jeszcze bardziej podstawy sojuszu polsko - francuskiego. Toastem na cześć Francji zakończył dr. Wachowiak swe przemówienie.

dla drugiego tak głęboką miłość, czyż nie jest to dowodem, iż łączą je głębokie więzy? Przed wojną Poznań nazywał się jeszcze „Posen”, był twierdzą imperjum germańskiego, które uczyniło wysiłek niezwykły, ażeby nadać tej ludności charakter germański. 10 lat później jesteście tu w Poznaniu, mieście polskim, najbardziej polskim w Polsce. Podziwiamy tak nieoczekiwane cuda waszego odrodzenia.

Widzieliśmy tylko małą część Waszej wystawy. Widzieliśmy delikatne tkaniny, w których przejawia się praca polskiego włościanina. Odnajdujemy stare wzory, które w wierze nawięcej są oddane na usługi przyszłej pomyślności Ojczyzny. Widzieliśmy to wszystko i przypominam sobie słowa Mickiewicza, który czynił wyrzuty młodzieży innych krajów, iż jest zbyt przywiązana do dóbr materialnych. Mickiewicz mówił w imieniu narodu, który tych dóbr nie posiadał, narodu, który posiadał tylko duszę, blakającą poprzez Europę. Mickiewicz mówił: Jedyną rzeczywistością jest ta dusza, która żyje i która chciałaby odszukać utracone ciało.

Przed chwilą słyszałem śpiew „Madelon”. Przypomniał mi on naszych żołnierzy, którzy walczyli dla wielkiej sprawy sprawiedliwości i prawa narodów, ponieważ wierzyli w ideał. W walkach dzisiejszych Polska jest już dzielnym organizmem odbudowanym przez Waszą energię. Obecnie istnieje już przemysł polski, istnieje wielki wysiłek gospodarczy Polski, istnieje żywa Polska nie tylko dzięki swym tradycjom i swym wielkim nadziejom, ale dzięki wielkiemu wysiłkowi całego narodu.

ski zakończył swe przemówienie toastem na cześć kobiety francuskiej.

W czasie obiadu wieczorem na zamku przemówił

Prezes Tow. Polsko - Francuskiego Jan Zakrzewski

Mówca zaznaczył, że tytuł organizacji nie brzmi „Les Amis de la France”, bo w Polsce są wszyscy przyjacielami Francji. Podkreślił uczuciowe i kulturalne pierwiastki łączności polsko-francuskiej, prez. Zakrzew-

wicewojewoda Gronziewicz

Mówca podziękował gościom w imieniu rządu Rzplitej Polskiej za przyjazd do Polski, poczem przypomniał, że Francja była w czasach przedrozbiorowych preceptorem naszym, że w erze podbojów świata w imię szczytnych haseł przez wielkiego Napoleona na licznych sławnych pobożowskich w obronie francuskich sztandarów lała się obficie krew polska, że w okresie naszej niewoli najbardziej polska myśl legła się bujnie we Francji, gdzie najlepsi synowie Polski szukali i znaleźli na emigracji gościnę, że ostatnie czasy, czasy wielkiej wojny, najsilniej związały serca nasze z bohaterką Francją.

Prezes Grupy Parl. Francusko - Polskiej de Locquin

podziękował wicewojewodzie za serdeczne przemówienie i za gościnne przyjęcie, w szczególności zaś za słowa skierowane do Francji. P. wicewojewoda przypomniał — mówił p. Locquin — jakie usługi oddała Francja Polsce, wobec tego p. Locquin przypomniał, jakie usługi oddawała Polska Francji w przeszłości, w 17, 18, 19 i 20 wieku, w czasie ostatniej wojny światowej.

Narody polski i francuski pracowały zawsze wspólnie dla dzieła cywilizacji, przedewszystkiem, aby utrzymać panowanie prawa na świecie. Zawsze, kiedy Polska cierpiała niesprawiedliwość, kiedy wolność jej była zagrożona, Francja odczuwała to całym sercem, jak gdyby ją samą krzywda spotkała. Zawsze kiedy Polska chciała się uwolnić z łańcuchów niewoli, Francja drżała z radości i cieszyła się nadzieją, że Polska stanie się krajem wolnym. W historii zawsze sprawiedliwość wszechmocna ma rację. Francja broniąc swojego terytorjum i swoich granic po napadzie w r. 1914, przygotowała w sposób definitywny, wol-

Dotąd z bezpośredniego zetknięcia się — mówi p. wicewojewoda — znaliśmy nas w brawurze wojennej, w działaniu, w życiu domowym ostatecznie, ale nie znaliśmy nas jako czynnika w dziedzinie gospodarczej. Dziś dopiero nadeszła po temu okazja. Wiele nam na tem zależy, by sąd wasz o nas wypadł dla nas pochlebnie. Realne przeświadczenie wasze o naszych walorach gospodarczych będzie dalszą podwaliną wzajemnych, zawsze najlepszych i najserdeczniejszych stosunków.

Kończąc, wznosił wicewojewoda toast na pomyślność Francji.

ność i niezależność państwa polskiego. Tyle co do przeszłości wzajemnych stosunków.

Na przyszłość naród polski ma zapewnić zupełną niezależność, ponieważ zorganizował swe państwo i występuje w Europie jako poważny czynnik w dziedzinie gospodarczej. Walki z orężem w ręku są skończone. Polska walczy teraz i rywalizuje z energią i zapałem w pracach pokojowych. Polska chciała, aby jej poziom odpowiadał rozwojowi innych państw, chciała odrobić zaległości w ciągu ostatnich 11 lat. Ponieważ p. wicewojewoda prosił parlamentarzystów francuskich, aby wyrazili to, co myślał o wysiłku narodu polskiego, o wysiłku, którego obrazem jest P. W. K., przeto może zapewnić, że parlamentarzyści francuscy uważają ten wysiłek za nadzwyczaj piękny i wspinały, który wskazuje na nadzwyczajną żywotność narodu polskiego i który wypukła chęć Polski do pracy, do powiększenia swych bogactw, stworzenia lepszych warunków i podniesienia dobrobytu narodu polskiego. Wszyst-

kie sprawy, które interesują Polskę, wchodzą w zakres problemów międzynarodowych i mogą być rozwiązane tylko w ramach Ligi Narodów, która dąży do unormowania tak trudnego problemu współżycia narodów w Europie.

Kończąc, wznosił p. Locquin toast na zdrowie p. Prezydenta Rzplitej, Ignacego Mościckiego.

Po przemówieniach posła Surzyńskiego i deputowanego Lamberta odbył się w salach Zamku raut.

Jakiem prawem?

Na dziś wieczór godzinę 8 (do piwnicy ratuszowej) rozesiali pp. Julian Lange, Maksymiljan Stürmer i Edmund Wierzbicki zaproszenia „celem uzgodnienia stanowiska organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego do wyborów do Rady Miejskiej z odpowiednimi ugrupowaniami”.

Cała zdrowa tutejsza opinia publiczna będzie w najwyższym stopniu zdziwiona z powodu wciągania organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego w sprawy wyborcze, w targi o mandaty dla tych czy innych ambitnych jednostek, które inną drogą nie mogą dostać się na listy kandydackie odnośnych ugrupowań.

Pytamy: jakim wogóle prawem pp. Lange, Stürmer i Wierzbicki włączają organizacje wych. fiz. i przysp. woj. w targi i spory wyborcze? Która z organizacji odnośnych udzieliła im do tego mandatu?

Pozatem: czy pp. Lange, Stürmer i Wierzbicki zapomnieli o tem, że organizacje wych. fiz. i przysp. woj. reprezentują w znacznej mierze młodzież, nieposiadającą jeszcze praw wyborczych? Czy zapomnieli, że, jeżeli jakie, to właśnie organizacje wych. fiz. i przysp. woj. są instrumentem delikatnym, który należy trzymać zdala od targów i walk polityczno-społeczno-wyborczych? Czy organizacje wych. fiz. i przysp. wojsk. mają być dobre na to, by kosztem ich spoiwości wewnętrznej, by na ich barkach taka czy inna jednostka mogła się wspiąć na listy kandydatów tego czy innego ugrupowania?

Naszem zdaniem organizacje wych. fiz. i przysp. wojsk. powinny sobie stanowczo wyprosić nadużywania ich dla zadosyćuczynienia ambicji jednostek, — nadużywania, z którego za kulisami muszą się cieszyć ci, którym zależy na wywołaniu zamętu i rozdrożeniu.

Skandaliczne przyjęcie wycieczki bułgarskiej

Piszą z Krakowa do „Gazety Warszawskiej”:

W piątek, 23 sierpnia przybyła do Krakowa wycieczka 18 osób z Bułgarii — na jej czele duchowny, starszy wiekiem, oraz dziennikarz. Przybyli, aby poznać Kraków, w ciągu 3 dni a potem i Polskę.

Już w drodze na kwatery na ulicy przyłączył się do wycieczki Polak, oficer, kapitan S. z Nowego Sącza. Była godzina 12 w południe — oficer był zupełnie pijany; toż zaciął się duchownemu bułgarskiemu na szyję, ścisnął i całował, deklarując przyjaźń narodu polskiego, to klękał i — pokornie witał gości imieniem Polski. Z największym trudem zdołano wreszcie pijaka usunąć z kwatery.

W sobotę z rana wycieczka w towarzystwie dwu przewodników udała się na Wawel. W katedrze wawelskiej znajdowała się równocześnie wycieczka oficerów armji polskiej. Na widok duchownego bułgarskiego w szatach „papa” powstało wśród oficerów niezadowolenie, zakończone wezwaniem kościelnego, aby natychmiast wyprowadził „papa” z katedry. Żądaniu uczyniono, niestety, zadość.

W godzinę potem wycieczka bułgarska opuściła Kraków i Polskę... A za dni kilka prasa bułgarska, a za nią inne, będą pisać o Polsce...

Przykro niezmiernie ten skandal z przyjęciem wycieczki bułgarskiej w Krakowie podawać do publicznej wiadomości. A jednak jedyna to droga do tępienia tego rodzaju barbarzyńskich postępów. Trzeba, aby obrażeni goście wiedzieli, iż ogół społeczeństwa polskiego potępia te niekulturalne wybyki.

Agencje prasowe zaliczone do czasopism

Ministerstwo spraw wewnętrznych przesłało do komisariatu rządu m. st. Warszawy wyjaśnienie, że zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie prasowym, agencje prasowe podlegają tym samym przepisom, co i czasopisma.

Wobec powyższego komisariat rządu zawiadomił wszystkie agencje prasowe w Warszawie, że winny niezwłocznie zarejestrować się w referacie prasowo - widowiskowym komisariatu, oraz nadsyłać natychmiast po odbiciu po 3 egzemplarze każdego komunikatu.

Sprawa robotnika polskiego Klimka

Dowiadujemy się, że dzięki interwencji ks. Kardynała Prymasa Hlonda niewinnie skazanemu w Niemczech na śmierć robotnikowi polskiemu Janowi Klimkowi nie grozi wykonanie wyroku.

Zupełne oswobodzenie go z więzienia zależeć będzie od rewizji procesu, do którego dokumenty już się w Polsce zbiera. Zaznaczyć należy, iż inicjatorem akcji na rzecz Klimka był major Jan Dunin-Marcinińczyk.

„Myśl Narodowa”

Ostatni (37) zeszyt „Myśli Narodowej” zawiera treść zarówno interesującą, jak aktualną. W artykule wstępnym „W świetle konferencji haskiej” senator Stanisław Kozicki wyjaśnia przyczyny, które spowodowały obniżenie znaczenia Polski na terenie międzynarodowym i zupełny impas polityki naszej, wyrażający się w fakcie, że delegacja polska jest właściwie poza konferencją haską, gdyż odsunięta jest od udziału w Komisji politycznej, gdzie są decydowane sprawy dla nas najważniejsze. Taktyka ministra spraw zagranicznych Zaleskiego i wogóle cały system polityki zagranicznej obozu pomajowego podane zostały tu krytyce tem dotkliwszej, że utrzymanej w tonie spokojnym i ściśle rzeczowym. „Rozkład i pustkę” obozu „sanacyjnego” jeśli chodzi o politykę wewnętrzną, omawia w obszernym artykule red. Stefan Sacha, wykazując, iż nie opiera się ona na żadnej ideologii, żadnym określonym poglądem na świat, że słowem polityka ta naprawdę nie jest niczem więcej jak tylko dążeniem do władzy. Bardzo ciekawe zagadnienie: „Masoneria a polityka” rozpatruje na podstawie dokumentów masonskich doskonale znawca przedmiotu M. Wierzbina. O nadzwyczaj interesujących i głębokich pomysłach filozoficzno-literackich „Humanisty na wygnaniu” Leona Daudeta informuje w znakomitym artykule senator Wł. Jabłonowski.

Znakomite jak zawsze, są feljtony: — „Liberum Veto” Al. Świętochowskiego, „Ofensywa” A. Nowaczyńskiego: krótka notatka „Na marginesie”. Poza tem zwykłe działy: „Głosy”, „Wychowanie narodowe” oraz obszerna kronika ruchu naukowego i literackiego w kraju i zagranicą.

O rozbrojenie wewnętrzne Austrii

Wiedeń, 29. 8. (AW) Dziś pojawiły się na murach miasta plakaty i odezwy podpisane przez związki przemysłowców, kupców i bankierów, wzywające rząd austriacki do przeprowadzenia rozbrojenia bojówek w całym kraju. Rozbrojenie bojówek partyjnych jest konieczne ze względu na stosunki gospodarcze Austrii.

Praga, 29. 8. (AW) Międzynarodowy Kongres Kobiet dla utrzymania pokoju i wolności, uchwalił wysłać delegację do Austrii. Delegacja ta ma wręczyć kanclerzowi Austrii, oraz przywódcom stronnictw politycznych, rezolucję kongresu, zawierającą apel do rządu austriackiego i stronnictw politycznych, aby dolożyli wszystkich starań w kierunku zapewnienia spokoju w Austrii. Nadto rezolucja domaga się, by rząd austriacki zajął się energicznie przeprowadzeniem rozbrojenia wewnętrznego.

Wiedeń, 29. 8. (AW) „Wiener Allgemeine Zeitung” podaje niepotwierdzoną dotąd wiadomość, jakoby rząd czechosłowacki zaofiarował był Austrii pożyczkę tymczasową w wysokości 150 milionów szylingów, względnie gwarancje na pozyskanie pożyczki inwestycyjnej. Sprawa ta miała być omawiana w czasie ostatniego spotkania, jakie odbyło się w Pilźnie między Streeruwitem a dr. Beneszem. Dr. Benesz chce w ten sposób uzyskać wpływ na sprawy wewnętrzne Austrii i spodziewa się, że przeskodzi dojsciu do władzy Heimwehry.

Spór polsko-litewski

Spór polsko - litewski, który stanowi dzisiaj jedno z niepokojących zagadnień międzynarodowych, a jest przytem ciekawym tematem dla badań naukowych z punktu widzenia prawa narodów i historii dyplomatycznej, zaczyna budzić żywe zainteresowanie i na terenie naszej literatury.

Rozprawa dyplomowa w warszawskiej Szkole Nauk Politycznych, p. n. „Stosunki polsko - litewskie po wojnie światowej 1918—1928”. (Warszawa 1929), której autorem jest p. Budecki, omawia przedewszystkiem węzły historyczne łączące Litwę z Polską, dając treściwy, lecz jasny obraz ewolucji stosunków prawno - publicznych między Litwą a Polską, aż do konstytucji 3 maja, będącej końcowym etapem unji obu narodów.

Autor zastanawia się nad genezą ruchu narodowościowego na Litwie, słusznie podkreślając, że jego treścią i cechą istotną jest ślepa nienawiść do polskości, podsycana oddawna i celowo przez Niemcy i Rosję, w myśl zasady divide et impera.

Dalsze rozdziały pracy p. Budeckiego poświęcone są zajęciu Wilna przez wojska polskie w r. 1919, pierwszym próbom porozumienia i nawiązania stosunków, jakie ze strony polskiej przedsięwzięto, a które rozbiły się stale o pełne zaciętego oporu żądanie strony kowieńskiej, aby Polska uznała państwo litewskie za stolicą w Wilnie. Rokowania te, prowadzone przez stronę polską z bezprzykładną cierpliwością i umiarem, omawia autor szczegółowo, podkreślając stałą taktykę rządu kowieńskiego, która polegała na ciągłym i kategorycznym domaganium się oddania Wilna, przy czem żądania te miały zawsze formę ultimatum; charakterystyczną cechą rokowań był również stały sprzeciw strony litewskiej wobec propozycji przeprowadzenia plebiscytu na spornym terytorjum.

Ciekawe są uwagi autora omawiającego stanowisko Litwy w czasie wojny polsko - rosyjskiej z r. 1920, kiedy to rząd kowieński, zawarłszy 12 lipca 1920 w Moskwie traktat z Rosją, godzący w sposób jaskrawy w interesy Polski, stanął jawnie po stronie sowieków, a mimo to, po porażce wojsk bolszewickich, powoływał się wobec Polski na swoją neutralność, jak również i ustępy poświęcone rokowaniom w Kalwarii i genezie niefortunnej dla Polski interwencji Ligi Narodów.

Omawiając z kolei t. zw. „umowę suwalską” z 7 października 1920 r., na której, w dalszym rozwoju stosunków, rząd kowieński oparł swoje pretensje i „prawa” terytorjalne, autor podkreśla słusznie i dobitnie jej charakter tymczasowy, jako umowy o zawieszeniu broni, ustanawiającej pewną linię demarkacyjną, lecz nie mogącą, żadną miarą, przesądzać praw terytorjalnych którejkolwiek z kontrahentów.

W dalszym ciągu pracy p. Budeckiego znajdujemy zwięzłe uwagi poświęcone t. zw. „projektowi federacyjnemu”, jakie zarysowały się w Polsce w stosunku do ziemi wileńskiej, wyborom do Sejmu Wileńskiego oraz jego rezolucji, domagającej się wcielenia Wilna do Polski, czego dokonano wreszcie uchwałą Sejmu w Warszawie z 24 marca 1922 r.

Dalej mamy obszernie uwagi dotyczące uchwały Rady Ambasadorów z 15. 3. 1923 r. w sprawie granic wschodnich Polski, powzięte na życzenie zarówno Polski jak i Litwy, wyrażone niedwuznacznie przez rząd kowieński, przedewszystkiem w nocy z 18 listopada 1922.

Wspomniana decyzja — jak to słusznie podkreśla autor — stwarza bezsporny tytuł prawny do objęcia przez Polskę zwierzchnictwa państwowego nad ziemią wileńską, rozstrzygając „spór o Wilno” w sposób prawomocny i ostateczny. Mimo to strona litewska przeciw decyzji powyższej wciąż wytrwale protestuje, a reprezentant Litwy oświadczył nawet w Genewie, że rząd kowieński nie przywiązuje do decyzji Rady Ambasadorów żadnego zgola znaczenia.

Najciekawsze bodaj rozdziały swej pracy poświęca p. Budecki obok omówieniu praw Polski do Wilna, które zresztą są jasne i bezprzeczne, analizie roszczeń litewskich, które po dzień dzisiejszy nie straciły nic ze swej aktualności i stanowią wciąż jeszcze niepokonaną przeszkodę do nawiązania normalnych stosunków sąsiedzkich między obu państwami.

Autor słusznie wykazuje, że zarówno t. zw. prawa „historyczne”, jak i „etnograficzne” zgłaszane przez Litwę do Wilna, nie dadzą się w świetle

objektywnej krytyki uzasadnić i utrzymać. Najmniej poważnie jednak, a często nawet wprost humorystycznie, wyglądają „argumenty” prawne, na których rząd kowieński stara się wesprzeć swoją tezę. Podtrzymywanie bowiem twierdzenia, że prawa Litwy do Wilna opierają się na... traktacie moskiewskim z 12 lipca 1920 r., zawartym między Rosją a Litwą — bez udziału Polski — nie wytrzymuje krytyki, ze względu na swą jaskrawą sprzeczność z elementarnymi zasadami prawa narodów.

Poza rozdziałami, poświęconymi sprawom gospodarczym Kłajpedy i Niemna, oraz stosunkom, jakie łączy republikę litewską z Niemcami i Rosją przyciem na szczególną uwagę zasługuje omówienie t. zw. „traktatu o nieagresji i neutralności” zawartego między rządem kowieńskim a Sowietami 28 września 1926, a będącego w jaskrawej sprzeczności z obowiązującym Rosję stosunkiem do Polski traktatem pokojowym ryskim, znajdujemy w dalszym ciągu omawianej pracy aktualne rozważanie na temat stosunków polsko - litewskich, rozpatrywanych przed forum Ligi Narodów w r. 1927 oraz początkowej fazy rokowań w Królewcu — aż do końca roku ubiegłego.

Praca, którą omawiamy, zapełnia wyraźnie lukę w naszym piśmiennictwie i niewątpliwie zasługuje na uwagę. Poprzedza ją zwięzła przedmowa prof. J. Makowskiego, dziekana wydziału dyplomatyczno - konsularnego w warszawskiej Szkole Nauk Politycznych. Książka p. Budeckiego chlubnie świadczy o poziomie prac naukowych tej uczelni.

Witold Bronowski.

Nawet prawosławni ich nie chcą

(KAP) Na ostatniej sesji synodu Cerkwi prawosławnej w Polsce była rozpatrywana petycja sekty marjawickiej o połączenie jej z Cerkwią prawosławną. Synod postanowił odrzucić prośbę marjawitów, motywując swą decyzję ostatnimi skandalami, które miały miejsce u marjawitów, m. in. wprowadzeniem instytucji kapłanek i arcykapłanek.

1100rocznica wprowadzenia chrześcijaństwa w Szwecji

Uroczystość ku czci św. Ansgarego z udziałem kard. Hlonda i arcyb. paryskiego Baudrillarta

Wspaniałe uroczystości odbyły się w Sztokholmie ku czci św. Ansgarego, w 1100 rocznicę pierwszego pojawienia się w Szwecji apostoła i głosiciela chrześcijaństwa. W uroczystościach tych wzięło udział przeszło 700 przedstawicieli duchowieństwa katolickiego ze wszystkich krajów Europy, a w tej liczbie dwóch kardynałów.

W roku 829 mnich z klasztoru Co-roey w Westfalji, Ansgary, został wysłany przez swą zwierzchność do Birka, ówczesnej stolicy Szwecji, w celu nawrócenia na wiarę chrześcijańską

WODA KOŁOŃSKA MAJOLA

O TRWAŁYM, PIĘKNYM, OŻYWCZYM ZAPACHU

WYSOKIE ZALETY WODY KOŁOŃSKIEJ

MAJOLA

CZYNIĄ JĄ NIEZBĘDNE W KAŻDYM DOMU

FLAKONY W 5 WIELKOŚCIACH

Szwedów. Pierwsze kroki Ansgarego zostały uwiecznione powodzeniem i wkrótce w mieście Birka wzniesiono kościół — pierwszy i jedyny narazie na półwyspie Skandynawskim. Chrześcijaństwo zwalczało odąd skutecznie i zwycięsko dawny, pogański kult bożka Wotana i Walhali.

W uroczystościach sztokholmskich ku czci św. Ansgarego wzięło również udział duchowieństwo luterzańskie w osobie arcybiskupa Loederbloma. Następca tronu szwedzkiego, książę Gustaw Adolf nadesłał list z wyrazami powitania dla przybyłych do Sztokholmu kardynałów.

Wielką sympatią otoczono podczas jubileuszowych obchodów prymasa Rzeczypospolitej, ks. kardynała Hlonda, który przybył do Sztokholmu i wraz z arcybiskupem Paryża, mgr. Baudrillartem — reprezentował katolicką Polskę i Francję. Pierwsze, imponujące rozmiarami przyjęcie i zebranie odbyło się w olbrzymiej hali ratusza sztokholmskiego. Następnego dnia zwiedzano na wyspie Bjoerkoe, na jeziorze Maelar, historyczną

stolicę Szwecji — Birka — dzisiaj małą wioską.

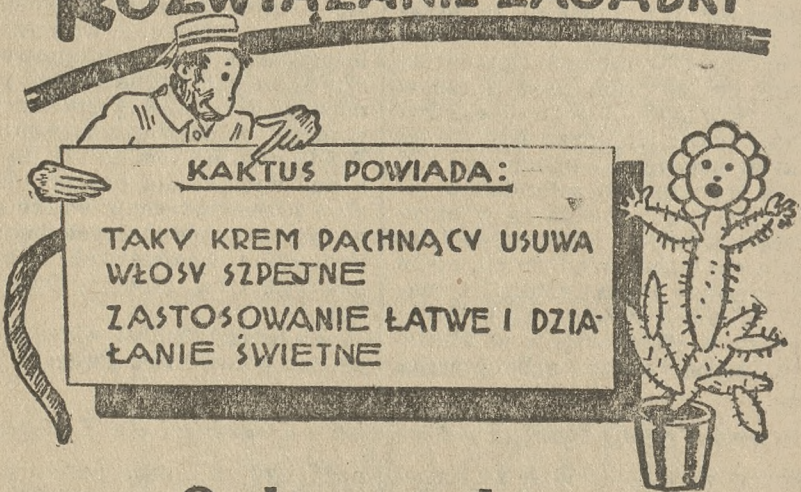
Prasa szwedzka poświęciła zarówno uroczystościom jubileuszowym, jak i przybyłym gościom pełne sympatii i uznanie artykuły okolicznościowe.

Pw 3143-62.541

Próbuj to
a stale będziesz pijał
HERBATĘ LIPTONA

KONKURS „Taky” ROZWIĄZANIE ZAGADKI

Osoby nagrodzone:

1. Zł 1000.— Irena Moroszkiewiczówna, Łódź.
2. Zł 750.— Maria Zegierowa, Pruszków pod Warszawą
3. Zł 500.— Zofia Radomska, Sierpc.
4. Zł 300.— Bolesław Kurczawski, Łódź.
5. Zł 200.— I. Walczak, Gdańsk

Pozostałe osoby nagrodzone zostały zawiadomione o wyniku losowania bezpośrednio przez nas. Rozdanie nagród już zostało uskutecznione. Zainteresowani mogą przejrzeć spis osób nagrodzonych, który znajduje się w naszym biurze.

Nadzwyczaj wielkie powodzenie, jakie miał nasz „Konkurs Taky”, i olbrzymia ilość nadesłanych nam listów pochwalnych są dla nas dowodem popularności kremu depilacyjnego Taky 1929, znanego ze swych niedoścignionych zalet. Zdanie wszystkich jest następujące:

TAKY 1929 dzięki swemu nowemu składowi przewyższa wszystkie dotychczas znane środki tego rodzaju i odznacza się dobrym zapachem. TAKY 1929 umożliwia panom pozbycie się zbytecznych włosów bez używania drażniącej skóry brzytwy, usuwającej włosy jedynie powierzchownie. Często wygłanianie powoduje tworzenie się krost i pryszczy. TAKY 1929 jest miękim kremem, gotowym do użycia bezpośrednio po wyciśnięciu go z tuby i działającym skutecznie. TAKY 1929 nie posiada przykrego zapachu. TAKY 1929 pozostaje świeży i miękki aż do zupełnego wyczerpania tuby, dzięki temu jest oszczędny w użyciu. Jednorazowa próba jest wystarczająca, by pozostać nazawsze zwolennikiem kremu TAKY 1929.

Krem TAKY jest do nabycia we wszystkich aptekach, drogeriach, perfumeriach i t. p. sklepach w cenie 5.— zł za tubę. Do każdej oryginalnej tuby kremu jest dołączony bon gwarancyjny.

Generalne przedstawicielstwo na w. m. Gdańsk i Polskę: A. Bornstein & Co., Gdańsk, Bütchergasse 23-27.

ZALETY KREMU TAKY 1929:

ODZNACZA SIĘ PRZYJEMNYM ZAPACHEM DZIAŁA SKUTECZNIE MOŻE BYĆ UŻYWANY AŻ DO ZUPEŁNEGO WYCZERPANIA TUBY.

KINO APOLLO

PRZEDPRZEMIE
BILETÓW
W GODZ. 11-15
MIEJSCA
NUMEROWANE
OD 11-55

Od piątku, dnia 30 sierpnia r. b.

Najwspanialsze arcydzieło świata, osnute na tle powieści Lwa Tolstoja „Kozacy”

Miłość Kozaka

W rolach głównych:
JOHN GILBERT — RENEE ADOREE
Początek przedstawień 5,30, 7,30, 9,30.

METROPOLIS

MIEJSCA
NUMEROWANE
TEL. 11-55

PRZEDPRZEMIE
BILETÓW
TEL. 11-55

Od piątku, dnia 30. b. m.

Pola Negri i Norman Kerry
w wspaniałym dramacie p. t.

Biała Księżna

Początek przedstawień o godz. 5, 7 i 9.

„Zeppelin” wylądował w Nowym Jorku

Lakhurst 29. 8. (Radjo) Około godz. 11,30 ukazał się „Zeppelin” nad Nowym Jorkiem i po okrążeniu miasta odleciał wprost na lotnisko Lakhurst, gdzie wylądował po kilku okrążeniach. Przebieg lądowania transmitowany był przez stacje krótkofalowe

w Nowym Jorku W 2X AL i W 2XAD a stamtąd drogą transmisji przez centralę transradjo w Gellow na liczne stacje radjowe w Niemczech z Koenigswusterhausen na czele. O godz. 13 z minutami sterowiec wciągnięty został do hali.

go starcia pomiędzy grupą komunistów a socjalistami narodowymi. Przeciwnicy walczyli zapomocą rewolwerów, noży i lasek. Kilka osób odniosło rany. Policja rozpuściła walczących i dokonała kilku aresztowań. Podobne sceny rozgrywały się wczoraj wieczorem w jednej z sal publicznych w Charlottenburgu, gdzie również miała miejsce bójka pomiędzy komunistami a narodowymi socjalistami. Kilka osób odniosło rany.

Poznańska giełda pieniężna

Poznań, 29 sierpnia 1929.
Nastroj dzisiejszego zebrania giełdowego miał również tendencję bez zmiany.
Na rynku papierów procentowych płacono w dalszym ciągu za 5 proc. pożyczkowską 47—47,25 proc., również płacono za 4 proc. listy zast. konwert. po nieco niższym kursie 40 proc. 6 proc. listy żytnie oddawano po 23,25 (za 1 ctr. metr.), 8 proc. listy dolarowe były poszukiwane po 95 proc. i nieco wyżej, jednakże nie było zupełnie oddawców.
Akcje bankowe bez obrotu. Z akcji przemysłowych doszło jedynie do notowania R. Mayem po 100,— w transakcjach. Dopytywano się również o Cegielskiego po 37,—

Pożar hal targowych w Paryżu

Paryż, 29. 8. (AW) W centralnych halach targowych w Paryżu wybuchł ogromny pożar. Straż ogniowa przez całą noc walczyła z żywiołem. Ponieważ w piwnicach i zakamarkach hal targowych znajdowało przytułek na noc wielu bezdomnych włóczęgów, obawiają się, iż niektórzy z nich ponieśli śmierć w płomieniach. Pożar wyrządził wielkie szkody, niszcząc zapasy towarów, przechowywane w halach, oraz urządzenia hal.

Cedula urzędowa z dnia 29 sierpnia 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 47—47,25 % P.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 40 % P.
(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziemstwa Kredyt. 23,25 O.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Dr. Roman May I em. zł. 100,— +
Tendencja: Bez zmiany.

Giełda warszawska

dnia 29 sierpnia 1929 r.

Waluty Gotówka

Doł. Stan. Zjedn tr. 8,88 sp. 8,90 kup. 8,86

Dewizy:

Belgia	tr. 12,00 sp.	124,31 kup.	123,69
Londyn	043,23	043,34	043,12
Nowy Jork	008,90	008,92	008,88
Paryż	034,90	034,99	034,82
Praga	026,41	026,48	026,35
Szwajcaria	171,61	172,04	171,18
Włochy	046,65	046,77	046,58

Papiery państwowe i obligacje:

4% pożyczk. inwest.	000,00	118,00	118,25
5% pożyczk. premj. doł.	000,00	060,50	060,75
5% pożyczk. konw.	000,00	048,00	048,25
6% pożyczk. doł.	000,00	000,00	000,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	164,00—165,00
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—078,50
Spieß	000,00—140,00
Sila i Światło	000,00—126,00
Firley	000,00—061,00
W. T. Węgla	000,00—065,00
Cegielski	000,00—039,00
Modrzejów	023,75—024,00
Starachowice	000,00—027,00
Haberbusch	000,00—212,00

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg

reszta za 100 kg

Berlin, dnia 29 sierpnia 1929

Pszonica march. od st. zał.	222,00—225,00
Zyto march. od st. zał.	183,00—187,00
Owies march. od st. zał.	165,00—171,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień trowarny	210,00—227,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień past. i przemysł.	167,00—186,00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin	212,00—213,00
Tendencja słabsza.	
Mąka psz. nns	28,50—34,25
Tendencja słaba.	
Mąka żytnia	24,75—27,50
Tendencja ledwo utrzymana.	
Ospa pszenna	11,50—12,00
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	00,00—00,00
Rzepak	000,00—340,00
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	40,00—48,00
Groch dr. jad.	28,00—34,00
Groch past.	21,00—23,00
Wyka	28,00—32,00
Makuchy rzepakowe	18,30—19,00
Makuchy niane	24,00—24,30
Wytloki suche	11,50—11,60
Srut Soja	19,60—20,10
Platki ziemniaczane	17,70—18,00
Ziemniaki jadalne białe	2,20—2,60
Ziemniaki jadalne czerwone	2,40—2,70
Ziemniaki jadalne nerkowe i wczesne	3,50—4,00
Ziemniaki jad. inne żółte	2,50—3,00

Ogólna tendencja niejednolita.
Tendencja dla pszenicy: Po słabem otwarciu wzmocniona.
Tendencja dla żyta term. załad. mocniejsza, dostawa po słabem otwarciu wzmocniona.

Notowania złotego w Berlinie z dnia 29 sierpnia 1929.

Wyplaty na Warszawę: 46,975—47,175
Noty wielkie: 46,875—47,275

Powstanie Arabów przeciwko żydom

Sytuacja jeszcze bardzo naprężona

Londyn, 29. 8. (Radjo wł.). Ogólne położenie w Palestynie jest jeszcze bardzo naprężone. W Haifcie ogłoszono stan oblężenia. Przy starciu z wojskami angielskimi poległo 30 Arabów. Z Jerozolimy donoszą, że mimo obecności silnych oddziałów angielskich panuje obawa przed wybuchem ogólnego powstania Arabów. Dotąd zostały już liczne osiedla żydowskie zupełnie zniszczone.

Jerozolima, 29. 8. (AW). W całej Palestynie panuje w dalszym ciągu wrzenie. Z miejscowości, w których ludność żydowska stanowi mniejszość ciągną masy ludności, aby zebrać się w kilku większych punktach, celem łatwiejszej obrony. Kolonja żydowska w Haifcie opuściła gremjalnie swe domy udając się do Hador-Akamul, gdzie Żydzi są w wielkich masach.

W Syrii nie został dotąd spokój poważnie zakłócony. W Beyrucie są składy pozamykane, a zamieszkałe przez Anglików domy są przez wojska strzeżone. Do portu przybył wczoraj krążownik włoski. Granice Palestyny są zamknięte zarówno z angielskiej, jak i francuskiej strony.

Nowy Jork, 29. 8. (AW). Amerykańsko-palestyński legion żydowski zwrócił się do ambasady angielskiej w Waszyngtonie, proponując wysłanie 10 tysięcy Żydów amerykańskich, celem wsparcia wojsk angielskich w Palestynie.

Krwawa walka pod Jerozolimą

Londyn, 29. 8. (Radjo wł.). Specjalny korespondent londyńskiego pisma „Daily Express” donosi, że strzelcy arabscy, którzy zajęli wieś na wzgórzach, panujących nad Jerozolimą, zostali z swej pozycji wyparci przez wojska angielskie, poparte przez pancerniki i samoloty bojowe. Wielu Arabów poddało się, a ci, którzy próbo-

wali uciec, zginęli w morderczym ogniu karabinów maszynowych z nisko lecących samolotów. Cały teren zasiany jest trupami arabskimi. Dotąd nie stwierdzono jeszcze dokładnie liczby poległych w tej walce, która była najcięższą podczas panujących rozruchów.

Manifestacje palestyńskie w Polsce

Warszawa, 29. 8. (Tel. wł.) Wczoraj wyruszyło 38 młodzieńców żydowskich do Palestyny, aby wstąpić w szeregi formacji żydowskiej, walczącej z Arabami w Palestynie.

przemówień. Uczestnicy wiecu uchwalili wystać na ręce generalnego konsula polskiego p. Zbyszewskiego telegram z podziękowaniem za jego interwencje na rzecz polskich Żydów.

Odprawdził ich tłum żydowski na dworcu, żegnając owacyjnie. (w)
Lwów, 29. 8. (Tel. wł.) Wczoraj we Lwowie odbyły się duże manifestacje żydowskie. Tłum żydowski, liczący około tysiąca osób, próbował wtargnąć na ulicę, na której się mieści konsulat angielski.

Warszawa, 29. 8. (AW). Do tu-tejszej egzekutywy sjonistycznej nadchodzą wiadomości, że na terenie Rzeczypospolitej ludność żydowska bierze tłumny udział w wiecach, urządza-nych z powodu ostatnich wypadków w Palestynie. Bawiący zagranicą posłowie żydowscy otrzymali od zarządu Naczelnej Rady Żydowskiej dyspozycje interwenjowania na odbywających się obecnie naradach w Genewie. Bawiący w Warszawie poseł Farbstein złożył w dniu dzisiejszym wizytę dyr. dep. Łukaszewiczowi, zastępcę temu nieobecnemu ministra spraw zagranicznych, dziękując mu za skuteczną interwencję.

Policja nie dopuściła demonstrantów. Nastąpiło starcie, w czasie którego 15 osób zostało rannych, w tem 2 policjantów. (w)

Łódź, 29. 8. (AW). Odbył się przed gmachem gminy żydowskiej wielki wiec protestacyjny z powodu ostatnich wypadków w Palestynie. Tutejsi działacze sjonistyczni wygłosili szereg

Nie będzie zmian w ministerstwie wojny

Warszawa, 28. 8. (Tel. wł.) Prasa rządowa zaprzecza, jakoby p. Piłsudski miał ustąpić ze stanowiska ministra spraw wojskowych.

Okradzenie poczty

Lwów, 29. 8. (AW.) Z Buczacza donoszą, iż do urzędu pocztowego w Baryszu zakradli się włamywacze, którzy wynieśli żelazną kasetkę ze znajdującą się w niej gotówką i zegarkiem srebrnym. Zabrali oni również przesyłkę win, przeznaczonych do jednej z miejscowości. Kierownik poczty słyszał hałasy, lękając się jednak, zawiadomił policję dopiero rano.

Aresztowanie szpiega

Lwów, 29. 8. (AW.). W związku z aresztowaniem niejakiego Jana Beldyka w Makówce pow. skolskiego pod zarzutem szpiegostwa „Wiek Nowy” informuje, iż przy Beldyku znaleziono papiery stwierdzające, iż miał on polecenie zbierania materiału szpiegowskiego, robienie zdjęć fotograficznych położenia wojska, oraz fotografowania

inwalidów. Zdjęcia te miały służyć za dowód, iż ludzie ci zostali w Polsce zmasakrowani. Udało się wysledzić miejsce, w którym Beldyk ukrył większą ilość taśmy filmowej wraz ze zdjęciami. Beldyka oddano w ręce policji i przekazano władzom.

Obrabowanie kasjerów na ulicy

Hanower, 29. 8. (PAT). Dwaj kasjerzy hannowerskiego Banku Ziemskiego, udając się przez jedną z ożywionych ulic miasta do oddziału Banku Rzeszy, zostali w biały dzień napadnięci przez dwóch bandytów, z których jeden porwał worek z pieniędzmi, zaś drugi strzelił do wołającego o pomoc urzędnika banku z rewolweru. Zanim ktokolwiek zdolał przybyć na pomoc, obaj bandyci skoczyli w samochód i uciekli z łupem, wynoszącym około 50.000 marek.

Walki uliczne z komunistami w Niemczech

Berlin, 29. 8. (PAT). W okolicach Spittelmarktu we wschodniej części Berlina doszło wczoraj do ostre-

Zastrzelony przez psa

Londyn, 29. 8. (AW.) Na przedmieściu miasta Dover znaleziono zwłoki 23 letniego Reginalda Clarcka, który zginął od wystrzału dubeltówki. W czasie przeprowadzonego śledztwa zwrócono uwagę, że strzelba z której padł strzał, leżała w namiocie opodal. Ustalono w śledztwie, że Clarck kładąc się na spoczynek w namiocie oparł nabitą dubeltówkę o krzesło tak niefortunnie, że wylot lufy skierowany był na poduszkę pościeli. W nocy pies Clarcka najwidoczniej obwąchał broń i pyskiem nacisnął cyngiel. — Strzał był śmiertelny.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 3,88 2/5 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 211,94 zł, gotówką — 211,51 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,54 zł, zotówką — 172,20 zł

Prezydent Rzpltej zaproszony do Ameryki

na odsłonięcie pomnika Pulaskiego

Warszawa, 29. 8. (AW.). Wczoraj przybyła na Zamek delegacja Komitetu budowy pomnika Pulaskiego w Ameryce w osobach dyrektora banku p. Wabiszewskiego i właściciela stalowni w Chicago p. Struzaka. Delegaci zostali przyjęci na audjencji P. Prezydenta Rzeczypospolitej, wręczając mu tekę z dokumentami, dotyczącymi budowy pomnika, orędy prezydenta Hoovera do narodu amerykańskiego, nawołujące do uczczenia wielkiego Polaka, wizerunek pomnika,

oraz pismo Komitetu, zapraszające Prezydenta na uroczystość odsłonięcia pomnika. P. Prezydent podziękował delegacji za zaproszenie, informując się o budowie pomnika i przyrzekając swe poparcie.

Co do wyjazdu do Ameryki P. Prezydent Rzeczypospolitej nie dał pozytywnej odpowiedzi. Jak wiadomo, wyjazd Prezydenta Państwa za granicę musi być poprzedzony w takich wypadkach różnymi formalnościami dyplomatycznymi.

Eksplzja w fabryce dynamitu

Jeden robotnik zabity, kilkunastu ciężko rannych

Berlin, 28. 8. (Tel. wł.) Dzisiaj popołudniu nastąpiła eksplozja w fabryce dynamitu w Geesthacht koło Hamburga. Wybuch nastąpił w oddziale Krümmel, fabrykującym nitroglicerynę, i spowodowany został przez pożar. Z dotychczasowych doniesień wynika, że w wybuchu zginął 1 robotnik a kilkunastu zostało ciężko rannych. W akcji ratunkowej biorą udział oddziały straży ogniowej z pobliskich miast Bergedorfu i Hamburga.

Geesthacht odcięte jest od świata z powodu zniszczenia połączeń telefonicznych. Mieszkańcy tej miejscowości, ostrzeżeni przed grożącym niebezpieczeństwem, opuścili swe domostwa. W pobliżu znajduje się fabryka prochu Düneberg.

Zakłady nitroglicerynowe w Geesthacht są własnością firmy „Dynamit A. G.”, przedtem Alfred Nobel u. Co. B. Z.

Z za kulis budownictwa etatystycznego

Czytamy w „Gazecie Warszawskiej”:

Firma „Budownictwo i Przemysł” zdobyła sobie w swoim czasie należyty rozgłos w społeczeństwie. Nie samochwalstwo, lecz proste poczucie sprawiedliwości nakazuje nam podnieść, iż było w tem niemało naszej zasługi.

Demaskując tajniki gospodarki p. Miedzińskiego, dziś na szczęście już nie ministra, lecz wówczas autentycznego ministra poczty i telegrafu, musieliśmy zwrócić uwagę na działalność centralnego biura budownictwa pocztowego z p. inż. Ruszczewskim na czele.

Nie wyczerpalimy wówczas tematu i nie byłibyśmy w możności wyczerpać. Pozwalamy sobie natomiast mniemać, iż materiały zgromadzone przez prokuratora i sędziego śledczego, rzucą na sprawę obfite światło. Ścisłe kryteria prawne kodeksu karnego pozwolą ująć zagadnienie z właściwej strony.

Sprawa jest w toku i sądzić należy, iż wypłynie niebawem na powierzchnię zainteresowań i sądu państwowego i opinii publicznej.

Nasza kampanja publicystyczna, zmierzająca do sanacji stosunków zabagnionych, nie mogła pominąć firmy „Budownictwo i Przemysł”. Firma ta cieszyła się szczególnem, wyjątkowem, wręcz uprzywilejowanem poparciem i p. inż. Ruszczewskiego i tem samem jego zwierzchnika — byłego ministra Miedzińskiego, dziś — czołowego współpracownika „Głosu Prawdy”.

Poparcie polegało na protekcyjnym powierzeniu spółce „Budownictwo i Przemysł” robót ziemnych, betonowych, żelbetonowych i murarskich. Protekcja wyraziła się w szeregu niewątpliwych objawów. Wystarczy wymienić:

nie pobrano od firmy rachunkami przetargu określonej kaucji w sumie około 300 tys. zł gotówką; zmieniono określone w przetargu terminy;

udziolono spółce „Budownictwo i Przemysł” niezabezpieczonych zaliczek, których łączna suma przekroczyła 2.000.000 złotych;

podwyższono ceny, określone w umowie, pomimo sprzeciwu komitetu budowy;

powiększono rozmiary robót ziemnych ponad ilość, ustanowioną w umowie, bez równoczesnej rewizji warunków zapłaty;

wreszcie — opłacano za firmę należytości składowe na sumę przeszło 100.000 złotych.

Skąd ta sympatja p. inż. Ruszczewskiego do „Budownictwa i Przemysłu”? Dlaczego takie wyróżnienie i bezprzykładne chyba przywileje? Może te pytania znajdą odpowiedź na forum sądownem.

Mamy chyba prawo stwierdzić, iż jakieś powody istnieć musiały.

Wypowiadamy się kategorycznie za regułą przyczynowości.

Nie traćmy nadziei, że związek zjawisk wykryty i ustalony zostanie.

O ile nam wiadomo — współwłaścicielami firmy „Budownictwo i Przemysł” byli i są chyba — pp. inżynier Stanisław Piłsudski i Władysław Maćkiewicz.

Przed okresem, który nadał tej firmie niezbyt chlubny rozgłos, wewnętrznie jej stosunki układać się zaczęły nieco inaczej.

Firma, nie posiadając kapitałów i nie mając w swem gronie ludzi odpowiedzialnych dostatecznie majątkowo, nie mogła myśleć o dostawach względnie robotach publicznych (później mogła — dzięki poparciu p. inż. Ruszczewskiego). Żądano kaucji, wymagano ewikcji hipotecznej. Bez tych gwarancji — nie sposób było w pierwszej, niehistorycznej i nierozgłoszonej — że tak powiemy — fazie ruszyć z miejsca. Wówczas zwrócono się do p. S. Z., właściciela poważniejszej nieruchomości w Milanówku, o współpracę.

I tu rozpoczyna się pewien rozdział z życia spółki, wymagający oświetlenia.

które miało wybudować kolej węglową Katowice—Gdynia; 3) przedsiębiorstwa prywatne, które mają uruchomić urządzenie przeladunkowe i składy, statki morskie pod polską banderą, a przedewszystkiem zorganizować wymianę towarów z zagranicą.

Jak wywiązują się te trzy czynniki ze swego zadania, dotychczas i obecnie?

Departament Morski Min. P. i H. oddał do końca 1928 r. gotowych do eksploatacji 1860 metrów bieżących nadbrzeża, uruchomił 12 dźwigów, wybudował składy o powierzchni 11 500 mtr. kwadr. oraz portową sieć elektryczną i wodociągową. Państwowe przedsiębiorstwo „Żegluga Polska” posiada 3 okręty pasażerskie i 9 towarowych, które do końca kwietnia br. przewiozły 516 128 ton towarów, a przebyły w 1928 r. 156 800 mil, zawijając 190 razy do portów polskich, Gdańska i Gdyni, a 309 razy do cudzoziemskich.

Ministerjum Komunikacyj wybudowało do końca 1928 r. w porcie sieć kolejową 36 290 m. długości i stację towarową Gdynia-Port. Ponadto, wykończywszy południowy, słaski odcinek kolei węglowej na linii Herby—Podzamcze, przystąpiło do budowy najtrudniejszego odcinka północnego: Bydgoszcz—Gdynia.

Niemniej imponująco przedstawia się wynik pracy przedsiębiorstw prywatnych. Koncern węglowy „Robur” w Katowicach wydzierżawił w Gdyni przy nadbrzeżu szwedzkim na lat 35 plac przeladunkowy 585 m. długości, uruchomił 2 elektryczne dźwigi portowe i jedną wyrotnicę elektryczną. Kapitał prywatny wybudował 2 składy murowane o powierzchni 5 450 mtr. kwadr. „Polskarob”, spółka akc. utworzona przez „Robur” dla organizacji, przeladunku i eksploatacji żeglugi, nabyła 4 statki o tonażu 10 100 ton, 2 holowniki i 3 barki. „Polsko-Brytyjskie Tow. Okrętowe” uruchomiło pomiędzy Polską a Anglią 4 statki pasażersko-towarowe o łącznym tonażu 10 850 ton brutto.

Oto są wyniki pracy w Gdyni do końca 1928 r.

Jak przedstawia się stan robót w bieżącym 1929 roku?

Ministerjum Przemysłu i Handlu pracuje nad wykończeniem 1 580 mtr. nadbrzeża z urządzeniami przeladunkowymi i 2 murowanymi składami; w 1930 roku ma być wykonane dalsze 1 800 mtr. nadbrzeża i jeden skład murowany. Roboty w porcie są w pełnym toku, gdyż min. Kwiatkowski umiał zarezerwować sobie na ten cel potrzebne pieniądze.

Kapitał prywatny przystąpił do dalszych inwestycji w Gdyni. Koncern Gieschego wydzierżawił znaczną długość wybrzeża i zobowiązał się do uruchomienia własnych statków morskich o łącznej pojemności 10 000 ton. Podobnie i koncern węglowy „Progress” Firmy maklerskie i spedycyjne planują w Gdyni budowę 4 składów celno-tranzytowych, a importerzy składu i chłodni pod śledzie, skład ryżu i roślin olejoonych.

Ministerjum Komunikacyj pracuje w porcie nad budową torów kolejowych i stacji przeladunkowo-odstawczych. Ponadto kończy północny odcinek kolei węglowej Bydgoszcz—Gdynia. W bieżącym roku miał być ponadto rozpoczęty środkowy odcinek kolei węglowej: Inowrocław—Wieluń. Na wykonanie robót, przewidzianych planem na 1929 rok potrzeba było 128 milionów zł. Niestety Min. Komunikacyj oddało na budowę kolei węglowej tylko 38 milionów zł, nie wystarczających nawet na zupełne wykończenie odcinka Bydgoszcz—Gdynia.

Brak 90 milionów zł w budżecie Min. Komunikacyj jest ciosem, wymierzonym w całość naszego programu morskiego. Brak 90 milionów zł na budowę kolei węglowej opóźnia pełną eksploatację portu gdyńskiego o rok conajmniej. Ograniczenie prac przy budowie kolei wstrzymuje wszystkie inwestycje kapitału prywatnego w porcie gdyńskim, gdyż niepodobna budować kosztownych urządzeń przeladunkowych i uruchamiać statków morskich, gdy niema pewności dowozu towaru. Ministerjum komunikacyj nie przestrzegając terminów w ustalonym programie prac, naraża przedsiębiorstwa prywatne na karę za punktualność w postaci straty procentów i zysków.

„Radosna twórczość” w ubiegłym roku budżetowym przekreśliła ustalony plan budowy i eksploatacji portu gdyńskiego, ugodziła znowu w pewność obrotów i inwestycji na tak wysuniętej placówce, jak Gdynia. Na Ministerjum Komunikacyj i szefa rządu

spada odpowiedzialność za to, że z trudem i ofiarami zdobyte bałtyckie rynki zbytu dla węgla polskiego ograniczają obecnie zamówienia, powracając do starych dostawców w Anglii, jedynie z tego powodu, że Polska nie ma możliwości dotrzymania terminów dostaw węgla.

Aby zrozumieć ogrom ciosu, który spadł na Gdynię, w postaci ograniczenia kredytów na budowę kolei węglowej, nie zapominajmy o tem:

że Gdynia ma ze swem zapleczem tylko połączenie kolejowe;

że Gdynia jest tylko portem węglowym, bo w ogólnej cyfrze eksportu za 1928 r. (1 765 057 ton) węgiel stanowi 1 665 792 ton, tj. 95 proc., przyczem import w stosunku do eksportu stanowi niespełna 12 proc. z cyfrą 190 962 ton;

że Gdynię dzieli od naszego zagłębia węglowego 660 klm.

Pamiętajmy o tem, że koleje nasze muszą przewieźć do portów naszych 1 000 000 ton węgla miesięcznie, gdyż tyle węgla mamy do zbycia zagranicę drogą morską, że normalna prędkość kolei do naszych portów wynosi obecnie zaledwo 200 000 ton miesięcznie, a przy nadzwyczajnej sprawności naszej administracji kolejowej dochodzi do 280 000 ton miesięcznie.

Gdynia bez kolei węglowej żyć nie może! Ograniczenie budowy kolei węglowej godzi w Gdynię i w cały nasz program morski.

Z różnych stron Polski

Szybki rozwój komunikacji powietrznej w Polsce

Samoloty Polskich Linji Lotniczych „Lot” dokonały w lipcu 674 loty, robiąc 162.749 klm., z regularnością lotów 99,8 proc. Samoloty przewiozły 2.338 pasażerów (liczba dotychczas nienotowana i wielokrotnie przewyższająca dane z poprzednich miesięcy), 15.163 kg. bagażu towaru, oraz 6.049 kg. poczty. Lotów dodatkowych, nieprzewidzianych w rozkładzie, dokonano 15 na przestrzeni łącznej 3.353 klm.

Odsłonięcie pomnika śp. ppor. marynarki, Pieszkańskiego

Dnia 25 b. m. w godzinach popołudniowych nastąpiło pod wsią Bobrowniki w pobliżu Włocławka uroczyste odsłonięcie pomnika śp. ppor. marynarki, Jerzego Pieszkańskiego. Pomnik, przedstawiający olbrzymi głaz nieociosany z krzyżem na jego szczycie i wyrzytym napisem: „Śp. ppor. marynarki Jerzy Pieszkański poległ dnia 14 sierpnia 1920 r. w walce z przewagą bolszewicką”, stanął na lewym brzegu Wisły, w miejscu, w którym poległ bohaterki marynarz.

W uroczystości wzięli udział: ojciec poległego i rodzina, oraz przedstawiciele władz, organizacji społecznych i duchowieństwa. Poświęcenia dokonał ks. biskup - sufragan Owczarek z Włocławka, który zarazem wygłosił podniosłe przemówienie, przypominając w niem dni grozy, kiedy to dzięki bohaterstwu i ofierze z życia takich, jak śp. ppor. Pieszkański Polska odparła najeżdżące i obromiła Europę przed zalewem bolszewickim.

Szkoła handlowa w Słupcy.

Koedukacyjna Szkoła Handlowa Polskiej Macierzy Szkolnej jest jedyną szkołą zawodową na kilka okolicznych powiatów i pod względem naukowym stanęła już na tym poziomie, na jakim tego rodzaju szkoła stać winna. Ostatnie egzaminy wykazały nadzwyczaj wysoki poziom intelektualny uczniów i znakomite przygotowanie zawodowe, otwierające drogę do wyższych studiów lub też w mniejszym zakresie dostateczne dla kupca czy kierownika interesu Kurs 3-letni. Program obejmuje oprócz przedmiotów ogólnokształcących, księgowość, naukę o handlu, towaroznawstwo, stenografię, pisanie na maszynach itp. Do szkoły tej przyjmuje się młodzież płci obojga po ukończeniu 6—7 klas Szkoły Powszechnej. Zapisy przyjmują się codziennie w godzinach 11—12 w kancelarii szkolnej.

Rok szkolny rozpoczyna się już 3 września. Rodzice, pragnący dać dziecku wykształcenie zawodowe, winni pośpieszyć się z zapisaniem go na kursy Szkoły Handlowej w Słupcy, zwłaszcza, że warunki są nadzwyczaj dogodne.

Szkoła pozostaje pod Zarządem Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Słupcy, w skład którego wchodzi: prezes L. Wroczyński, obywatel ziemski, wiceprezes J. Czajewicz, burmistrz miasta, kasjer J. Kulawiak, kupiec, sekretarz S. Litko, ks. dziekan F. Szczygłowski, J. Starzyk, inspektor szkolny Ig. Jaworski adwokat, W. Burda kupiec.

Adwokat skazany na 15 miesięcy więzienia

Przed sądem karnym we Lwowie zapadł wyrok w sprawie przeciwko adwokatowi 34-letn. dr. Praunowi, oskarżonemu o szereg sprzeniewierzeń i oszustw wekslowych na łączną sumę 350.000 zł. Sąd skazał oskarżonego na 15 miesięcy ciężkiego więzienia z opuszczeniem na podstawie amnestji 6 miesięcy i zaliczeniem 7 miesięcy aresztu śledczego.

Cios w Gdynię

„Gazeta Bydgoska” zamieszcza następujące uwagi:

Budowa portu gdyńskiego to czyn samoobrony narodu i państwa polskiego w walce o byt gospodarczy i polityczny. Dotychczasowe tempo robót w Gdyni świadczy o naszej żywotności, jest dowodem, że Polska chce i umie gospodarzyć na Bałtyku, że chce i umie współpracować w koncernie gospodarczym świata.

To też rozwój Gdyni jest chlubą, ale zarazem i troską całego narodu polskiego. Z dumą spoglądamy na to, co zrobiliśmy w Gdyni od 1922 r., t. j. od rozpoczęcia budowy portu. Z przejęciem śledzimy, czy i w jakim stopniu nadal wciela się w czyn nasz program morski.

Wytyczną tego programu jest całkowite wykończenie portu gdyńskiego do końca 1930 roku.

Port w Gdyni nie ma połączenia bezpośredniego drogą wodną ze swem zapleczem („hinterlandem”) i jest skazany na przeladunek pomiędzy statkami a wagonami kolejowemi. Brak bezpośredniego połączenia wodnego pozostanie bez ujemnego wpływu na rozwój Gdyni, o ile równocześnie z portem będą wybudowane dogodne połączenia kolejowe pomiędzy Gdynią a wnętrzem kraju. Stąd wykończenie portu musi objąć i wykończenie budowy kolei towarowej, gdyż w przeciwnym razie nie może być mowy o racjonalnej eksploatacji portu gdyńskiego.

Prace nad całkowitem uruchomieniem portu w Gdyni do końca 1930 r. rozdzielono dlatego pomiędzy trzy czynniki: 1) Ministerjum Przemysłu i Handlu, które zajęło się budową portu i organizacją marynarki handlowej; 2) Ministerjum Komunikacyj,

Wizytacja biskupia w dekanacie śremskim

Serdeczne powitanie ks. biskupa Dymka w Ilówcu — Wizytacja po blisko 200 latach

W bieżącym tygodniu biskup-suznagan poznański ks. biskup Dymek rozpoczął wizytację parafij w dekanacie śremskim. Wizytacje pasterskie trwać będą do 6 września. W poniedziałek, d. 26 bm. ks. biskup Dymek wizytował jako pierwszą parafię w Ilówcu, w dn. 27 odbyła się wizytacja parafji w Zabnie, w środę, dn. 28 w Brodniczy, dziś w czwartek, dn. 29 bm. odbywa się wizytacja parafji w Błociszewie (gdzie odbywa się konsekracja ołtarza), jutro w piątek 30 bm. w Dalewie, sobotę 31 bm. w Murce, (gdzie ks. biskup dokona również konsekracji ołtarza), dalsze wizytacje odbędą się w następnym porządku: w niedzielę dnia 1 września w Dolsku, 2 września w Wieszczyznie, 3 i 4 września w Śremie, w d. 5 września w Jaszkanie, skąd następuje w dniu 6 września powrót do Poznania. W dniu 9 września wyjeżdża ks. biskup Dymek na wizytację parafij w dekanacie śmigiełskim.

Odwiedzającego parafię zwierzchnika kościoła, wita ludność bardzo serdecznie. Z wielką starannością przybiera się domy w zieleń i kwiecie, przybrane są pięknie świątynie, a w powiatach uczestniczą tłumy ludności.

Już na samym wstępie pasterskiej wizytacji w Ilówcu, powitanie ks. biskupa Dymka przez ludność miejscową było miłą niespodzianką. Parafia w Ilówcu, składa się przeważnie z ludności robotniczej. Działa tu pracowicie od lat blisko dziesięciu ks. proboszcz Dolaciński. Dzięki jego staraniom powstały w parafii, która ma salę do zebrań, liczne stowarzyszenia jak: Towarzystwo Robotników Katolickich, Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, Stow. Kobiet Pracujących, wreszcie Kółko Rolnicze i filja Robotników Roln. Z. Z. P. Od roku z grona muzykalnej młodzieży miejscowej utworzono orkiestrę, prosperującą b. dobrze. Świątynia przed rokiem została odnowiona.

Dostojnego Pasterza, wstępującego po raz pierwszy jako zwierzchnik Kościoła w progi parafji ilowieckiej, witały tłumy wiernych na skrzyżowaniu ukwieconej drogi do świątyni. Przybyło licznie duchowieństwo dekanatu, stowarzyszenia miejscowe z szataremami, bractwa kościelne i cechy, młodzież szkolna, nauczycielstwo itd.

Na dworcu w Ilówcu powitał ks. biskupa Dymka przybyłego w towarzystwie ks. kapelana Staniszewskiego, ks. dziekan Cichowski z Dalewa. Dworzec jak również droga wiodąca przez Pecno do Ilówca, przybrane były w zieleń, girlandy i bramy triumfalne. Tłumy wiernych po drodze ma-

nifestowały radosnymi okrzykami; jedna z dziewczynek, po ogłoszeniu wierszka okolicznościowego, wręczyła kwiaty.

W procesji, przy śpiewie pieśni nabożnej udano się do świątyni, gdzie przy ołtarzu powitał ks. biskupa przemową proboszcz miejscowy ks. Dolaciński, przedstawiając dzieje parafji.

Kościół fundowany już w roku 1510, zbudowany został w obecnej formie w r. 1841 przez fundatora Jana Kantego Zaborowskiego. Parafia ilowiecka witała ks. biskupa przybywającego na wizytację z szczególniejszym upragnieniem, gdyż od roku 1736 tj. od blisko 200 lat, gdzie wizytował księgi archidjaka śremski Woliński, nie było tu, jak wskazują kroniki, wizytacji parafji.

Świątynia odnowiona niedawno staraniem miejscowego proboszcza przy poparciu miejscowych parafjan i patrona, wywarła na obecnych bardzo miłe wrażenie.

Odpowiedział ks. biskup Dymek, który podkreślił głębokie umiłowanie wiary katolickiej przez parafjan ilowieckich i wskazał na zasługi ks. prob. Dolacińskiego, który z wielkim trudem i staraniem odnowił świątynię.

Po odprawieniu ceremonii kościelnych i przyjęciu na probostwie, odbyło się bierzmowanie, do którego przystąpiło przeszło 400 parafjan.

W czasie obiadu w miejscowej sali zebrań przemawiali na cześć Dostojnego Gościa ks. proboszcz Dolaciński i p. inspektor szkolny Surdyk, który złożył hołd im. nauczycielstwa.

Odpowiedział ks. biskup Dymek w serdecznych tonach.

Wieczorem wieś była pięknie iluminowana. Wkrótce o zmierzchu, już w świetle pochodni przed plebanją przybył korowód miejscowych organizacji, poprzedzony orkiestrą miejscową. Było to widowisko niezwykle miłe. Po śpiewach chórów Stow. Młodzieży Polskiej i Młodych Polek, kolejno składali hołd ks. biskupowi we wruszających słowach pp: Wojciechowski im. Kółka Rolniczego, Izidor im. Kat. Tow. Robotników Polskich, dalej przedstawiciel Z. Z. P. Zw. Rob. Roln., Stow. Młodzi. Polskiej, Młodych Polek i Zw. Kobiet Pracujących.

Ks. biskup Dymek, dziękował obecnym ze wruszeniem za dowody serdecznej życzliwości i głębokiego przywiązania.

Do późnego wieczoru, orkiestra miejscowej młodzieży grała udatne marsze, wiwatując naprzemiennie na cześć goszczącego w Ilówcu Dostojnika Kościoła. (k)

mieśniczych we wszystkich wypadkach, gdy rozpatrywane są sprawy podatków mistrzów rzeźnickich.

Zważywszy, że sprawność aparatu urzędniczego zależna jest w dużej mierze od warunków materialnych. Zjazd wypowiada się za odpowiednim wyposażeniem administracji skarbowej a natomiast skreśleniem wszelkich renumeracji, przeciw którym Zjazd protestuje.

Zjazd domaga się, ze względu na to, że ustawa przemysłowa uznaje rzeźnictwo i wędliniarstwo w art. 142 za rzemiosło, ażeby bezzwłocznie uchylić okólnik Min. Skarbu Nr. 176 z dnia 27 grudnia 1926 roku, odmawiający zawodowi naszemu charakteru rzemiosła zawarowanego nam ustawą, wskutek czego olbrzymia część warsztatów rzeźnickich i wędliniarskich traci prawo korzystania z ulg płynących z art. 8, p. 5 ustawy o podatku przemysłowym.

Jasne i wyraźne stanowisko zajął Zjazd również w sprawie dostaw wojskowych, udzielenia kredytów dla rzemiosła rzeźnickiego, wreszcie w sprawie dokształcających szkół zawodowych.

W końcu cały szereg rezolucyj dotyczy spraw jak praca w niedziele i święta, przepisów o godzinach handlu, a szczególnie aby tam, gdzie handel i ubój bydła znajduje się w rękach żydowskich, zakładano jatki wołowe, aby w ten sposób przeciwstawić się zarządzeniom niektórych miast i województw, pozwalającym na handel w niedziele i święta, z tego rzekomo powodu, że w sobotę publiczność nie może nabyć mięsa, a rzeźnicy chrześcijańscy nie ubijają bydła.

Jedną z ostatnich rezolucyj mówią o sprawach czystości higieny.

Uchwalone rezolucje zostaną przesłane odnośnym władzom i instytucjom miarodajnym.

Ogólny zjazd restauratorów

Z okazji P. W. K. odbył się 28 b. m. w sali Ogrodu Zoologicznego ogólny Zjazd restauratorów i pokrewnych zawodów z całej Polski.

Zjazd otworzył prezes Związku Antoniewicz. Po powitaniu zgromadzonych wybrano honorowe przydzium. Czynnym przewodnictwem Zjazdu objął radca Maksymowicz ze Lwowa.

Przystępowano do składania Zjazdowi życzeń. Po przemówieniu prezesa Centrali Restauratorów na R. P., życzenia złożył wicewojewoda p. Gronziewicz, dr. Czasz mówił im. prezydenta miasta, dr. Waschko im. Izby Przem. - Handlowej, dalej delegat Tow. Kup. na Pomorz.

Imieniem Rady Miejskiej złożył życzenia radny p. Libera. Poza tem przemawiali im. Browarów „Huggera” dyr. Głowacki, im. Zw. Tow. Kup. p. Szczepański, im. prasy zawodowej p. Gustowski, poseł Milczyński itd.

Prezes p. R. Antoniewicz wygłosił referat n. t. ogólnej sytuacji w zawodzie restauratorskim, poruszając w nim uchwalenie krzywdzącej ustawy antyalkoholowej i o monopolu spirytusowym.

Drugi referat na temat: „Kulturalne i cywilizacyjne znaczenie przemysłu hotelowego dla kraju”, wygłosił p. St. Borowski ze Lwowa.

Po referatach uchwalono rezolucje, które w streszczeniu podajemy: Pierwsza mówi o zniewolowaniu ustawy antyalkoholowej, aby jedno miejsce sprzedaży wyrobów alkoholowych przypadało na 1.000 mieszkańców, dalej by zniesiono ograniczenia, co do wyszynku na dworcach, w sąsiedztwie kościołów itd. oraz by wstrzymano wykonanie ustawy antyalkoholowej, jak i rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 26 marca art. 78 aż do zniewolowania tych norm. Wreszcie — ażeby nie udzielano osobom niekoncesjonowanym patentów jednorodnych na sprzedaż napoi alkoholowych, ponieważ restaurator - koncesjonariusz, opłacający wysokie podatki, jest przez to zagrożony w swej egzystencji; dalej rezolucja domaga się zmniejszenia ze względu na obecnie krytyczne położenie podatkowych przez podział świadectw przemysłowych i patentów akcyzowych na więcej kategorii, zmniejszenia podatku od obrotu, lokali, podatków miejskich itd.

Po zamknięciu obrad, zgromadzeni w liczbie około 250 udali się autobusami do lokali firmy „Akwawit” przy ul. Cieszkowskiego, gdzie z okazji ogólnopolskiego zjazdu restauratorów odbyło się wspólne śniadanie. Wśród

toastów pierwszy przemówił dyrektor firmy dr. p. Skorny, który podniósł, że zainicjowane przez firmę przyjęcie ma za cel poza stosunkami handlowymi, wzniesienie współpracy towarzyskiej i omówić sprawę wspólnych interesów.

Dalej przemawiali pp.: Antoniewicz, Borzym, dyr. Głowacki, Penkalla, radny Libera. Ostatni mówca podniósł sprawę popierania wytwórczości polskiej. (z)

25-lecie Sokola w Opalenicy

Towarzystwo gimn. „Sokół” w Opalenicy obchodziło w tych dniach uroczystość 25-lecia swego istnienia połączoną z zlotem Sokola.

Członkowie Towarzystwa jak i bratnich gniazd oraz organizacje miejscowe, zebrał się ze szataremami o godz. 9 przed hotelem p. Boni, skąd wymaszerowali barwnym pochodem przy dźwiękach orkiestry do kościoła na uroczyste nabożeństwo. Mszą św. odprowadził ks. wikary Antoni Szymczak a podniósł okolicznościowe kazanie wygłosił ks. prob. Mieczysław Chudziński.

Po kościele ustawiły się wszystkie sztandary przed pomnikiem poległych powstańców z roku 1918/19, gdzie został złożony wspaniały wieńiec. Następnie przedefilowały wszystkie towarzystwa przed pomnikiem i sztandarem towarzystwa Jubilata.

Po defiladzie udał się cały pochód do sali na uroczystą akademię, którą otworzył przemówieniem powitalnym p. burmistrz Duda. Na marszałka poproszono prezesa okręgu druha Pośpiesznego, do pióra poproszono prezesa Tow. Uczestników Powstania p. Kazimierza Prinkego, na ławników zaś druhow: St. Horowskiego z Opalenicy, prezesa z Wielichowa, druha Malkiewicza, prezesa z Buku druha Malinowskiego i prezesa ze Zbąszynia druha Konieczka. Historję „Sokoła” oraz sprawozdanie z 25-cio letniej działalności zdał zast. sekretarza druh J. Cichy. Z historii tej widzimy, jakie trudności przechodził „Sokół” opaleński podczas zaboru pruskiego i jak nieraz musiał się ukrywać przed pruską piketacją. Sprawozdanie nagrodziło zebrane hucznymi oklaskami.

Druh marszałek odczytał następną listę działaczy idei sokolej, którzy zostali odznaczeni. Między innymi odznaczono członków honorowych druhow Fr. Horowskiego i B. Żbikowskiego jako założycieli i niestrudzonych krzewili myśli sokolej „medalem zasługi”. Druha J. Śmierchalskiego odznaczono również medalem pamiątkowym za długoletnią służbę nacelnika. Dalej mianowało gniazdo jako członków honorowych ks. proboszcza M. Chudzińskiego i inicjatora stowarzyszenia orkiestry sokolej druha Więckowskiego Ludwika.

Po dekoracji zabrał głos p. burmistrz Duda, składając jako gospodarz miasta imieniem Rady Miejskiej i Magistratu towarzystwu Jubilatowi najszczersze życzenia. Po przemówieniu ks. prob. Chudzińskiego zobowiązał dh. Horowski, jako jeden z założycieli, kronikę „Sokoła” od czasów założenia gniazda, — ofiarując imieniem założycieli gwóźdź pamiątkowy.

Nastąpiło składanie życzeń i wbiwanie gwóźdź, poczem odczytał przewodniczący nadesłane telegramy.

W przededniu uroczystości brało miejscowe gniazdo udział w mszy św. za poległych i zmarłych członków, poczem złożono na grobie współzałożyciela ś. p. Kocorowskiego Czesława wieńiec. Podczas tego przemówił druh Franciszek Horowski i podniósł zastręgi gorliwych członków i prawdziwych Polaków, którzy niedoczekali się zlotu tej wolności. Po południu tegoż dnia odbył się sześciobój, w którym pierwszą nagrodę zdobyło gniazdo Opalenicy, drugą Grodzisk a trzecią Zbąszczyń. W niedzielę zaś po akademii odbył się bieg okrężny na 2.300 mtr. z którego zwycięsko wyszła drużyna Grodzisk, zdobywając nagrodę pierwszą, Buk drugą i Zbąszczyń trzecią. Po południu podczas zabawy odbyły się ogólne ćwiczenia gniazdowe młodzieży „Sokoła”, druhen i kosynierów.

Uroczystość Sokola była nowym dowodem, jaką sympatią cieszy organizacja wśród społeczeństwa, o czym świadczył tak liczny udział w uroczystości bratnich i pokrewnych organizacji jak i obywatelstwa z miasta Opalenicy i okolicy. (z)

O poprawę doli inwalidów

Jeśli dzisiaj o kimś zapomniano, to najwięcej o dużej rzeszy inwalidów cywilnych, o wdowach i sierotach po nich. Rzesza tych biednych jest ogromną. Oto jak przedstawiają położenie i dolę ich ci, którzy sami żyją w tem środowisku. Posłuchajmy co pisze jeden z inwalidów mieszkający na prowincji:

Renta starości wynosi miesięcznie 12—18 zł. Renta na niemoc 12—30 zł.

Zapytuję? co pozostanie takiemu rentobiorcy, czy to renty starości, czy renty na niemoc po opłaceniu komornego na życie?

Renta wdowa wynosi miesięcznie 6—9 zł. Renta sieroca zaś miesięcznie do 5 zł.

Czy wdowa z 9 zł dochodu, a sierota za 5 zł miesięcznie może mieć jakiegokolwiek życie?

Nadmiar złego, niektóre urzędy przesyłają takiemu rentobiorcy jeszcze nakazy płatnicze, podatku od lokali.

Istotnie zło pod tym względem jest ogromne. To też nie dziwić się, że biedacy ci pukają do ministerstw w Warszawie, aby choć w części biedzie tej ulżyć.

W najbliższym czasie — jak nas informują — ma się w tej sprawie odbyć publiczne zgromadzenie wszystkich inwalidów cywilnych, na którym poruszone zostaną sprawy dziś tak aktualne i ważne. Może to pukanie i wołanie o pomoc a nawet w pewnej mierze ratunek, odniesie jednak swój pożądany skutek. Głos będą miały najważniejszy nasze władze, szczególnie Min. Ochrony Pracy i — Opieki Społecznej.

Z Zjazdu Cechów Rzeźnickich

Na IX. wszechpolskim zjeździe delegatów Cechów Rzeźnickich i Wędliniarskich R. P. uchwalono cały szereg rezolucyj, z których najważniejsze fragmenty podajemy niżej. W sprawie skór i spółdzielni uchwalono, by ujęto w formę ustawodawczą sposób zdejmowania skór, by stosownie do liczby ludności żydowskiej zezwolono proporcjonalnie w rzeźniach na ubój rytualny. Zjazd domaga się zwalczania plag gieźów, popierania spółdzielni gospodarczych przy cechach przez udzielanie kredytów i t. d.

W rezolucji podatkowej zjazd domaga się przyspieszenia reformy podatków bezpośrednio w szczególności zaś całkowitego zniesienia podatku obrotowego a na rok budżetowy 1929-30 powszechnego jego obniżenia do 60 procentu.

Ze wzgl. na ciężkie położenie gospodarcze warsztatów rzemieślniczych zjazd domaga się obniżenia kar za zwłokę i odsetek do 1 procent.

Zjazd domaga się uporządkowania ksiąg bierzych wszystkich podatków i zawiadomienia płatników o istotnym stanie zaległości.

Dalej domagają się zgromadzeni dokonywania wymiarów podatku obrotowego aż do czasu jego zupełnego zniesienia na podstawie zeznań płatników z uwzględnieniem cen rynkowych żywcą względnie wagi bitej.

Zjazd domaga się powoływania do komisji szacunkowych i odwoławczych przedstawicieli Cechów Rzeźnickich i Wędliniarskich oraz Izby Rzeź-

KUPUJĄC TOWARY KRAJOWE
MOŻE KAŻDY Z NAS ZWALCZAĆ
DEFICYT HANDLOWY

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Zwierzyniec poznański po przebudowie

Liczba zwierząt przekracza 1000 w 500 gatunkach — Są wśród nich rzadkie i ciekawe okazy

Nasz zwierzyniec, Ogród Zoologiczny, przebudował się w ostatnim czasie w kilku miejscach i doznaje wciąż jeszcze dalszej przebudowy. Obecnie dokonuje się rozbioru starej budowli dla gryzoniów i małych drapieżców. Wygląd zwierzynca uzyskuje na tej przebudowie dużo nietypowo pod względem estetycznym, ale i pod względem praktyczności rozkładu pomieszczeń.

Obecnie od samego wejścia do zwierzynca, rozciąga się piękny widok na sztuczne „alpinarium”, w którym po skałach uwijają się i skaczą jak „u siebie” na łonie przyrody, kozice i owce wysokogórskie. Zwiedzający obecnie już u samego wstępu do zwierzynca orientują się łatwo w jego rozkładzie, który dotąd był dość chaotyczny.

Wszelkie zwierzęta z zburzonego domku przeniesiono do nowego pawilonu. Na miejsce drewnianej chatki powstanie w przyszłym roku obszerny basen dla wydr, które dotychczas z braku niedostatecznej „wydrzej” wygody nie chowały się należycie. Będzie to przytem doskonale rozwiązane planu, gdyż w ten sposób otworzy się piękny widok w łab ogrodu.

W nowym pawilonie rozmieszczone oprócz zwierząt przeniesionych z zburzonego pawilonu także nowe okazy, jakich dotąd w Poznaniu jeszcze nie było. Goście mogą tam oglądać lasę - musang, cywetę afrykańską, szopy, czyli praczy, figlarne ostrosnosy, oposy, mangusty, surykatki, szakale, hijeny, nader rzadkie dziś rysie, kolczaka kudłatego, wiskacza pamparona itd.

Foka z Bałtyku, która znalazła gościnę w basenie lwów morskich, chowa się doskonale, jest rzeźka i tak się oswoiła, że przyjmuje pokarm z ręki. W małpiarni jak zawsze, gwaro i wesoło. Zwraca tu uwagę przede wszystkim susel perełkowany, pochodzący z Wołynia. Ciekawy też jest gronostaj, który swoje piękne futerko brązowe zmienia na czas zimowy na jeszcze piękniejsze, bo białe, z czarnym jedynie na końcu ogonem. W ostatniej klatce małpiarni wylęguje się leniwie stadło koszątek czyli śpiochów.

W ptaszarni zasługują na uwagę rozmaite tukany z wielkimi charakterystycznymi dziobami, tarak o pięknych barwach, oraz b. ciekawe kalongi czyli t. zw. latające psy (rodzaj nietoperzy), żywiące się owocami. Olbrzymie żółwie, które po przybyciu do ogrodu ważyły po 80 funtów, nabyły tu już po 5 funtów tuszy. Stanowią one razem z długonogiemi flamingami niemalą atrakcję w Ogrodzie Zoologicznym.

Wskutek poczynionych w ostatnim czasie nowych nabytków obecny zwierzostan Ogródu Zoologicznego osiągnął rekordową liczbę, bo 1050 okazów zwierząt w przeszło 500 gatunkach. Tyle zwierząt nie było dotąd w Ogrodzie. Nie dawno też rozbudowano dla orkiestry olbrzymią muszlę akustyczną, z której głos orkiestry rozlega się po całym ogrodzie. Codziennie od godz. 15 min. 30 koncertuje tam orkiestra wojskowa 58 pp. (z)

Szymańskim. — Z drugiej strony mówią, że powodem zamachu było zwolnienie Libowskiego z pracy za brak sumiennosci w wykonywaniu obowiązków. (j. j.)

Wpław przez Poznań

Wywołujący tak wielkie zaciekawienie niedzielny wyścig „Wpław przez Poznań” odbywa się w roku bieżącym po raz drugi z tą różnicą, że poprzednio był nieoficjalnym długodystansowym mistrzostwem okręgu, a obecnie ma być równocześnie biegiem o mistrzostwo Polski na przestrzeni 5 kilometrów. Coprawda z powodu odbywających się w tym samym dniu w Cieszynie mistrzostw Polski w piłkę wodną, z zamiejscowych zawodników nikt nie przybędzie, jednakowoż walka o pierwszeństwo i tytuł najlepszego długodystansowca Polski będzie niemniej zacięta, tocząc się między 12 zgłoszonymi zawodnikami i zawodniczkami klubów poznańskich. Tym sposobem, bez walki, jednakowoż zasłużenie Poznań zdobędzie w roku bieżącym 2 zaszczytne tytuły mistrzów Polski.

Bieg „Wpław przez Poznań” odbył się po raz pierwszy w roku ubiegłym z inicjatywą „Ilustracji Wielkopolskiej”, która ofiarując puchar dla zwycięskiej drużyny, organizację biegu powierzyła Poznańskiemu Okręgowemu Związkowi Pływackiemu. Jakiem zainteresowaniem cieszył się bieg już w ub. roku, świadczy o tem, że 25000 publiczności zgromadziło się po obu brzegach Warty od startu do mety. Pierwszym był wówczas przebywający czasowo w Poznaniu przy wojsku Mekler z Oddz. Służby Lotn., który przebył przestrzeń 5 km. w czasie 1 godz. 1 min. Dalsze miejsca zajęli: 2. Klewenhagen (L), 3. Kaniewski (P. T. P.), 4. Widermański (L), 5. Heider (D. O. K. VII), 6. Ratajczak (W) itd., a z pań 1. Kretschmanówna (I. S. V.), 2. Kaczmarkówna (U), 3. Bluemelówna (U), 4. Urbańska (U) i t. d. Drużynowy puchar „Ilustracji Wielkopolskiej” wygrała Legja przed P. T. P., Wartą i D. O. K. VII. Na liczne zapytania odpowiadamy, iż wyścig „Wpław przez Poznań” dostępny jest tylko dla osób zamieszkałych na terenie województwa poznańskiego, a wyścig o mistrzostwo Polski tylko dla stowarzyszonych w klubach należących do P. Z. P. (wz)

KALENDARZYK

Czwartek, 29 sierpnia 1929.

Słońce: wschód 4,58 — zachód 18,48 — długość dnia 13 godzin 50 min.
Księżyc: wschód 22,53 — zachód 16,06 — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka + 17 st. C., pochmurno, wiatr południowo-zach., ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 755 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 30 st. C., najniższa + 14 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: + 0,20 m.
Kal. rz.-kat.: Ścięcie Św. Jana — jutro Feliks M.
Kal. słow.: Racibor — jutro Szczęsny.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka 27 Grudnia, ulica 27. Grudnia 18. — Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75. — Apteka św. Piotra, pl. Świętokrzyski.
Jezyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.
Lazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. M. Focha 47.
Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Zjazd Tow. Ochrony Żubra. W dn. od 1 do 3 września toczyć się będą w Poznaniu obrady piątego międzynarodowego Kongresu Tow. Ochrony Żubra. Kongres ten zgromadzi licznych miłośników żubra na czele z dyrektorami ogrodów zoologicznych. Swoją przyjazd zapowiedzieli dotąd: prof. dr. L. Heck, dyr. Ogródu Zoologicznego w Berlinie, dr. Priemel z Frankfurtu nad M., dr. Sunier z Amsterdamu, dr. H. Pohle, dyrektor muzeum przyrodniczego w Berlinie, dr. Jan Zabiński dyr. Ogródu Zoologicznego w Warszawie i wielu innych. Obrady zjazdu, które potrwać trzy dni, toczyć się będą w sali „Collegium Minus”. Poprzednio goście podejmowani będą w Bazarze. (z)

— Koło śpiewackie im. Moniuszki. Zebranie miesięczne odbędzie się w wtorek, 3 września o godzinie 20 w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska. W sobotę 31, bm. w tymże lokalu wieczorek familijny.

Zaburzenia żołądkowe i kiszkowe, napady bólów brzucha, zastoina brzuszna, ogólne pobudzenie, nerwowość, zawroty głowy, niepokojące sny, ogólne złe samopoczucie podlegają szybkiemu zanikowi przez stosowanie codziennie jednej szklanki naturalnej wody gorzkiej Franciszka Józefa. Sławni lekarze chwalał nadzwyczajnie wodę Franciszka Józefa, której główną cechą stanowi łagodność jej działania przeczyszczającego zwłaszcza u osób pełnokrwistych, otyłych, artretyków i cierpiących na hemoroidy. Ządać w apt. nw 3407

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Szkołka Bożego Ciała urządza we wtorek, 3 września rb. w ogrodzie Boulevard przy placu Nowomiejskim nr. 5 zabawę ogrodową. Zbiórka dzieci uczęszczających do Szkołki o godz. 13,30 na dziedzińcu kościoła, poczem o godz. 14 nastąpi wymarsz z orkiestrą.

— Dyrekcja Kolei Państw. w Poznaniu zawiadamia: Począwszy od dnia 2 września b. r. przestaną kursować jako codzienne pociągi sypialne nr. 1321 (Warszawa odj. 23,10, Poznań przyj. 6,19) i nr. 1322 (Poznań odj. 23,15, Warszawa przyj. 5,40). Pociągi powyższe będą kursowały do 30 września b. r. tylko w soboty z Warszawy a w niedziele z Poznania.

— Wielką wycieczkę familijną urządza Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary przy Farze, w niedzielę dnia 1 września w ogrodzie staro-strzeleckim na Miasteczku. Początek o godz. 14,30. W programie loteria fantowa, koło szczęścia, strzelanie do tarczy itd.; dla milusińskich dużo niespodzianek i urozmaiceń. Ponieważ czysty zysk przeznacza się na tak wzniosły cel jak są misje katolickie, Towarzystwo liczy na poparcie przez Szanowaną Obywatelstwo. Wstęp do ogrodu 50 gr. dzieci w towarzystwie starszych do lat 14 wstęp wolny. Orkiestra doborowa.

KRONIKA MIEJSCOWA

— Gymkhana samochodowa. W niedzielę, dnia 1 września br. popołudniu urządza Automobilklub Wielkopolski na arenie P. W. K. gymkhanę samochodową, czyli jazdę zručności. W regulaminie gymkhany przewidziano siedm dość trudnych zadań. W kołach automobilowych cieszą się gymkhany zawsze wielkiem zainteresowaniem i należy się spodziewać, że i u nas impreza ta zainteresuje jak najszersze koła miłośników sportu automobilowego.

— Także porada i pomoc! Pewna starsza robotnica, ubezpieczona w Kasie Chorych miasta Poznania, zgłosiła się do opieki lekarskiej z powodu bólu zębów. Przekazano ją Instytutowi Dentystycznemu Kasy Chorych przy ul. Pocztowej 25, III piętro i wydano odpowiednią legitymację. Jak nam chora doniosła, tam ją tylko zarejestrowano i polecono, nie zbadawszy zupełnie chorych zębów ani nie udzieliwszy żadnego środka na dojmujący ból, aby zgłosiła się — po 9 dniach. Co sądzić o tem? To może jakiś nowy system leczenia, ekonomiczny system, niezawodny w skutkach, bo obliczony na to, że albo ból sam ustanie, albo chore zęby wypadną same i zabiegi lekarskie będą niepotrzebne.

— Nowa placówka. Z dniem 15 bm. otwarta została przy ulicy św. Marcina 3, telefon 59-95, poradnia dla chorób zwierzęcych, oraz ambulatorjum weterynaryjne dla młodych zwierząt. Kierownikiem tej nowej placówki, której zresztą miasto nasze odczuwało wielki brak, jest znany i ceniony na tutejszym gruncie lekarz weterynaryjny Fr. Łagoński. Gorąco powinni powitać powstanie tej nowej placówki miłośnicy małych zwierząt tembardziej, że dla osób niezamożnych udziela się porad bezpłatnie od godz. 8—9. Normalne godziny przyjęć odbywają się od 9—11. Jak się dowiadujemy, wymieniona placówka zamierza w przyszłości otworzyć szpital i doraźną pomoc dla chorych zwierząt oraz laboratorium lekarsko-weterynaryjne dla badań diagnostyczno-bakterjologicznych.

KRONIKA WYPADKÓW

— Zderzenie samochodów. Wczoraj przy ul. Długiej narażnik Strzeleckiej zderzyły się samochody, półciągarowy Śl. nr. 10 505 i dorózka samochodowa p. Anioły z ul. Winiarskiej 2. Skutkiem zderzenia obydwu samochodów zostały uszkodzone tak silnie, że nie były zdolne do dalszej jazdy. Kierowca samochodu śląskiego szofer Konrad Pochoński z Katowic odniósł przy wypadku ranę w kolano. (k)

— Zderzenie z tramwajem. Dnia 28. bm. na ul. Marsz. Focha zderzył się tramwaj linii 5 z wozem ciężarowym, zaprze-

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Koenigsmark”.
Aurora: „Talizmus życia”.
Bajka: „W zaułkach Marsylii”.
Casino: „Noc miłosa skazańca”.
Colosseum: „Ludzie podziemi”.
Corso: „Bitwa morska przy wyspach Falklandzkich”.
Edison: „Uwiedziona kochanka”.
Kapitol: „Bohater bez laurów”.
Metropolis: „Ich czworo”.
Odeon: „Człowiek śmiechu”.
Renaissance: „Ostatni carowie”.
Słońce: Spadkobierca Casanowy”.
Stylowe: „Świat nocy”.
Wilson: „Krzyżowa droga kobiety”.

Ostatni (48) numer „Wielkopolskiej Ilustracji” przynosi prócz najnowszych aktualności z całego świata, jak n. p. zdjęcia z katastrofy kolejowej pod Kolonją i z lotu polskiego samolotu z Poznania do Barcelony, zdjęcia z

mistrzostw Polski w tenisie

rozegranych w Poznaniu, ciekawy artykuł o sztuce japońskiej i o ostatniej premierze w Teatrze Polskim w Warszawie. Zawiera on także pogotowie i ilustrowaną korespondencję własną

z Jasnej Góry

opisującą sławny klasztor OO Paulinów w Częstochowie. Obszerne działy stałe, z których na czoło wybijają się: film, interesująca powieść p. t. „Mahatma”, nowela, bajka, mody, humor, szarady i in.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokiego kręgu publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy, miesięczny abonament 1,50 zł., kwartalny 4.— zł. Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań — św. Marcin 70).

Śmiertelne zatrucie grzybami

Zatruty się 3 osoby, z których 2 już umarły

Niedostateczna znajomość grzybów jadalnych bywa bardzo często powodem ciężkich zatruc, a nawet wypadków śmiertelnych. Niekiedy ofiarą padają całe rodziny, jak to już wielokrotnie donosiliśmy, zwłaszcza w roku ubiegłym. W ostatnim czasie wspominaliśmy też o przywożeniu na targi produktów spożywczych w Poznaniu grzybów, mogących wywołać zatrucie.

O wielkiej katastrofie zatrucia grzybami donoszą nam z powiatu bydgoskiego. W Gumnowicach w rodzinie Kowalskich po spożyciu grzybów zachorowały w dniu 23 b. m. ciężko Jadwiga Kowalska oraz jej córki 6-let-

nia Wiktorja i 4-letnia Gertruda. Przywołany lekarz p. dr. Raczynski stwierdził zatrucie grzybami, jednak ratunek był już spóźniony, to też obie córki Kowalskiej, Wiktorja i Gertruda, zmarły od skutków zatrucia po 3 wzgl. 4 dniach.

Straszny ten wypadek winien być przestrogą dla wszystkich, zbierających grzyby. Kto „mięsa leśnego” nie zna dostatecznie, nie powinien wogóle zbierać grzybów. W powyższym wypadku prawdopodobnie brano białe muchomory za pieczarki leśne, lub też czartopłochy za czerwone serjadki. (k)

machu udał się po dokonaniu zamachu do Komendy Policji, gdzie złożył całkowite zeznanie, poczem został dostawiony sądowi.

Powodem zamachu starca, według własnych jego zeznań, ma być krzywda, jaką mu wyrządził Szymański. Mianowicie pożyczyl od niego w maju 150 zł i nie wypłacił kilka tygodniówek, tak że razem jest mu winien około 300 zł. Libowski kilka razy upominał się o swą należność, lecz daremnie; wczoraj Szymański oświadczył mu, że nie ma pieniędzy i że może go skarżyć do sądu o jego dług. To go tak rozgniewało, że dokonał zamachu. Oświadczył też, że gdy zostanie uwolnionym, to jednak zemści się na

Zamach rewolwerowy

63-letni czeladnik szewski strzela do swego majstra

Wczoraj w południe dom przy ul. Chwaliszewo 23 był widownią wstrząsającego wypadku. Do mieszkania majstra obuwniczego, p. Ignacego Szymańskiego, przybył 63-letni czeladnik szewski Walenty Libowski, zam. przy Starym Rynku 93, który po krótkiej sprzeczce dobył rewolweru i oddał dwa strzały. Szymański odniósł ranę na prawej ręce i ranę na piersi. Opatrzył go lekarz pogotowia. Rany są lekkie, naboje bowiem drobnego kalibru, utkwily w skórze. Sprawca za-

zonym w konia własn. Józefa Lietkiego. Woznica Józef Roszak spadł pod tramwaj i odniósł cięższe obrażenia. Tramwaj został poważnie uszkodzony. (z)

— **Zderzenie z strażą pożarną.** Dnia 28 bm. przy ul. św. Marcina narożnik Wały Zygm. Aug. zderzył się samochód P Z 43 138 z wozem straży pożarnej, przyczem oba pojazdy zostały lekko uszkodzone. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— **U wejścia na Wesołe Miasteczko** przytrzymał w nocy pewną kobietę, zachowującą się niemoralnie. Okazało się, że była to umysłowo chora, której nazwisko nie zdołano jeszcze stwierdzić. Odstawiono ją do miejskiego zakładu psychiatrycznego na Grobli. (k)

— **Przeostrożność przed oszustem.** Policja ostrzega kupców i publiczność przed oszustem w mundurze kapitana wojsk polskich, w letnim płaszczu koloru brązowego w wieku lat 22—24, wzrostu średniego i szczerzej twarzą okragłą bez zarostu. Oszust ten biorąc za małą wpłatą towar na większą sumę, już się nie zgłasza. Wymieniony jest w posiadaniu legitymacji na nazwisko kapitałana Jana Maciejewskiego. Należy go oddać w ręce najbliższego posterunku policyjnego. (z)

— **O świadków bójk.** W nocy na 10 bm. między godz. 1 a 2 na St. Rynku przed lokalem „Atlantic” miała miejsce bójka pomiędzy kilku osobnikami, w czasie której został poraniony wdający się w to funkcj. policji śledczej. W zw. z powyższym zajęciem Wydział Śledczy P. P. wzywa naocznych świadków zajścia, zwłaszcza szoferów nieznanego nazwiska, którzy zapisali sobie nazwiska kilku świadków, ażeby zgłosili się niezwłocznie w Wydziale Śledczym — pl. Wolności 12, pokój 61. z)

— **Kradzieże i włamania.** P. Kolarzowi Stanisławowi ze Lwowa skradziono z kieszeni w pociągu Katowice — Poznań portfel, zawierający 55 zł, książeczkę wojskową i legitymację P. W. K. — P. Chmielewski Wiktor, zamieszkał przy ul. Gen. Prądzyńskiego 27, doniósł, że nieznanemu osobnikowi oddał mu pod chwilową opiekę na Alejach Marcinkowskiego rower, po którym dotychczas się nie zgłosił. Chmielewski przypuszczając, że rower pochodzi z kradzieży, przyprowadził go do Komendy P. P. — P. Błaszczkowski Stanisławowi, zamieszkał w Junikowie pow. Poznań, skradziono rower męski marki „Weltadler” nr. fabr. 1842 760, pozostawiony bez nadzoru w bramie przy ul. Dąbrowskiego 63. (z)

— **Szajka złodziei pod kluczem.** Na terenie miasta i okolicy grasowała przez pewien czas nieuchwytna szajka złodziejska, która zuchwałymi swymi występami niepokoiła mieszkańców. Ostatni jednak występ w pewnej firmie przy ul. Woźnej 10 na III piętrze przyczynił się do ujęcia zorganizowanej szajki. Zbrodniarze dostali się kominem do magazynów firmy i dokonali tam istnego spustoszenia. Skradziono towaru za przeszło 10 tysięcy zł. Łup ukrywali skrytce i w paserów. Policja poczęła energicznie poszukiwać sprawców, którzy też niebawem dostali się w jej ręce. Byli to M. Bertrand, J. Palacz, St. Kuczewski, St. Garczyński, K. Maj, St. Karmoliński i K. Dekarz.

— **Strasny wypadek w Konarzycach.** Przy młóceniu zboża maszyną u gospodara Jana Prostki w Konarzycach w powiecie śremskim, robotnica Władysława Kowalczykówna została pochwycona przez wał transmisyjny i odniosła tak ciężkie obrażenia, że zmarła w następnej chwili. Winę przypisuje się rolnikowi Prostowi, z powodu niedostatecznego zabezpieczenia wałów. (k)

— **Pożar wybuchł w Poblędziskach** w dniu 27 bm. na strychu domu p. Ryszarda Arndta. Spalił się dach oraz różne sprzęty złożone na strychu. Przyczyną pożaru nie ustalono. Podejrzewa się, iż pożar został wniecony nieostrożnym obchodzeniem się z ogniem. (k)

— **Włóczęga wzniecił pożar.** W Umultowie w pow. poznańskim spalił się w dniu 26 bm. stóg żyta rolnika Antoniego Sychalskiego, wartości około 2500 zł. Jest uzasadnione podejrzenie, że ogień spowodował nieznany narazie włóczęga, nocujący w stogu. (k)

— **Pożar wybuchł w tartaku** p. Wróblewskiego w Brusach na Pomorzu. Zniszczeniu uległ tartak i przyległa fabryka li-stew wraz z maszynami i zapasem drzewa. Szkoła wynosi około 100.000 zł. Przyczyna pożaru dotąd nie ustalono. (x)

— **Napad w lesie.** Nadleśniczy Bechler wracając w nocy z Sartowic na Pomorzu przez las do domu, napotkał w zagajniku kilku osobników, którzy się wyzywają za-

Rybaki

Dla wygody abonentów dzielnicy Rybaki i okolicy, otwieramy z dniem 1 września 1929 r. filię naszych wydawnictw w składzie kolonjalnym pani

Bronisławy Czapickiej

przy ulicy Kwiatowej 3.

Abonentów naszych z Rybaków i z przyległych ulic prosimy o zwracanie się odtąd z wszelkimi sprawami dotyczącymi wydawnictw naszych, do filii u pani Czapickiej; załatwia ona wszelkie sprawy a mianowicie: ogłoszenia, oferty, abonament, reklamacje i sprzedaż podyeitycznych egzemplarzy. Ceny oryginalne bez żadnych dopłat.

Drukarnia Polska S. A.
w Poznaniu.

chowywali. Przy sprawdzaniu tożsamości jednego z nich, kopnął go tenże w nogę tak silnie, że uległa złamaniu. Ciężko ranny B. runął na ziemię. Przywołano telefonicznie lekarza ze Świecia, który udzielił napadniętemu pomocy. Policja wyszła do dochodzenia, lecz dotąd nie wyszła brutalnego sprawcy. (x)

— **Żywcem zgnieciony** został robotnik Jabłoński w Grudziądzu zajęty we fabryce Pe Pe Ge. Podczas oliwienia maszyny, został pochwycony przez wałce maszyny i zgnieciony na miążgę. J. osierocił żonę i dwoje małych dzieci. (x)

— **Wypadek motocyklowy** zdarzył się na szosie w Bobowie niedaleko Tczewa. Niejaki Roman Szwarz zatrudniony w młynie swego ojca w Skórczu wybrał się motocyklem do Starogardu. W pobliżu Bobowa spadł nagle tak nieszczęśliwie na szosę, że odniósł szereg ciężkich obrażeń cieleśnych. (dt)

— **Wypadek na kolei** zdarzył się w nocy na 28 bm. około godz. 12 w pobliżu Czarneń Mostu w Tczewie. Konduktor Lukowski z Tczewa zamieszkały przy ul. Królewskiej zamierzał przekroczyć tory. Został jednak przychwycony przez lokomotywę, która ujechała nieszczęśliwym lewą ręką. Ł. został natychmiast odstawiony do Szpitala św. Wincentego. (dt)

— **Pijane towarzystwo pod wozem.** W Tczewie zdarzył się w tych dniach wypadek spowodowany nadużyciem alkoholu. Trzech reżników objędziało na furmance w szalonym tempie ulicę miasta. Naprzeciw Hotelu Centralnego wóz się przewrócił, a pasażerowie jego zostali wyrzuceni na bruk. Jeden z nich, niejaki Szupkowski, odniósł dość ciężkie obrażenia, tak że musiano go odstać do szpitala. (dt)

Z WIELKOPOLSKI

— **Zabikowo.** Komitet Towarzystw Parafii zabikowskiej obchodzić będzie w niedzielę dnia 1 września rb. w ogrodzie p. Szukały w Zabikowie-Kolonji pod Poznaniem dożynki (wieńiec) Ze względu na to, że czysty dochód przeznaczony na cele parafialne, zaprasza Komitet wszystkich na tę niebywałą atrakcję sezonu. Komunikacja autobusowa między Poznaniem a Zabikowem z ul. Wrocławskiej 15.

— **Stęszew.** (Nieostrożność przyczyną pożaru). W sprawie pożaru u p. Czesława Sobczyńskiego w Stęszewie, okazało się, że pożar został spowodowany nieostrożnym obchodzeniem się ze światłem. Robotnik Marcin Młynarczyk i praktykant Jan Barczygłowa oparywali w stajni chorego konia, posługując się otwartym światłem, przyczem powstał pożar. (k)

— **Kościan.** (Pastuch sprawcą pożaru). W tych dniach spalił się w Jerce stóg słomy rolnika Walentego Rojewskiego. Jak się okazało, ogień spowodował pastuch uszkodzowanego 16-letni Józef Olejnik, który bawił się zapalkami. (k)

— **Kostrzyn** (Z ruchu wyborczego). W poniedziałek ubiegły odbyło się zebranie w sprawie wyborów do rady miejskiej. W zebraniu brało udział około 300 osób. Wybrano komitet wyborczy oraz kandydatów i ich zastępców ze wszystkich warstw naszego obywatelstwa. Dla robotników zarezerwowano 3 miejsca.

— **Gniezno.** (Wybory). W związku z wyborami do Rady miasta Gniezna, naznaczonymi na dzień 6 października br., zaznaczył się tutaj znów pewien ferment. Powstał cały szereg komitetów wyborczych, reprezentujących mniejsze lub większe odłamy naszego społeczeństwa. Mamy na razie komitety Z. Z. P., P. P. S., P. P. S.-lewica i kolejowców. Pewien odłamek właścicieli nieruchomości zamierza wystąpić z własną listą.

Niedawno zorganizował się narodowy komitet gospodarczy w którym do współpracy jednoczą się wybitni obywatele m. Gniezna, przemysłowcy, kupcy, urzędnicy i przedstawiciele zawodów wolnych. W tem ugrupowaniu nie brak właścicieli nieruchomości poczuwających się do solidarności z innymi stanami. W ubiegłą sobotę odbyło się pierwsze zebranie zarządu. W następnych dniach ukaże się pierwsza odezwa komitetu. (br)

— **Pleszew.** (Pogrzeb ś. p. Świerkowskiego). Pogrzeb ś. p. Kazimierza Świerkowskiego, wybitnego przemysłow-

ca i obywatela, odbył się we wtorek przed południem przy tłumnym udziale obywatelstwa pleszewskiego i okolicznego oraz przyjaciół Zmarłego, przybyłych na ten obrzęd żałobny z dalszych stron. Konkurs pogrzebowy, poprzedzony licznymi sztandarami: Sokół, towarzyszy i cechów oraz ich delegacjami ruszył z domu żałoby do kościoła cmentarnego, gdzie odbyło się przy zwłokach nabożeństwo żałobne z wigilij. Nad grobem przemówił w serdecznych słowach ks. prob. Piotr Łągoda z Czermina, charakteryzując Zmarłego jako wiernego syna Kościoła, prawego obywatela-Polaka, dzielnego przemysłowca, troskliwego pracodawcę i wzorowego ojca rodziny, zwracając się w końcu swego przemówienia do syna nieboszczyka, jako jedynego spadkobiercy jego nazwiska, by szedł śladami zasłużonego swego ojca. Imieniem obywatelstwa pleszewskiego pożegnał go ś. p. Kazimierza Świerkowskiego powiatowy lekarz wet. p. Czesław Stobiecki. Pienia żałobne miejscowego chóru śpiewaczego zakończyły te smutne obrzędy.

— **Nowy Tomyśl.** (Podejrzani głuchoniemi). W tych dniach przytrzymał tu 28-letniego Edwarda Szymańskiego rzekomo rzeźnika z zawodu i 27-letniego Jana Rutkego czeladnika krawieckiego z Poznania. Obydwaj odwiedzali okolice N. Tomysła i udawali głuchoniemych, polecając artykuły pisemne.

— (Pożar stogu). W Piotrach spłonął z niewyjasnionej przyczyny przyczyn stóg słomy p. Stanisława Piotrowicza. (k)

— **Międzychód.** (Nowa świątynia w Łowiniu). Mieszkańcy wsi Łowiny w powiecie międzychodzkiem będą mieli w najbliższej przyszłości własną świątynię. Budowa kościoła postąpiła tak dalece, że w dniu 1 września br. nastąpi poświęcenie kościoła. Uroczystość tę zaszczyli swą obecnością Prymas Polski ks. kard. Hlond.

— **Środa.** (Systematyczne kradzieże zboża.) W związku z kradzieżami zboża w majątności Targowej Górce p. Marjana Szumana okazało się, że kradzieży zboża dokonywali 18-letni robotnik Stanisław Witczak, 26-letni maszynista Józef Sobkowiak i 21-letni syn gospodarza Feliks Jalożyński, wszyscy z Targowej Górki. Głównym sprawcą był Jalożyński, który zboże sprzedawał. Według istniejących poszlak, trójka ta poszkodowała p. Szumana na około 2000 złotych. (k)

— **Ostrów** (Wybory). Komisja wyborcza ogłosiła wybory do rady miejskiej na niedzielę, 6 października rb. Miasto nasze wybiera 24 radnych. Czynniami się już przygotowania do wyborów. Zawiązał się „Blok Obywatelski”, który zamierza pójść do wyborów z programem gospodarczym. Z osobną listą występuje „Chadecja”. N. P. R., oraz P. P. S. O dalszych listach narazie nic nie słychać.

— (Szkoła gospodarza). Z nowym rokiem szkolnym rozpoczyna się nauka w nowo utworzonej Szkole Gospodarstwa Domowego, która mieścić się będzie w nowym gmachu szkolnym, przy drodze Wrocławskiej. Szkoła jest przeznaczona dla dziewcząt w wieku lat 14—15, chcących nauczyć się wszelkich prac wchodzących w zakres umiejętności prowadzenia domu. Dla starszych panien zamierza się urządzić specjalny kurs w godzinach popołudniowych. Ponadto zostanie tutaj od września uruchomiona jednoroczna szkoła przysposobienia przemysłowego i kupańskiego. Chłopcy w wieku od 14—15 lat będą korzystać z wykładów, jak również z praktyki w miejscowych warsztatach przemysłowych. (n)

Z życia sokolego

35-lecie „Sokoła” w Wągrowcu

W ub. niedzielę obchodziło nasze miasto bardzo uroczyste 35. rocznicę istnienia miejscowego gniazda sokolego. Uroczystość rozpoczęła nabożeństwem we farze, poczem uformował się pochód, na czele którego kroczył zarząd okręgowy, rada miejska i magistrat, Koło Śpiewackie, Przemysłowcy, Bractwo Kurkowe, Tow. Czytelnia dla Kobiet, Tow. Powstańców i Wojaków, Ochońnicza Straż Pożarna, Kolejarka, Młodzież Polska i liczne zastępy sokółków z gniazd okręgu w liczbie około 180. Pochód skierował się do strzelnicy na uroczyste jubileuszowe zebranie. Zagaił je prezes Przybylski, przedstawiając następnie rozwój „Sokoła” w b. zaborze pruskim, oraz historję gniazda wągrowieckiego, z czasów niewoli i odrodzonej Polski. W dalszym ciągu wygłosił sprawozdanie z dotychczasowej działalności sekretarza dr. Drybulski, poczem dr. dr. Modrzejewski wręczył założycielom gniazda z r. 1894 druhom Wincentemu Sroczyńskiemu z Poznania, Edmundowi Sroczyńskiemu z Wągrowca, Mroczykiewiczowi Antoniemu, Lenartowskiemu i Meyerowi Maksymilianowi dyplomy, mianujące ich członkami honorowymi gniazda. Z kolei odczytano telegramy z życzeniami od Związku Tow. Gimnastycznych w Warszawie, Dzielnicy Wielkopolskiej w Poznaniu, gniazda Szubina, Chodzieży, Sokoła

Śródmieście Poznań i innych. Po złożeniu życzeń przez delegatów towarzysztw odśpiewano „Boże coś Polskę”, na czem uroczyste posiedzenie zakończono.

Popołudniu odbyły się zawody lekkoatletyczne okręgu wągrowieckiego, wieczorem zaś rozdano zwycięzcom nagrody, poczem bawiono się przy dźwiękach orkiestry Tow. Powstańców do rana. (ek)

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, w czwartek ostatni występ Zygmunta Zaleskiego w operze „Pajace”; przedstawienie uzupełni balet „Szeherazada”. W piątek 30 b. m. „Polska krew” z pp.: Fontanówna, Karska, Nochowicz, Folański, Sendekim i Wiśniewskim, kapelmistrz p. Eichstaedt. W III akcie „polskie dożynki” w wykonaniu zespołu baletowego W sobotę 31. bm. „Farinelli”. — Uroczyste przedstawienie ze względu na 10 lecie teatru odbędzie się w niedzielę 1 września. Po przemówieniu sen. Hedingera odegrana będzie pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego premiera opery Moniuszki „Hrabina”.

— **Teatr Polski.** Dziś i jutro po raz 79 i 80 „nieśmiertelna” krociuchwila Grzymala - Siedleckiego „Maman do wzięcia”, która już stała się na całą Polskę eksponatem Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu. Wszystkie wycieczki narówni z Wystawą odwiedzają tłumnie teatr Polski. Artyści pod wodzą p. Młodziejowskiej codziennie odbywają próby z najnowszej komedji Z. Kaweckiego „Para nie para”, graney obecnie w Warszawie.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś i dni następnych gościnnie występy Antoniego Fernera, znakom. o artysty scen polskich, kreującego niezrównanie postać Parmellaca w świetnej farsie Hennequin'a i Veber'a p. t. „Kto kogo...?”. Występy znakomitego gościa ściągają do Teatru Nowego tłumy publiczności. Obsadę sztuki stanowią pp. Cieszkowska, Czarna, Peszyńska, Żeromska, oraz pp. Mazanek, Plonka-Fischer, Kitka-Sokołowski, Stróżewski, Szarski i Tylczyński. Reżyserja p. A. Bystrzyńskiego.

Teatr „Rewja” na P. W. K.
Dziś i codziennie o godz. 19-ej min. 15, wielka rewja p. t. „Kulig” o godz. 22 min. 15 pełna humoru „Jazda na Wystawę”. 120 osób na scenie — 800 kostjumów. Bilety wcześniej nabywać można w składzie cygar p. Zygarełowskiego, ul. Gwarna, narożnik ul. 27. Grudnia i w kasie teatralnej przy ul. Śniadeckich 12. dp 1586

Ogólnokrajowy Konkurs Taneczny

od 29. 8. — 2. 9. 1929 r.

Od dnia dzisiejszego odbywają się konkursy taneczne tańców narodowych i nowoczesnych, codziennie od godz. 9 wieczorem. Do tańca przygrywa orkiestra kompozytorów Katarzka - Karasińskiego. Ze względu na pierwszą tego rodzaju imprezę w kraju nie powinno zabraknąć nikogo. Po ukończeniu oficj. części zabawa. dw 1856

Teatr Wielki

DZIŚ — „Pajace” i „Szeherazada”. Piątek, 30. 8. „Polska krew”, operetka w 3 aktach.
Sobota, 31. 8. „Farinelli”, operetka w 3 aktach.
Niedziela, 1. 9. Otwarcie sezonu 1929/30 „Hrabina”, opera w 3 aktach Moniuszki (Premjera).
Poniedziałek 2. 9. „Wesoła wdówka” operetka w 3 aktach.
Początek o godzinie 20.

Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Polski

DZIŚ — „Maman do wzięcia”. Piątek, 30. 8. „Maman do wzięcia”. Sobota, 31. 8. „Maman do wzięcia”. Niedziela, 1. 9. „Maman do wzięcia”. Poniedziałek, 2. 9. „Maman do wzięcia”.
Początek o godzinie 20.

Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Kto kogo...?” — gościny występ Antoniego Fernera. Piątek, 30. 8. „Kto kogo...?”, gościny występ Antoniego Fernera. Sobota, 31. 8. „Kto kogo...?”, gościny występ Antoniego Fernera. Niedziela, 1. 9. „Kto kogo...?”, gościny występ Antoniego Fernera. Poniedziałek, 2. 9. „Kto kogo...?”, gościny występ Antoniego Fernera.
Początek o godzinie 20.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarełowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr „Rewja” na P. W. K.
Dziś i codziennie o godz. 19.15 wielka rewja polska w 19 obrazach „Kulig” — O godz. 22 arcywesoła rewja „Jazda na wystawę”.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarełowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia i w kasie teatralnej, ul. Śniadeckich 12. Na P. W. K., Dwór Huggera, Centr. Restauracja P.W.K.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

Z WIDOWNI I Z ZA KULIS NA MAZOWSZE KOLEJ...

LWÓW PRZED KATASTROFĄ ODMIASTOWIONEGO TEATRU

Piszą nam ze Lwowa:

Gdyby nasze władze miejskie wiedziały, jakie kłopoty pieniężne będą z teatrami, które wydzierzawiały przedsiębiorcom prywatnym po to, aby kłopotów się pozbyć — nie mielibyśmy dzisiaj teatru, lichszego niż kiedykolwiek, plus różne fatalne i dla prestige'u Lwowa szkodliwe historie.

Przed kilku dniami nadeszła z Krynicy wiadomość, że przebywający tam z naszym teatrem artyści nie mają za co wrócić do Lwowa, gdyż przedsiębiorcy nie wypłacili im jeszcze gaży za lipiec (!). Ba, nawet ci, których od pierwszego września odprawiono, dostali dymisję, ale gaży nie dostali, tak, że nie mogą się ruszyć na nowe miejsca pracy, względnie wyjechać na jej poszukiwanie.

W tej groźnej sytuacji Związek Artystów Scen Polskich wystosował do władz miejskich obszernie pismo ze stwierdzeniem powyższego stanu rzeczy i z żądaniem, aby miasto pokryło zaległe gaże z kaucji, jaką przedsiębiorcy powinni byli na ten cel złożyć. Łatwiej to zresztą zaproponować, niż wykonać, skoro długi dzierżawców teatru wymusza, według ich własnego obliczenia, około ćwierć miliona złotych, a na pokrycie ich, łącznie z gażami, ma miasto tylko 50.000 kaucji.

Trzeba przyznać przedsiębiorcom, że co do gaży, znaleźli łatwy sposób wyjścia, zwrócili się mianowicie do miasta, aby dało im subwencję! Zrazu miała ona wynosić 60 tysięcy złotych, po paru dniach urosła do przeszło stu tysięcy. Tymczasem, po zbadańiu przez komisję teatralną rachunków i wykazów, jakie przedsiębiorcy przedłożyli, wyszły na jaw ciekawe szczegóły.

Przedewszystkiem gaże za lipiec jeszcze nie są wypłacone. Powtórnie personal techniczny również nie jest zaspokojony i grozi strajkiem, jeżeli należnych sobie pieniędzy nie dostanie. Aby temu zapobiec, przerażona komisja teatralna postanowiła dać dzierżawcom zaliczkę na subwencję, a to w kwocie 45.000 złotych, aby chociaż jako tako zaspokoić artystów i personal techniczny. Rzeczą jest charakterystyczną, że komisja strzegła się pilnie oddać te pieniądze do rąk dzierżawców i przekazała je urzędnikowi magistratu, który osobiście będzie artystów wypłacał!

Sytuacji to oczywiście ani nie wyjaśnia, ani tem mniej nie rozwiązuje, bo co dalej? Komisja zażądała od dzierżawców, aby do końca września popłacili swoje długi względem artystów i względem innych wierzycieli. W przeciwnym razie uczyni to miasto z kaucji! Ale — trzeba powtórzyć — nikt jeszcze nie pokrył ćwierci miliona długów pięćdziesięciu tysiącami złotych, więc i tym razem cudu tego się nie doczekamy. Chyba, że dzierżawcy pożyczą skądś prywatnie pieniędzy na zaspokojenie wierzycieli — czyli pokryją długi długami...

Na zwiększone dochody we wrześniu nie ma co liczyć. Poprzedni sezon zrujnował frekwencję, gdyż niski poziom artystyczny odstraszył publiczność. W nadchodzącym zaś sezonie personal będzie jeszcze słabszy, gdyż wielu artystów wybitniejszych otrzymało dymisję, a wszyscy nowi jeszcze nie są zaangażowani.

Co się by stało, gdyby przedsiębiorcy stanęli przed bankrutem i gdyby oświadczyli, że nie mają pieniędzy? Kto pokryje ich długi a zwłaszcza zobowiązania względem personalu? Na miesiąc cięży w każdym razie moralna odpowiedzialność wobec zaangażowanych artystów i personalu technicznego...

Gdy wynurzył się projekt oddania teatrów w dzierżawę, władze miejskie były przez uczciwą opinię publiczną dokładnie przestrzeżone. Nie posłuchano. Zaraz na wstępie miasto musiało podnieść ustaloną subwencję o grube sumy na wykup Teatru Małego od p. Czarnowskiego. Ile jeszcze przyjdzie miastu dopłacić do zlikwidowania dzierżawy? I kto w takich warunkach podejmie się prowadzić z ramienia miasta teatr z rozbitym personaliem i zrujnowaną frekwencją? T. L.

Wędrująca twórczość — Szkoła litewska i ukraińska — Literatura tatrzańska — Błądzące ogniska — Warszawa najpóźniej — Mazowsze i Mazury — Kto poszerzył Polskę — Dusza mazurska — Przetrwany kryzys — Ten proces trzeba wznowić.

Od czasów romantyzmu posługujemy się w historii literatury pojęciami w szkołach poetyckich lokalnych mianowicie litewskiej i ukraińskiej. Poza tem innych grup nie widzimy. Aleksander Tyszyński („Amerykanka w Polsce”) wskazywał możliwość wydzielenia innych jeszcze grup na podstawie geograficznej. Według niego widoczna jest odrębność grupy małopolskiej, zarysowuje się grupa mazurska. My dzisiaj możemy do tamtych dodać grupę nowszą, bodaj najwyraźniej wyodrębniającą się — tatrzańską.

Gdy patrzymy pod tym kątem na rozwój literatury, musimy zauważyć, że powstanie tych grup było zjawiskiem wtórnym, zależnym od przeniesienia się ośrodka cywilizacyjnego Polski. Literatura napród była wielkopolska, potem małopolska, od XVIII w. kolej przypadła na Mazowsze. Rozkwit literatury na Litwie i Rusi od końca XVIII wieku tłumaczy się intensywną działalnością Polski na polu cywilizacyjnym w tych okolicach. Szkoła tatrzańska ma już datę nowożytną i pozostaje w zależności od ruchu ekspansywnego ognisk wielkomięjskich (Krakowa, Warszawy). Jest to rodzaj kolonizacji literackiej w celach eksploatacji skarbow przyrody.

Błądzenie ognisk literackich po przestrzeniach ziem polskich świadczy o młodości kultury społeczeństwa, poddającego się stopniowo uprawie pod zasiew cywilizacji zachodniej i to z wielkimi przeszkodami. Rzecz ciekawa, że na Mazowszu, pomimo przeniesienia stolicy do Warszawy, dopiero w XIX. stuleciu zaczynają kiełkować i ogniskować się talenty literackie. W wieku XVIII dostarczają Warszawie talentów Kresy wschodnie, które na początku XIX w. wydały wielkich poetów i u siebie już wytwarzały ośrodki literackie.

Mazowsze okazało się terenem dość opornym, jak to piaski. Na Mazowszu dziecko rozwija się powoli, nie ma dzieci cudownych. Ale za to hodowla daje doskonale rezultaty w wieku późniejszym, nigdy nie jest stracona. O Mazurach mawiano w Małopolsce, że rodzą się ślepi. Mazur jednak dojrzał dobrze widzi. Gdy inni tracą wzrok lub zwężają pole widzenia, jak Wielkopolanie, mazur widzi w nocy i słońcu nie da się oślnąć.

Mazur ma nieocenione zalety życiowe: jest pracowity i uporny, nie tylko wytrwały, ale obdarzony zmysłem ciągłości wysiłku. Mazur poszerzył Polskę; od Pomorza het na wschód trzebił uporczywie puszcze na to, by siać. Nie gardził żytem, nie zrażał się nikłym plonem.

Mazur budowany jest na działanie. Organizacja taka powstaje pod naczelnym kierunkiem instynktu zachowawczego, który w dawnych warunkach nie znajduje innego dla siebie wyjścia, jak w wysiłku czynnym, w przeboju. Mazura charakteryzuje dynamika pracy. Jak wszystkie szczyty polskie, jest wszechstronnie uposażony od natury, ale inne właściwości ducha, gdzieindziej tak łatwo dobywające się na wierzchu, są tutaj głęboko ukryte; nie jest więc Mazur ani malowniczy, ani barwny, ani impulsywny, ani wesoły. Dla tego też trudniej u niego o wyraz życia poetyckiego i o literaturę. A jednak, wszystko co należy do życia duchowego w tych dziedzinach, tam jest i czeka swojej pory. Narazie w stanie swojej surowości przejawia się cieleśnie, jako działość, na który zwrócili uwagę pisarze filozoficzni w połowie XIX wieku (E. Dembowski).

Odkrywca duszy mazurskiej był Chopin; jego czyn artystyczny wskazał możliwości kultury na obszarach piaszczystego Mazowsza.

Warszawa dopiero za czasów Księstwa (dz. r. 1815) i Królestwa Kongresowego zaczęła przychodzić do słowa literackiego. Zgięły ją wypadki historyczne, obracające w ruinę cywilizację polską. Któż lepiej jednak od Mazura przetrwał ten kryzys narodowy, kto lepiej zachował ciągłość życia cywilizacji polskiej?

Katastrofa przetrwała podbój wschodu polskiego przez tą cywilizację, po-

wstrzymując jednocześnie dobrze zaczęty przed wiekiem rozwój ogniska warszawskiego.

Teraz po odzyskaniu niepodległości proces ten wznowia się, ale zaczynać trzeba od początku niemal. Najtrudniej z samą Warszawą, ognisko to bowiem podczas niewoli zasypano żydostwem. Z tego nalotu trzeba Warszawę odgrzebać, żeby nawiązać do pięknych początków kultury okresu Stanisławowskiego oraz pierwszej połowy wieku XIX i prowadzić roboty w

tym kierunku, gdzie zakwitły wielkie talenty pisarzy warszawskich dwu ostatnich pokoleń.

Pamiętajmy jednak o tem, że Polska nie jest jeszcze w stanie ostatecznej organizacji cywilizacyjnej, że literatura jest jeszcze ciągle narzędziem kultury, jak piug, że przy pomocy literatury, jako wskaźnika, zdobywamy przestrzeń i utrwalamy na nich swój byt historyczny.

Zygmunt Wasilewski.
Warszawa.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Prof. Pigoń o Goszczyńskim. Zasłużony badacz wileński wydał bogatą w treść rozprawę o genezie i zakroju poematu Goszczyńskiego „Kościelisko”. Wiadomo było, że jest to budowa niedokończona. Pigoń oznacza czas jej powstania, bada powstanie całej koncepcji, szukając idei macierzystej i znajduje ją w heroizmie postaci legendowego Janosika. Podstawą ideową jest stosunek człowieka do własnego narodu uciśnionego. (T. Gr.)

Uczeni poznańscy na Polesiu. Dr. Stanisław Jakubisiak i dr. Ambroży Moszyński bawią obecnie na Polesiu, gdzie przeprowadzają badania wód miejscowych. Stacja hydrobiologiczna na Wigrach zorganizowała mianowicie z ramienia instytutu im. M. Nenckiego w Warszawie ekspedycję kierowaną przez znanego limnologa dra A. Lityńskiego, a mającą na celu zbadać wód polskich. Idzie o to, aby zebrać materiały naukowe, które po opracowaniu wyjaśnią, jaką wartość ma pod względem hydrobiologicznym system rzek i zbiorników wody stojącej na obszarze województwa poleskiego. Uczeni poznańscy, poparci życzliwie przez Biuro Projektu Melioracji Polesia oraz przez władze wojskowe, mogli dotrzeć do najodleglejszych zakątków tego niezmiernie ciekawego kraju i przeprowadzić tam potrzebne badania. (np)

Nowy zakład uniwersytecki w Krakowie. Piszą nam z Krakowa: Uniwersytet nasz otrzymał nowy zakład naukowy. Jest to klinika urologiczna. Mieści się ona przy ul. Grzegorzkiej w specjalnym gmachu i jest wyposażona we wszystkie najnowsze urządzenia lecznicze i naukowe. Otwarcie odbyło się uroczyste, dyrektorem jest prof. dr. Pisarski. (nk)

MUZYKA

Nowa opera polska. Z Warszawy piszą nam: P. Adam Wieniawski, autor „Megae” napisał nową operę do libretta p. Władysława Fabry'ego, zatytułowaną „Król-kochanek”. Treść jest zaczerpnięta z życia Augusta II Sasa. Akcja toczy się na zamku warszawskim. „Król-kochanek” jest operą komiczną. (wm)

Festival Deliusa. Nasz korespondent londyński (z. gr.) donosi nam: W październiku b. r. odbędzie się w Londynie sześciodniowy festival poświęcony twórczości muzycznej Frederyka Deliusa, muzyk angielskiego kanionu wysoko w Anglii i krajach skandynawskich Delius przebywał od szeregu lat we Francji i pomimo częściowego paraliżu tworzył dalej. Festival urządził znany dyrygent i muzyk Sir Thomas Beecham; odbędzie się on w ogromnej Queen's Hall londyńskiej. Pięć nieznanych dzieł Deliusa („Arabska”, wyjątki z opery „Fennimore i Gerda”, „Cynara”, „Tanice” i piosn z orkiestrą do słów Henley'a) wejdzie w skład programu. Delius ma zamiar przyjechać na festival londyński.

SZKOLNICTWO

Szkoły polskie w Brazylii. W jednym z pism pedagogicznych podaje p. K. Lech, redaktor „Naszej Szkoły”, pisma, wychodzącego w Kurytybie, szereg informacji o warunkach pracy w szkołach polskich w Brazylii. W trzech południowych stanach Brazylii: Paranie, Santa Catharinie i Rio Grande do Sol istnieje około 200 prywatnych początkowych szkół polskich. Szkołami, zakładanymi przez samych kolonistów, opiekują się lokalne Towarzystwa Oświatowe, które też angażują i opłacają nauczycieli. Fundusze czerpie się z opłat szkolnych, składek członków Towarzystwa, oraz imprez dochodowych. Kolonie są rozrzucone. Odległości między szkołami polskimi wynoszą po kilkanaście kilometrów. Niektóre szkoły są oddalone o kilkadziesiąt, a nawet o sto kilkadziesiąt kilometrów od kolei. Nauczyciele, przybywający z Polski obejmują posady najczęściej w stanie Rio Grande do Sol, gdzie niepotrzebna jest znajomość języka portugalskiego, historii i geografii Brazylii. Rządy stanów Parana i Santa Catharina wymagają od nauczycieli szkół prywatnych nauczania tych przedmiotów. Warunki klimatyczne dla Europejczyków nie są tu specjalnie trudne. Wyjeżdżający jednak do Brazylii nauczyciele, których pociąga egzotyczny kraj i organizacyjna praca w szkolnictwie, winni się zdecydować na kilkuletni przynajmniej tam pobyt, gdyż szybkie opuszczanie placówek rozgorycza kolonistów. (j. k.)

OCHRONA ZABYTKÓW

Jeszcze dywan i Wilanów. Piszą nam z Warszawy: Dywan wilanowski dostało państwo, p. Branicki, który chciał go sprzedać zagranicę, dostał 865 tysięcy złotych (w teorii, gdyż w praktyce wróca one do skarbu państwa jako należność za zaległe podatki p. Branickiego) czyli zdawałoby się, że wszystko w porządku, przynajmniej do czasu kiedy p. Branicki postanowił znowu kontynuować wyprzedanie zabytków polskich zagranicę. Tak jednak prosto rzecz się nie przedstawia. Wynurzyła się inna kwestja, mianowicie pytanie, w jakim stopniu ma p. Branicki prawo Wilanowem i jego zabytkami rozporządzać?

P. Aleksander Lossow stwierdza w „Gazecie warszawskiej”, że Wilanów darowała p. Ksaweremu Branickiemu, ojcu obecnego właściciela, Augustowa Potocka, chociaż nie był żadnym bliższym jej krewnym. Ś. p. Potocka kierowała się myślą, że p. s. p. K. Branicki, jako człowiek bardzo bogaty, utrzyma Wilanów na odpowiedniej stopie i będzie godnym stróżem jego pamiątek. Na Wilanów miała ochotę rodzina carska, jeszcze Aleksander III chciał zamek kupić. Zatwierdzenie K. Branickiego we własności Wilanowa przeszło przez wielkie trudności ze strony władz rosyjskich i pewnie bez ofiar się nie odbyło. P. Lossow wyłącza z tego wszystkiego wniosek, że Wilanów należy uważać za fideikomis, powierzony przez śp. Potocką rodzinie Branickich. Wiadomo zaś, że własności fideikomisyjnej sprzedawać nie wolno. Ciekawe te wywody wzbudziły liczne komentarze. (ow)

Jak się restauruje Zamek warszawski? Z Warszawy piszą nam: Kierownictwo prac restauracyjnych na Zamku Warszawskim spoczywa, jak wiadomo, w rękach prof. Szyszko - Bohusza, kierownika restauracji Wawelu. Prace objęły obecnie północno - zachodni narożnik Zamku. Przy pracach zatrudnionych jest około 30 kamieniarzy. Parter tego skrzydła mieści kuchnię, wartownię, zarząd Zamku, sien z garderobą i klatkę schodową. Na pierwszym piętrze znajduje się sala Poselska z trzema przyległymi salkami, sala obiadowa, w której za króla Stanisława Augusta odbywały się słynne „obiady czwartkowe”, wreszcie sala Rejtana, mieszcząca sławny obraz Matejki. Po odnowieniu, w tych salach odbywać się będą wszystkie przyjęcia oficjalne, które obecnie urządzi się w pokojach królewskich, gdzie przy tłumnych takich nieraz przyjęciach cierpią ozdobne posadzki, delikatne ornamentacje i sztukaterie XVIII wieku. Roboty murarskie w północnym narożniku zostały już ukończone. Obecnie są w toku prace żelbetonowe. W ciągu zimy zostaną zaprowadzone centralne ogrzewanie, wodociągi, elektryczność itd. Prócz tych robót zasadniczych, odnawia się schody wladyslawowskie, prowadzące do mieszkania Prezydenta. Dalej przeprowadzona będzie niwelacja pierwszego podwórza, który zostanie wyłożony taflami wołyńskiego granitu. (oz)

RUCH REGJONALISTYCZNY

Książka o Wołyniu. Nakładem Wołyńskiego Komitetu Regionalnego wyszła bardzo dla popularyzacji regionalizmu wołyńskiego ciekawa książka. Jest to praca p. Joachima Wołoszynowskiego pt. „Województwo Wołyńskie w świetle liczb i faktów”. Książka zawiera dużo danych statystycznych z dziedziny rolnictwa, hodowli, organizacji i opieki społecznej, sądownictwa, szkolnictwa itd. Osobny rozdział poświęcony jest Liceum Krzemienieckiemu. Mało zainteresowania okazał autor życiu kulturalnemu. Mimo to książka zasługuje na uwagę jako pierwsze od sześćdziesięciu blisko lat dzieło o Wołyniu, po książce „Wołyń i jego mieszkańcy”, która wyszła w roku 1870. (kr)

PISMA NADEŚLANE

„Przegląd Muzyczny”. Organ Zjednoczenia Polskich Związków Śpiewaczy. Nr. 6, 7, 8. Treść: „Po zjeździe” Dr. Leon Surzyński. — Przemówienia na uroczystości otwarcia Zjazdu. — „Kilka wyznań”. — Henryk Opieński: „Z rozmysłu o Zjeździe i Festiwalu”. — Depesze i listy z okazji Zjazdu i Festiwalu. — Głosy prasy o Zjeździe. — Na marginesie Festiwalu Muzyki Polskiej w Poznaniu. — Kronika muzyczna. — Wiadomości bieżące. — Zjednoczenie Polskich Związków Śpiewaczy.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

Celowe zwiedzanie P. W. K.

Zwiedzanie wystaw jest praktykowane najpospoliciej w sposób gromadny w większych partjach, grupujących ludzi według zawodów lub ewentualnie towarzyszy o charakterze społecznym. Zwiedzanie wystaw w ten sposób pozostawia co prawda wśród uczestników trwałą pamięć o danej wystawie, lecz zazwyczaj owa pamięć dotyczy wyłącznie drobniaków bardziej efektywnych i reklamowanych. Ograniczony czas trwania takich wycieczek wywołuje ustawiczny pośpiech i „bezprogramowe łapanie” przez uczestników wszystkiego, co się znajdzie na drodze. Wycieczki zorganizowane w ten sposób przedstawiają jedynie miły efekt i są połączone raczej z przyjemnościami, aniżeli z istotnym celem zwiedzenia wystaw.

Najbardziej natomiast korzystne jest zwiedzanie wystaw w małych partjach po kilka osób, przy czym pierwszym warunkiem wykorzystania jest przygotowanie dokładnego i przemyślanego programu.

Jako przykład można podać zorganizowanie wycieczek przez Pomorską Elektryczną Krajową „Gródek” Spółka Akcyjna w Toruniu. Zarząd ustalił tę sprawę w ten sposób, że wszyscy pracownicy w liczbie 110 osób zwiedzają Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu na koszt firmy, kolejno po dwóch, w czasie po dwa dni.

W celu usprawnienia dobrego funkcjonowania tych wycieczek, wynajęto na cały czas trwania wystawy odpowiednie mieszkanie w Poznaniu, oraz ustalono program zwiedzenia samej Wystawy. Aby niejako „zmusić” pracowników do celowego zwiedzenia Wystawy, wymaga się od każdego pracownika po powrocie z P. W. K. złożenia dokładnego sprawozdania.

Program jest w ten sposób pomyślany, że pracownik firmy zapoznaje się dokładnie z eksponatami swojej firmy oraz całego działu tej samej branży, następnie zwiedza wszystkie pokrewne działy, a dopiero jako tło do swojego zawodu zwiedza wszystko inne, otrzymując ilustrację pracy całego kraju.

Równocześnie ten sposób zwiedzenia Wystawy nie przerywa ciągłości prac biurowych i pozwala danym pracownikom na spokojne i dokładne zwiedzenie Powszechnych Wystaw Krajowych.

Przykład „Gródka” jest godny polecenia i powinien być przez inne firmy naśladowany. Pomimo bowiem znacznych kosztów wysłania wszystkich pracowników na P. W. K., ów koszt zwróci się każdej firmie w postaci lepszego zorientowania się pracowników w ich branży specjalnej oraz w ogólnym pojęciu o całości kształcie naszej gospodarki. — Obowiązkiem każdej firmy w jej własnym interesie jest zawodowe i społeczne dokształcanie i uświadczenie pracowników.

Atrakcje na arenę P. W. K.

Sąd Konkursowy na atrakcję P. W. K. uchwalił przyznać następujące nagrody za prace oznaczone godłami: 1-sza nagr. 250 zł, godło „Karnawał jesienny”, 2-ga nagroda 150 zł, godło „Wyścig pracy”, 2-ga a 150 zł, godło „Brzask”, 3-cia nagroda 75 zł, godło „Och drogi”, 3-cia a 75 zł, godło „Skąło patrz”, 4-ta nagroda 30 zł, godło „Oko wojny”, 4-ta a nagr. 30 zł, godło „To i owo”, 4-ta b nagr. 30 zł, godło „Zorza”, 4-ta c nagr. 30 zł bez godła (zabawa ludowa).

Po otwarciu kopert ustalono następujące nazwiska nagrodzonych: 1) Br. Michonowski ze Lwowa, 2) Leon Wysocki z Przemysła, 3) Julian Gall z Poznania (Piekary), 4) Janusz Marja Brzeski z Poznania (Matejki 56), 5) dr. Karol Górski z Warszawy, 6) Krygicz z Poznania (Matejki 56), 7) okaziciel biletu loteryjnego OO. Misjonarzy nr. losu 28613, 8) Bronisław Dudziński ze Stryja i 9) Michał Tarasiewicz z Poznania (Wielka 16).

Zwycięzca konkursu zaproponował urządzenie na arenie „zabawy monstre” z pochodami, tańcami, kioskami i licznymi niespodziankami. P. Leon Wysocki projektuje urządzenie zawodów na dokładność i szybkość wykonania pewnej pracy przez rzemieślników.

Z innych projektów wyróżnił się pomysł balonów na uwięzi dla publiczności, wesole wyścigi we workach itd. Projektów nadesłano ogółem 132.

Realizacja jednego, lub kilku z nich zależna jest od decyzji wydziału finansowego P. W. K.

Z wrażen na P. W. K.

Drożdżowa mapa

Gdy już pokniemy ślinę na widok, jak w olbrzymich kielichach perli się wyrabiany u nas w kraju szampań, to wzrok nasz musi paść na wspaniałą mapę świetlną, która swoimi kółkami, liniami i punktami zajmuje prawie całą ścianę w tej wielkiej Świątyni Żołądka, jaką jest pawilon Wycieczki na zachodnich terenach naszej wspaniałej Wystawy. Jest to mapa drożdży, widzimy na niej rozłożenie fabryk tego cennego artykułu po całej Polsce, a z tego jak jest ta świetlna tablica wielką i rozległą, możemy przekonać się, że przemysł drożdżarski zajmuje poważne miejsce nie tylko w naszych żołądkach, ale i w naszej skarbowości.

Ale co do żołądka, to drożdże nasuwają nam niewesołe refleksje na temat komunikacji, jaka łączy tego gospodarza naszego organizmu z naszą „głową”. Codziennie przerabia nasz żołądek mnóstwo drożdży w postaci chleba i bułek, a tak niewielu z nas wie, czem drożdże właściwie są, skąd się biorą i co im zawdzięczamy. Jako przyziemni „zjadacze chleba” drożdżowego nic się o to nie troszczymy i dopiero Wystawa, nioceniona encyklopedia wszechwiedomości, pouczy nas, jeżeli na nią przybędziemy, o mnóstwie ciekawych historii, jakie się dzieją za przyczyną drożdży w naszym żołądku i jego przyległościach.

Więc niech obrażą się jeszcze raz nasi abstynenci, których zresztą jako niepijak wysoko cenimy, ale nasz smaczny chlebek i ciasteczka zawdzięczamy w biegu dziejów brzydkiemu obyczajowi fabrykowania i picia wina. Jakaś gosposia w jakimś winnym kraju do-

dała kiedyś tam do ciasta trochę fermentującego soku z winogron i zobaczyła, że ciasto rośnie „jak na drożdżach”. Inna — albo ta sama — zobaczyła, że wino daje osad drożdżowy i spróbowała nim ciasto rozrobić — i udało się. Ten sam proceder zastosowano do drożdży piwnych, a to z powodu, że dobry chleb chciano mieć przez cały rok. Wino mianowicie fermentuje drożdżowo tylko na początku zimy, piwo zaś nie potrzebuje się trzymać żadnych pór roku. Ludzkość tak w tym chlebkę zasmakowała, że nie chciała się go wyrzec, mimo, iż uczeni lekarze orzekli, iż drożdże są strasznie dla zdrowia szkodliwe. Było to we Francji w wieku siedemnastym, a komisja medyczna została zwołana przez rząd, lecz ludzie mało sobie jej powagę cenili i ostatecznie parlament francuski musiał w parę lat potem „pozwolić” na używanie drożdży piwnych do chleba i zrobić mądrze, bo lepiej nie wydawać zakazów, których nikt nie posłucha.

Dzisiaj lekarze zajądają się chlebem drożdżowym na równi z lajkami (czasem więcej) a zamiast potępić pocziwe drożdże, odkryli w nich nowe i niesłychane wartości. Kto nie słyssał dzisiaj o witaminach? O tych tajemniczych związkach chemicznych, które czynią organizm ludzki odpornym na różne choroby, a w których brak w pożywieniu wywołuje skorbut, krzywicę czyli angielską chorobę, a nawet podagrę (o ile ta ostatnia nie przyjdzie z „wina, co bardzo lubi robić). Otóż dostojna Pań Wiedza stwierdziła, że drożdże są bardzo bogate w witaminy, a wniosek sąd bardzo prosty: jeść pieczywo na drożdżach. Przypuszczam, że fabrykanci

drożdży ten rozwój wiedzy lekarskiej serdecznie odczuli.

Zwłaszcza, że ze swej strony nie próżnowali, aby biednej ludzkości te dobroczynne skutki drożdży jak najbardziej uprzystępnili. A mieli niemałe przeszkody. Zrazu używano przeważnie drożdży piwnych, co kiedy w wieku XIX, piwowarzy uparli się przy warzeniu piwa za pomocą tak zwanej fermentacji dolnej, z której drożdże nie nadają się do pieczenia. Ludzie chcieli coraz więcej chleba drożdżowego, a drożdży było coraz mniej! I kto wie, do jakich by doszło tragedii, gdyby ludzkość nie została uratowana przez „wódkę”. Przez pocziwą żytniówkę. Mianowicie, gdy zacier żytni fermentuje, wytwarza pianę, a w tej pianie jest mnóstwo drożdży. Filtrowano je, prasowano... i ludzkość miała znów chleb na drożdżach.

Wśród różnych ulepszeń tego procederu zaszła wszakże nowa katastrofa: wielka wojna r. 1914 i powszechny niedostatek zboża, którego już na wódkę ani na drożdże nie przerabiano, bo go wogóle było za mało. Ale potrzeba jest matką wynalazków, przeto Europa zaczęła zwiększać produkcję zboża za pomocą sztucznych nawozów i przy tej okazji zaczęto hodować i drożdże również na sztucznych nawozach! Bo drożdże są grzybkami, są rośliną, więc rosną teraz na superfosfacie i na solach amonowych! Jest to wielki triumf chemii — także moralny. Bo nawet najbardziej abstynenci mogą dzisiaj patrzeć bez wstrętu na wspaniałą mapę drożdżową w Pawilonie Spożywczym i chleb drożdżowy mogą jeść bez obawy, że jest on kuzynem wódki czy piwa. A zawarte w drożdżach witaminy pójść im jeszcze bardziej na zdrowie, czego im i sobie życze.

Pawilon Polski Współczesnej

Skromnie w kąciku za Pawilonem Ministerstwa Poczty i Telegrafów wybudowano niewielki, ale estetyczny pawilonik, który zawiera najciekawsze bodaj z całej Wystawy eksponaty. Jest to Pawilon Polski Współczesnej poświęcony najważniejszą wiadomościom o Polsce, podanym jasno i zwięźle.

Pawilon został wzniesiony z inicjatywy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z funduszy przeznaczonych na ten cel przez Radę Ministrów oraz Zarząd P. W. K.

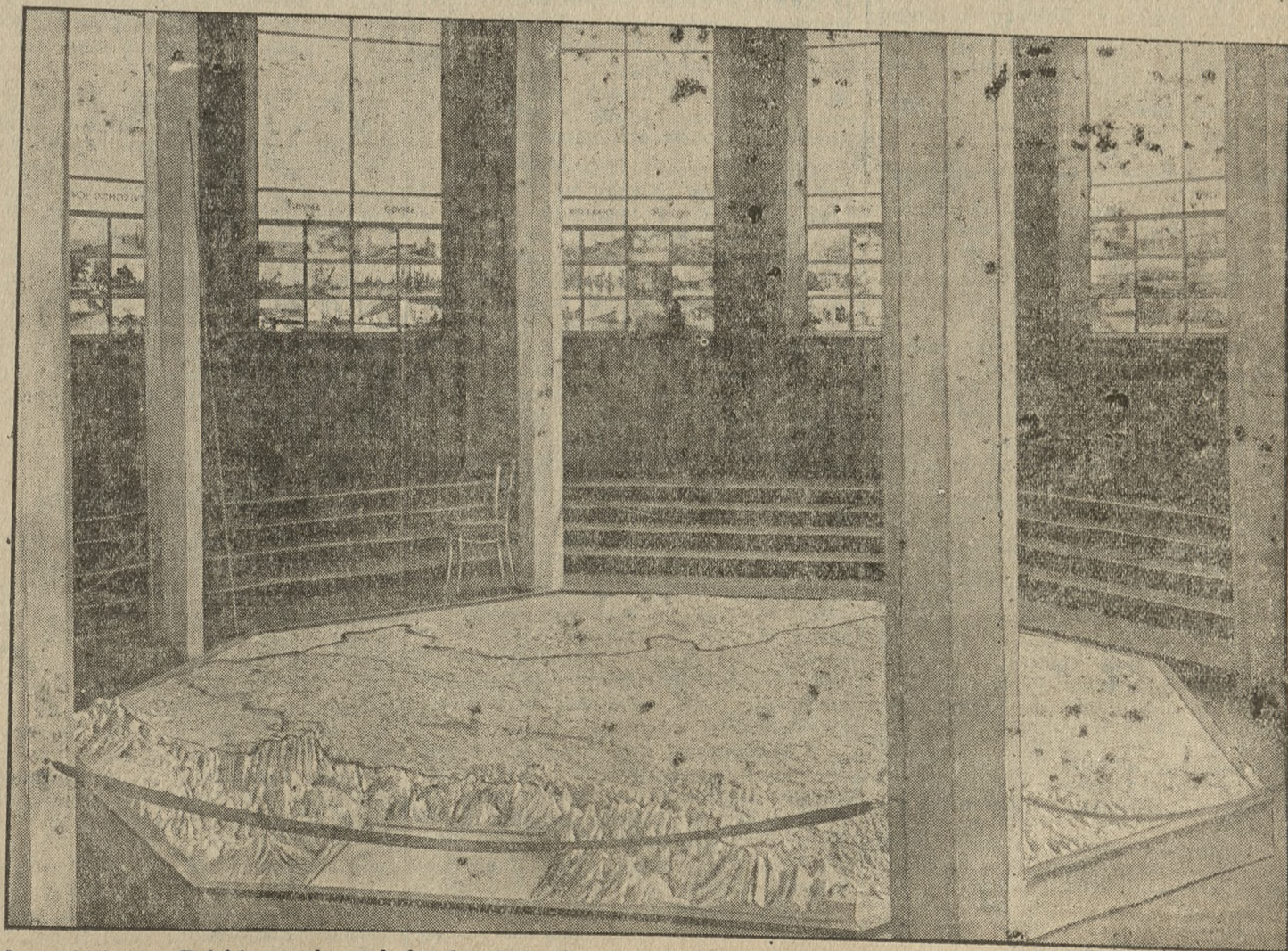
Najgłówniejszym eksponatem jest mapa plastyczna Polski, powierzchni około 22 m. kw., wykonana w skali poziomej 1:200 000, w skali pionowej 1:10 000. Na plastycznym tle rzeźby ukształtowania pionowego oznaczono

granice Rzeczypospolitej, sieć rzeczną, sieć kolei żelaznych oraz miasta o zaludnieniu powyżej 50 000 mieszkańców. Mapa umieszczona jest poziomo w środku pawilonu na podium w kształcie foremnej ośmiokąta, którego boki odpowiadają czterem głównym i czterem pośrednim stronom świata.

W ścianach pawilonu miast szczytów wprawione są diapozytywy (przezroczyste fotografie) w liczbie 186, charakteryzujące krajobraz, ludność, architekturę, przemysł i rolnictwo w Polsce. Posuwając się od ściany północnej wokół Pawilonu zobrazowane są: Warszawa i woj. warszawskie, Wilno i woj. wileńskie, woj. nowogródzkie, Polesie, Podole, Wołyń, Lwów i woj. lwowskie, Karpaty wschodnie, Beskid, Kraków, Pieniny, Tatry, Śląsk, Łódź, Poznań i woj. poznańskie, woj. pomorskie; dwie ściany poświęcone polskiemu morzu i Gdyni.

Nad diapozytywami umieszczone są na matowych szybach barwne tablice, ujmuje graficznie najważniejsze wiadomości statystyczne o Polsce. Tablice w liczbie 28 charakteryzują: położenie Polski w Europie, ziemie i ludność, wielkie miasta, zniszczenie wojenne, kulturę i oświatę, rolnictwo, hodowlę, przemysł, handel, warunki pracy, majątek narodowy, oszczędność, komunikacje.

Budowy pawilonu dokonała Dyrekcja P. W. K., według projektu architektonicznego p. Jana Witkiewicza-Koszyca. Wszystkie eksponaty zostały przygotowane w Wydziale Oświaty Pozaszkolnej Ministerstwa W. R. i O. P., przy czym mapę plastyczną wykonano pod kierunkiem kpt. Szpindlera, diapozytywy zebrał p. J. Kołodziejczak ze zbiorów najwybitniejszych artystów fotografów, a tablice o Polsce opracował p. M. B. Godecki, wykonał zaś artysta malarz St. Witoszyński.

Mapa plastyczna Polski w małym, ale bardzo pouczającym pawilonie Polski Współczesnej. Fot. Drukarnia Polska S. A.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Londyn czy Genewa?

Jedno z pism francuskich, w uwagach o konferencji haskiej, napisało, że konferencja ta stanowi najważniejsze wydarzenie międzynarodowe od czasu podpisania traktatu wersalskiego i że opinia publiczna francuska z takim samym niepokojem i napięciem czeka wiadomości z Hagi, jak swego czasu czekała na codzienne komunikaty sztabu generalnego. Tak jest niewątpliwie. Konferencja haska zapoczątkuje nową erę w stosunkach międzynarodowych, przedewszystkiem zaś w stosunkach gospodarczych.

Konferencję haską przygotowali bankierzy i przemysłowcy. Oto dlaczego zajmujemy się nią na tem miejscu. W rachubę wchodzi bowiem najżywniejsze interesy gospodarcze świata. Dowodem tego niechaj będzie chociażby zakres funkcji głośniego banku międzynarodowego, którego statut ma między innymi być w Hadze opracowany.

Jak już — kilka tygodni temu — zaznaczyliśmy na tem miejscu, bank nie tylko ma przeprowadzić komercjalizację długów niemieckich, lecz, według opinii paryskiego komitetu rzeczoznawców, ma objąć również dziedzinę międzynarodowego ruchu kapitałów. W siedzibie jego co miesiąc spotykać się mają gubernatorowie najważniejszych banków emisyjnych, gdyż w rękach banku znajdują się sposoby regulowania kredytu, jak to czyni w Stanach Zjednoczonych Federal Reserve Board.

Feljeton nasz, w którym mówiliśmy o projekcie utworzenia „największej w świecie instytucji finansowej” zakończyliśmy pytaniem: „Kto kierować będzie bankiem? Kto zań ponosić będzie odpowiedzialność?”

Przebieg konferencji haskiej poucza nas, że podczas gdy dążeniem Anglii jest zapewnienie sobie wpływów na mający powstać bank przez ulokowanie go w Londynie, Francja pragnęłaby go podporządkować Lidze Narodów, dając jej tem samym do rąk instrument, przy pomocy którego miałyby Liga móc „sfinansować” deflację celną, t. j. obniżenie stawek celnych, a tem samym uczynić krok naprzód ku Paneuropie gospodarczej.

Podporządkowanie Lidze Narodów banku natrafia na trudności natury formalnej, Lidze bowiem nie przysługują kompetencja w odniesieniu do długów wojennych; coż jednak łatwiejszego nad przekazanie korporacji genewskiej gestji nad regulacją długów, z chwilą, gdy sprawa ta zostanie ostatecznie załatwioną?

Rejestrujemy fakt, że delegacja francuska w Hadze dąży do wyposażenia Ligi w cenny instrument finansowy, przy pomocy którego miałyby być dokonana przebudowa organizmu gospodarczego Europy po myśli znanych deklaracji Brianda.

Niestety deklaracje te były bardzo niejasne...

Krótkie informacje gospodarcze

— Śląski urząd wojewódzki komunikuje, że w czasie od 15 do 21 sierpnia br. liczba bezrobotnych na terenie województwa śląskiego zmniejszyła się o 239 osób i wynosiła 6.947 osób.

— Przez Kowno rozpoczęła się tranzyt 600.000 owiec zakupionych przez Związek Sowiecki w Niemczech. Do dnia dzisiejszego przeszło już 30.000 owiec.

— Do 19 sierpnia rb. odpłynęło z Banku Angielskiego złota zagranicę za 14.472.133 £.

— Jak donoszą z Londynu, odbywają się obecnie narady między producentami węgla w sprawie zawiązania ogólnoangielskiego syndykatu węglowego. Przepuszczalnie w połowie października syndykat stanie się faktem dokonany.

— „Laboratorio Chimico Merceologico del Consiglio Provinciale dell'Economia” w Tryjeście zamierza, w celu rozszerzenia tranzytu przez Tryjeście, zorganizować muzeum towarowe, w którym mają być wystawione próbki towarów, wywożonych przez różne kraje zagraniczne.

— W Rosji istnieje tylko jeden zakład przerabiający rtęć w Nikitówce. Działają tam 2 piece prowizoryczne i 5 pieców wybudowanych w roku 1925/26. Obecna produkcja roczna wynosi 160.000 kg., co pokrywa jedynie zapotrzebowanie wewnętrzne.

— Opracowane przez republikańską większość senackiej komisji finansowej zmiany w noweli celnej obejmują 177 podwyżek cel i 253 obniżki cel. 13 proc. podwyżek dotyczy produktów rolnych. Podwyżka celna na surówkę wynosi 1½ dolara od tonny.

Walka o prawa przemysłu polskiego

Kilkakrotnie poruszaliśmy temat walki konkurencyjnej polskiego przemysłu budowy kotłów, aparatów, konstrukcyj żelaznych itp. z Stoczną Gdańską, korzystającą z wielkich i nieuzasadnionych przywilejów i wskutek tego wypierającą wyroby przemysłu polskiego z naszego rynku. Obecnie otrzymujemy dalsze uwagi na ten temat z kół przemysłowych. (Przyp. Red.).

Ujawnione szczegóły dotyczące sprawy umowy naszego rządu ze Stoczną Gdańską pozostawiać należy ocenie rozsądnych i obywatelsko myślących kół gospodarczych. Uzupełniamy nasze poprzednie informacje, wedle których rząd zobowiązał się z ważnością od 1. 10. 1928 r. na przeciąg 12½ lat oddać Stoczni Gdańskiej zamówienia w wartości 99.000.000 zł tem, że oferty Stoczni mają być akceptowane, choćby były o 5 proc. wyższe od krajowych. Ale nie na tem koniec. Kwota, za którą rząd zobowiązał się oddać dostawy, jest podzielona na pewne roczne kontyngenty. W razie niewyczerpania ich rząd płaci karę umowną. Zamówienia samorządowe lub inne, na które rząd ma wpływ, liczą się na kontyngent nie w pełnej kwocie. A nad wszystkim zamówieniami razem nie prowadzi się ewidencji.

Jeszcze jeden interesujący szczegół. Władze mają polecenie z pomiędzy złożonych sześciu ofert, a nawet i mniej wziąć przeciętną, doliczyć do tego 5 proc. i oddać zlecenie do wykonania Stoczni Gdańskiej. Tak więc nie potrzebuje się firma gdańska zupełnie troszczyć o wypracowanie skrupulatne i złożenie oferty, kosztem bowiem przemysłu krajowego krótką drogą dostaje zamówienia. Tym sposobem przemysł krajowy sprowadzony został do roli statysty, który ułatwić ma pracę i pomyślny rozwój bądź co bądź zagranicznego przedsiębiorstwa. Oto jeden z przyczynków, charakterystycznych dla gospodarcze posunięcia rządul. Któż się przeto będzie dziwił, że dotknięty recesją koniunkturalną, walką konkurencyjną oraz nieusprawiedliwionymi przywilejami przemysł jedyną drogą ratunku widzi w solidarności, w utworzeniu związku dla ochrony swych interesów. Musimy so-

bie sami pomóc. Pomoc to najdrowsza i najlepsza i na silnych oparta podstawach. W jednoci znajdujemy siłę, która przełamie wszelkie trudności i znieśli przywileje. Liczyć się należy z tem, że rozumne sfery gospodarcze i opinia publiczna w walce o utrzymanie egzystencji najpoważniejszego przemysłu metalurgicznego będą nam pomocne.

Czy nasz robotnik ma tracić pracę na rzecz robotnika zagranicznego, naszej państwowości w znacznej części wrogo usposobionego? Czy nasze warsztaty pracy mają stać odlogiem? Czy istnieje potrzeba sprowadzania wytworów przemysłowych z Gdańska, których nasz przemysł w tej samej jakości zdolny jest dostarczyć? Czy nasze społeczeństwo ma pomnażać zyski zagranicznego kapitału kosztem krajowego przemysłu? Czy jest rzeczą racjonalną w dalszym ciągu zupełnie niepotrzebnie pomnażać bierność bilansu handlowego?

Polski przemysł budowy kotłów, aparatów i konstrukcyj żelaznych nie ma zamiaru zwalczać uczciwej konkurencji, która, jak wiadomo, jest bodźcem technicznego postępu i rozwoju, nie występuje przeciwko przemysłowi gdańskiemu, walczy jednak o równe prawa i zniesienie niczem nieuzasadnionych przywilejów. Gdyby tej walki nie podjął, byłoby to dowodem jego indolencji. Gdańska konkurencja tłumaczy się tem, jakoby miała znacznie lepsze urządzenia techniczne, jakoby jej wyroby cieszyły się tak wielką reputacją, że są powszechnie poszukiwane itp. To są wszystko opowieści dla niedoświadczonych! To samo, co przemysł gdański, potrafi w zupełności wykonać przemysł polski. Że w walce konkurencyjnej polski przemysł nie może jej utrzymać, znajduje swoją przyczynę jedynie tylko w przywilejach. Przemysł gdański ma tani surowiec i tani kredyt, którym pobija konkurencję polską. Te fakty stoją ponad wszelką wątpliwość. Chociaż dość późno, jednak nie za późno powziął polski przemysł metalurgiczny postanowienie zjednoczenia się i solidarnej współpracy, która niechybnie wyda pomyślnie rezultaty. Leży to nietylko w interesie tego przemysłu, lecz także w interesie całokształtu gospodarstwa narodowego.

Nowa polityka zbożowa rządu

Na dzisiejszem posiedzeniu komitetu ekonomicznego ministrów zapadła ważna decyzja w sprawie polityki zbożowej rządu. Jak się dowiaduje Agencja Prasa — zgłoszony został wniosek o całkowite uchylenie obowiązującego do 1 września cła wywozowego od pszenicy w wysokości 20 zł za 100 kg. Wniosek ten zostanie prawdopodobnie przez komitet ekonomiczny ministrów uchwalony.

Czynniki miarodajne chcą tą decyzją podkreślić, że rząd usuwa ostatni przejaw polityki reglamentacyjnej i wprowadza całkowitą zasadę wolności wywozu zboża. Dotychczasowe doświadczenie w tej dziedzinie wskazuje, że na niedostatecznie jeszcze zorganizowanym polskim rynku zbożowym, wpływ psychologiczny zakazu wywozu jest znacznie większy, niżby tego oczekiwać należało. Często nawet taki zakaz, wyrażający się w opłacie wywozowej, wywołuje popłoch i przyczynia się do utrwalenia przypuszczenia, że cła wywozowe wytwarzają u nas niskie ceny produktów rolnych.

Co się tyczy istoty polityki zbożowej rządu, to w kołach miarodajnych panuje przekonanie, że, aby przemysł krajowy mógł rozwijać się dostatecznie i liczyć na coraz pojemniejszy wewnętrzny rynek zbytu, nieodzowne jest wyrównanie cen produktów rolnych w Polsce z cenami rynków zagranicznych.

Projektowane zniesienie opłat zbożowych od pszenicy oraz dalsze nastąpić mające ulgi przy wywozie innych zbóż, nasuwają konieczność ochrony rynku polskiego przed zalewaniem ze strony niemieckiej. Rząd niemiecki przez ostatnie podniesienie cel wywozowych zboża wprowadził właśnie premje wywozowe dla rolnictwa niemieckiego. Aby te premje nie

były płacone kosztem rynku polskiego, rząd nasz zamierza wydać szereg zarządzeń. Wkrótce oczekiwać należy podniesienia cła przywozowego w wysokości 10—11 proc. na żyto, jęczmień, owies, kukurydzę i mąkę żytnią. Zarządzenie to ma na celu zrównoważenie ewentualnych szkód, jakie ekspansja eksportowa niemiecka mogłaby wskutek polityki premjowej rządu niemieckiego wyrządzić rynkowi polskiemu.

Również prowadzona obecnie przez rząd i Bank Polski polityka kredytowa wobec rolnictwa ma na celu danie pomocy tej doniosłej gałęzi produkcji krajowej w okresie, gdy rolnictwo tej pomocy najbardziej potrzebuje. W roku ubiegłym rolnicy nie uzyskali całkowicie kredytu, wyasygnowanego w okresie przed żniwami przez Bank Polski. O ile w tym roku kredyty w wysokości 30 milj. zł zostaną wyczerpane, to niewątpliwie w razie potrzeby znajdą się dalsze środki, które odegrają rolę dodatnią w gospodarce rolników polskich.

Z rynków nabiału

Tydzień ubiegły przyniósł znaczne ożywienie rynków światowych.

W Niemczech produkcja krajowa poważnie się obniżyła, w następstwie czego powiększył się popyt na zagraniczne gatunki masła, które w silnem poszukiwaniu były również i ze strony rynku angielskiego przez co w cenie znacznie podskoczyły. W wyniku takiej sytuacji komisja notowań w Berlinie zmuszoną była dwukrotnie podwyższyć w tygodniu sprawozdawczym oficjalne notowania a mianowicie w wtorek 20. 8. do 165 Rmk. za prima gatunki 152.— Rmk. za II gat. i 136.— Rmk. za III gat., zaś w sobotę dnia 24. 8. do 170.— Rmk. za prima gatunek 157.— Rmk. — za II gat. oraz 141.— Rmk. za III gat. W tej chwili

sygnalizują nam dalszą zwyżkę, która nastąpiła we wtorek 27 bm. a mianowicie:

za I gatunki 174.— Rmk. per 50 kg. franco stacja odbiorcza; za II gatunki 161.— Rmk. per 50 kg. franco stacja odbiorcza; za III gat. 145.— Rmk. per kg. franco stacja odbiorcza; przyczem tendencję określono jako mocną.

Dowozy masła polskiego do Niemiec poważnie się zmniejszyły, co tłumaczy się znacznym obniżeniem naszej produkcji masła, jak również nieco korzystniejszym zbytem na rynku angielskim. Tylko wyborowe gatunki masła polskiego uzyskiwały w Niemczech najwyższe notowania berlińskie przy potrąceniu kosztów przewozu oraz cła wynoszącego obecnie 50.— Rmk. za 100 kg. Ceny te naogół niewiele różnią się w tej chwili od cen uzyskiwanych przez masło polskie na rynku angielskim.

Konjunktury na rynku angielskim zwłaszcza dla masła kontynentalnego, a temsamem i dla masła polskiego, znacznie się poprawiły. Przyczyna tego tkwi w poważnie zmniejszonych dowozach masła z krajów zamorskich. Notowania masła polskiego wykazują obecnie ceny do 154 sh., jednakże za wyborowe gatunki zwłaszcza z poznańskiego i pomorskiego terenu produkcji uzyskać można nieoficjalnie ceny do 157 sh.

Na rynkach krajowych odczuwa się również lekką zwyżkę cen. (Informacje Związku Gospodarczego Spółdzielni Mleczarskich).

PODATKI I OPŁATY

(p) Eksport żyta wolny jest od podatku obrotowego aż do odwołania. Okólnikiem nr. 271 Ministerstwo Skarbu zawiesiło pobór podatku przemysłowego od obrotu przypadającego od transakcyj eksportowych żytem, dokonanych w okresie od 1 maja do 1 sierpnia 1929 r. Obecnie Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu przedłużyło zawieszenie poboru podatku przemysłowego od obrotu przypadającego od transakcyj eksportowych żytem aż do odwołania. (c)

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Międzynarodowa konferencja kolejowa. Dnia 27 bm. rozpoczęła się w Wilnie międzynarodowa konferencja w sprawie ustalenia regulaminu obrad międzynarodowej konferencji rozkładów jazdy pociągów towarowych i pociągów towarowych. Na konferencji tej Min. Komunikacji reprezentować będzie referent p. R. Kopydłowski i nacelnik wydziału eksploatacyjnego dyr. krakowskiej p. E. Pischinger.

(k) Kurs instruktorski dla urzędników kolejowych. Dnia 26 bm. rozpoczął się w Poznaniu pod przewodnictwem dyrektora departamentu eksploatacyjnego min. komunikacji p. St. Kolakowskiego, kilkudniowy kurs instruktorski, w związku z nową taryfą towarową która ma wejść w życie z dniem 1 października rb. W kursie tym wezmą udział przedstawiciele wydziałów handlowo-taryfowych i dochodów wszystkich dyrekcji kolejowych. Na kursie wykładami będą wybitni fachowcy zasady nowej taryfy, aby uniknąć trudności przy jej wprowadzeniu w życie i przygotować odpowiednio do tego wyższych urzędników dyrekcji, a za pośrednictwem ich również cały personel.

Z ZAGRANICZY

(z) Reforma ubezpieczenia od bezrobocia w Niemczech. Socjalno-polityczna komisja Reichstagu zajmuje się obecnie sprawą reformy pomocy dla bezrobotnych. Nowela nowej ustawy określa dokładnie kogo należy uważać za bezrobotnego, wykluczając z pod opieki państwa, jednostki otrzymujące skądinąd zasiłki, co umożliwi racjonalniejszą pomoc dla rzeczywiście potrzebujących. Ważną zmianą jest również par. 107 ustawy, który każe wysokość zapomogi określać na podstawie przeciętnych zarobków ostatnich 26 tygodni przed utratą pracy, a nie jak dotąd 3 miesięcy. Jednocześnie koniecznym warunkiem otrzymania pełnych zasiłków będzie nieprzerwana praca co najmniej 52 tygodni w ciągu ostatnich 2 lat. W wypadku niewypelnienia tego warunku, kandydat otrzymywać będzie tylko część wsparcia.

Z WYDAWNICTW

(w) „Ryba”. Ukazał się numer 8 „Ryby”, miesięcznika poświęconego zagadnieniom praktycznego rybactwa oraz propagandzie spożycia ryb. Numer składający się z 20 stron druku, zawiera oprócz szeregu uaktualnionych artykułów, szczegółowe sprawozdania i ceny z rynków krajowych i zagranicznych, obfita i zajmująca kronikę oraz przepisy na przyrządzanie potraw rybnych. Redakcja i Administracja „Ryby” mieści się w Bydgoszczy, Nowy Rynek 8. Prenumerata kwartalna miesięcznika wynosi 4 zł.

Lotnictwo a rozwój dziennikarstwa

Odbyte dnia 28. ub. m. uroczystości w Calais i Dover z powodu 20-stoletniej rocznicy przelotu Bleriot a nad kanałem La Manche nasuwają wiele uwag nad niezwykłym rozwojem lotnictwa francuskiego. Żaden kraj w Europie nie posiada tylu konstruktorów i tylu fabryk samolotów co Francja, której linje opanowują coraz dalsze strefy powietrzne.

Otrząsnawszy się szybko po wojnie, konstruktorzy francuscy jedni z pierwszych zaczęli przystosowywać samoloty do komunikacji pasażersko-przewozowej, umożliwiając połączenie lotnicze Paryża nie tylko z poszczególnymi miastami Francji, ale i z zagranicą. Co więcej, za punkt honoru postawiono sobie połączenie Francji z Kolonjami, najpierw bliższymi, potem dalszymi. W ten sposób stworzono stałą komunikację lotniczą z Londynem (2 razy dziennie), z Amsterdamem, Brukselą, Berlinem, Lozanną, Pragę, Madrytem i t. d. Następnie podjęto połączenie Marsylii - Algier z odgałęzieniem do Tunisu i Tuluzą - Casablancą w Maroku. Obsługująca tę ostatnią linię kompania Latecoere przedłużyła następnie tę linię przez posiadłości hiszpańskie w Afryce zachodniej, Rio del Oro, do St. Louis i do Dakaru, stolicy Senegalu, a obecnie myśli o dalszym przedłużeniu tej linii do Tombuctu i Dahomey, opanowując w ten sposób swemi liniami całą Afrykę francuską.

Nie koniec na tem wobec kilku udanych rajdów lotniczych nad Atlantykem południowym, kompania Latecoere sięgnęła swemi wpływami aż do Ameryki Południowej. Samoloty jej przelewały pocztę z St. Louis na wybrzeżu zachodniej Afryki francuskiej ponad pasmem Atlantyku południowego na wyspy Zielonego Przylądka; tu przeladowuje się pocztę na okręty, płynące do Południowej Ameryki. U wyspy Noronha znów oczekują na nią samoloty linii Latecoere, rozwożąc pocztę do Buenos Aires, Rio de Janeiro i innych stolic republik południowo-amerykańskich. W ten sposób zyskuje się kilka dni w przewozie poczty.

Ostatnio na terenie Europy lotnictwo francuskie zaznaczyło dalszy postęp. Oto znana firma francuska Hachette, trzymająca w swem ręku monopol kolportażu dzienników, postanowiła przyspieszyć dostawę pism francuskich do Londynu i angielskich do Paryża. W tym celu zawarła umowę z towarzystwem „Air Union“, które codziennie wysyła na rachunek firmy Hachette samolot, zabierający z sobą 600 kg gazet. Samolot ten opuszcza lotnisko w Le Bourget pod Paryżem o godz. 5,45 rano, a o godz. 8,30 już mieszkańcy Londynu czytają mogą najświeższe dzienniki paryskie, podczas gdy przedtem czytali je dopiero po południu. Również 600 kg dzienników angielskich zabiera samolot, wylatujący z lotniska w Croydon o godz. 6, wylatując mieszkańcom Paryża czytać najświeższe pisma londyńskie, o godz. 8,45 rano.

Ale sezon nad północnym wybrzeżem Francji jest w całej pełni. Deauville, Trouville i inne miejscowości nadmorskie są przepelnione. Firma Hachette postanowiła przeto przyspieszyć dostawę dzienników do tych miejscowości, szczególnie dzienników popołudniowych, zawierających sprawozdania giełdowe. W Deauville i Trouville bowiem siedzi w letnie cały świat handlowy, przemysłowy i finansowy Paryża.

W tym celu firma Hachette wysłała samolotem towarzystwa „Air Union“ 400 kg gazet. Monoplan Farmana o silniku 230-konnym przybywa po godzinie lotu do Deauville, nie ładuje jednak. Dla zaoszczędzenia czasu lotnik wprawia w ruch przyrząd, który otwiera dno kadłuba, a worki z dziennikami spadają z samolotu na przeznaczony ku temu plac. Tu czekają lekkie auta, które natychmiast zabierają worki i rozwożą je po całym wybrzeżu.

Na jesień firma Hachette proponuje podobne przysyłanie pism do Nicei. Dzięki firmie Hachette, dziennikarstwo francuskie zyskuje nowe drogi rozwoju.

Wynalazczość na usługach zbrodni

Na początku bieżącego roku otworzono w Londynie oryginalne muzeum, w którym policja tamtejsza wystawiła cały zbiór najnowszych przyrządów i środków technicznych, jakimi posługują się zuchwali i wyrefinowani zbrodniarze międzynarodowi w swej niecznej walce z ucziwem społeczeństwem. Można tam oglądać przybory już znane technice, a specjalnie przystosowane do celów rabunkowych, oraz zupełnie nowe, nad wynalezieniem których pracują stale nieustrudzone mózgi rozlicznych rzeźmieszków. Sposób i precyzja pracy zbrodniczej świadczą o wielkich zdolnościach zbrodniarzy, wprost wybitnych dlatego, że posiadają talent, który niestety zamiast dla dobra ludzkości rozwinał się w kierunku przeciwnym i poszedł na służbę ciemnych czeluści życia.

Sama kolekcja przyrządów do rozmaitego rodzaju włamań obejmuje kilka tysięcy różnych eksponatów. Są tam wiertła raki, dłuta i cały szereg narzędzi, ochrzczonych w języku złodziejskim przeróżnymi, nieraz bardzo dowcipnymi nazwami. Obok nich znajdują się precyzyjne instrumenty do przecinania grubych szyb wystawowych, dalej wiertła o napędzie elektrycznym i aparaty gazowo-tlenowe do wytwarzania temperatury powyżej 3000° C, które można ciąć panczerze kas ogniotrwałych z taką łatwością jak zwykłą tek-

ture. Do przebijania otworów w murach używane są nieraz wiertarki górnicze najnowszej konstrukcji.

Osobny dział tworzą eksponaty chemiczne, a między niemi szereg trucizn i środków oszalałających, których przeważnie używają złodzieje kolejowi, usypiający lub odurzający swe ofiary.

Celem uniknięcia rozpoznania tożsamości przy badaniu daktyloskopijnem, współczesny „zawodowiec“ używa lekarskich rękawic gumowych, które, nie przeszkadzając mu w pracy, chronią go przed pozostawieniem zdradliwych odcisków palców. Dziś już żaden szanujący się włamywacz nie przystąpi do dzieła bez takich rękawic.

Broni, zarówno palna jak i biała, została również przez niektórych opryszków udoskonalona. Ciekawe zwłaszcza są tłumiki, zakładane na lufach rewolwerów, których zadaniem jest głużyć odgłos strzałów, który tak często staje się powodem alarmu, a w następstwie tego schwytania bandyty.

Działem specjalnym jest kolekcja maszyn i przyrządów graficznych, używanych przy wyrobie fałszywych banknotów. Dział ten, rozpoczynając od zwykłego kamienia litograficznego, kończy się na małych, pedałowych maszynach drukarskich o napędzie elektrycznym. Wdziale tym można również znaleźć wywabiacze atramentu, które służą do fałszowania czeków i weksli oraz podrabiania papierów wartościowych.

Swego rodzaju gabinetem kosmetyczno-galaneryjnym jest dział eksponatów, które posługują się przestępcy w celu charakteryzacji. Maski, sztuczne brody, strzykawki parafinowe, służące do przekształcania rysów twarzy, materaciki do zmieniania charakteru sylwetki zwracają uwagę pomysłowością, celowością i precyzjnym wykonaniem.

Zwiedzając muzeum, odnosi się wrażenie, że przebiegła i planowa walka ze społeczeństwem, jaką prowadzi międzynarodowe organizacje bandyckie, została postawiona na bardzo wysokim poziomie. Intensywność tej walki wzrosła ogromnie po wojnie światowej, po której kontrasty zmagania o byt ściągają się coraz silniej, szczególnie w wielkich miastach, gdzie ogrom bogactwa i bezgraniczna nędza, które się tam stykają, musiały wytworzyć podłoże specjalnie nęcące do zbrodni. W Ameryce, kraju wszelakich niezwykłości, stan ten spotęgowała prohibicja, która doprowadziła do nieznanego dotąd formy przemytnictwa alkoholu. Przemycnicy doszli do tego, że mają statki budowane tak, by płynąc nie wywoływały szelestu; ponadto posiadają oni liczne now wynalezione urządzenia do przechowywania względnie przesyłania za granicę alkoholu, a dla obrony swego procederu rozporządzają najnowszymi rodzajami broni z zatrutymi kulami.

Najścia złodziei i napady rabunkowe stają się nie tylko w Ameryce lecz i u nas nieznosną plagą i narażają wielu mieszkańców na stratę mienia, zbieranego trudem i pracą wielu lat. Gdyby jednak cały ogromny wysiłek pracy, pomysłowości i wiedzy fachowej, którą zoczyńcy wyzyskują w kierunku zbrodni, skierowany został na tory pracy twórczej i produkcyjnej, wtedy niejedyn dzisiaj lokator przymusowych pensjonatów, zwanych popularnie ułami, mógłby dojść do majątku i stanowiska z pewnością większego aniżeli posiada. Kpt. - inż. Łuk.

Indjanie amerykańscy jednym z najbogatszych narodów świata

W Waszyngtonie istnieje pod nazwą „Indian Bureau“ specjalny urząd do spraw Indian amerykańskich. Biuro to wydało w ostatnich czasach ciekawą broszurę z opisem niezwykłych kolei bytu tego narodu, a przytoczone dane statystyczne wykazują przedewszystkiem, że rozpowszechnione mniemanie, iż czerwonoskórzy są rasą bliską wymarcia, jest zupełnie błędne. Gdy bowiem około roku 1870 żyło niespełna 300.000 Indian na terytorjum Stanów Zjednoczonych, statystyka ludności z r. 1928 wykazuje wzrost o 50.000 dusz.

Najbardziej zdumiewające w publikacji „Indian Bureau“ jest stwierdzenie pomysłowych warunków materialnych, w jakich żyją Indjanie amerykańscy. Majątek ich podany jest na 15 miliardów dolarów, co przy 350.000 ludności równa się 43.000 dol. na głowę. Wprawdzie w wielkich miastach, zwłaszcza w Nowym Jorku, Chicago, San Francisco, tysiące czerwonoskórnych żyje w zupełnej nędzy, ale mieszkańcy t. zw. „Indian Reservations“, a tych jest przeszło 70 proc. ogółu, cieszą się zupełnym dobrobytem, co zawdzięczają niezwykłemu zbiegowi okoliczności. Gdy przed laty 80 mniej więcej biali przybysze wtargnęli na terytorjum czerwonoskórnych, zaczęli prowadzić w stosunku do tubylców wojnę eksterminacyjną, która groziła im zupełną zagładą. Szczupłe garstki pozostałych Indian, deportowano do głuchego pustkowi, gdzie czerwonoskórzy żyli w nędzy pod stałą kontrolą rządu waszyngtońskiego.

Odkrycie źródeł naftowych przyniosło niespodziewaną zmianę w warunkach bytu osiedleńców indyjskich. Okazało się, że osiedla czerwonoskórnych obfitowały w źródła najbogatsze. Ze zaś stosunki prawne ułożyły się z biegiem czasu tak, że Indjanie nie można już było wyrugować z ich osiedli, przeto rząd waszyngtoński dał im odpowiednie odszkodowanie i udział w zyskach ze źródeł naftowych. Indjanie nie mogą wszakże rozporządzać dowolnie tym wielkim już dzisiaj mają-

ciem — sprawuje nad nimi opiekę urząd „Indian Bureau“: administruje ich funduszami i corocznie wyznacza sumy, jakimi mogą rozporządzać. Ta opieka uzasadniona jest przez rząd rozrzutnością czerwonoskórnych i nadmiernym używaniem alkoholu.

Indjanie natomiast uważają, że nadzedł czas zniesienia tej opieki państwowej i nadanie im tych samych praw, co białym mieszkańcom kraju. Wybrana przez Indian z Arizony komisja wyruszy niebawem do prezydenta Hoovera, by mu przedstawić odmienne żądania.

Nowe wykopaliska na Gotlandzie

W Visby, odwiecznym mieście hanzeatyckim, podczas odkopywania mogiły 1.800 poległych w bitwie pomiędzy mieszkańcami Visby a królem duńskim Waldemarem w r 1361 poczyniono dalsze ciekawe odkrycia. Znalaziono m. in. 15 czaszek w przyłbicach żelaznych i szkielety w pancerzach, parę rękawic żelaznych pięknej roboty, składających się z przeszło 100 cząstek każda.

Walka musiała być niezwykle zacięta — obok ludzi starych, chłopcy piętnastoletni padali w obronie rodzinnego miasta.

Jednocześnie na miejscu starej bramy znaleziono na głębokości 15 stóp w ziemi statek, którego wiek archeolog gotlandzki dr. Richard Steffens ocenił na 1000 lat. Statek jest zbudowany z solidnych tartic dębowych i w większej części dobrze zachowany. Odbywał on najprawdopodobniej dalekie podróże, gdyż mieszkańcy Gotlandji zapuszczali się w głąb Rosji a nawet docierali do Konstantynopola. Stąd ziemia gotlandzka stanowi dla archeologów prawdziwą skarbnicę, w której znajdują się ciągle przedwieczne cenne ozdoby i monety bizantyjskie — co dowodzi, jak wysoko stały stosunki handlowe Szwecji z dalekimi krajami w tak dawnych czasach.

Król żarłoków

Podczas gdy jedni zarabiają na chleb powszedni uprawiając proceder głodomorów, to inni znów trudnią się profesjonalnie — żarłokiem. Do kategorii tych ostatnich należał zmarły niedawno John Horton murzyn, zwany popularnie „Królem żarłoków“.

Horton zmarł nie skutkiem przejedzenia, lecz w następstwie zakażenia krwi. Obdukcja pośmiertna ujawniła u osobnika tego „rozszerzenie żołądka“ w rozmiarach dotąd nie napotykanym. Przez wiele lat Horton objędział większe miasta Stanów Zjednoczonych, wzywając, za pośrednictwem olbrzymich, jaskrawych plakatów miejscowych żarłoków do współzawodnictwa w jedzeniu i piciu, przyczem, zwycięzcy przybiecane były duże nagrody. Ponieważ zaś, jak wiadomo, Amerykanie namiętnie lubią się zakładać, więc rzuczona przez „króla żarłoków“ rękawica była zawsze skwapliwie podejmowana przez różnych lokalnych rycerzy półmiska. Liczba zgłoszeń bywała nieraz tak wielka, że Horton w danej miejscowości przebywał przez kilka miesięcy, zanim ostatniego „jadacza“ położył na obie łopatki. A zwyciężał zawsze.

Zdobytą w ten osobliwych sposobów gotówkę Horton zanosił do kasy oszczędności, poczem czas jakiś odpoczywał, pędząc zupełnie „normalny“ tryb życia w zaciszu domowym. Chorował raz tylko w życiu, a mianowicie, gdy jednego razu zjadł — na skutek zakładu — dwie łyżki stołowe cementu, zakrapiając następnie „zakaszkę“ — wodą. Sztuczki tej omal nie przypłacił życiem i tylko dzięki niezwłocznemu zabiegowi lekarskiemu udało się zażegnać katastrofę.

Sława nad - żarłoka rozniosła się wkrótce po całej Ameryce; gazety przynosiły długie sprawozdania o niesamowitych wyczynach tego osobliwego człowieka, którego jedyną niezwykłą cechą było przeciwieństwo — rozszerzenie żołądka. Z czasem jednak mecze, urządzone przez Hortona, natrafiły na opór ze strony władz, zwłaszcza w niektórych mniejszych miastach północnych, gdyż zdarzały się wypadki, że współzawodnicy „championa“ nie tylko nabawiali się groźnych chorób skutkiem przejedzenia, ale i tracili całe majątki w wyniku nieopatrznych zakładów.

Wszelkie usiłowania pobicia rekordów Hortona dawały ujemne rezultaty i w końcu prasa amerykańska uznała jednogłośnie murzyna - żarłoka za — niezwyciężonego. Odtąd już nikt nie odważył się stanąć z nim do walki o palmę pierwszeństwa — w jedzeniu. John Horton, wycofawszy się z życia „publicznego“, zakupił wille w Aokansas i pędził tam bez troski żywot jako kapitalista. Od czasu do czasu urządzał „turniej żarłocstwa“ w kółku przyjaciół i znajomych jedynie, dając niezaprzeczone dowody, że stary pogromca potraw zawsze jest jeszcze na wysokości zadania.

Jego ulubioną potrawą było tuzin cytryn, które zjadał wraz z łupinami. Czynił to, jak mówił, dla zaostrzenia apetytu. Po takiej próbie był w stanie „zajął się“ z całą skrzynią jabłek kalifornijskich, spożył dwadzieścia kilo melonów, dziesięć tuzinów jaj i dziesięć dań mięsnych. Rzecz oczywista, że do obiadu należała odpowiednia ilość potraw macznych. Alkoholu nie używał nigdy. Natomiast swe potężne pragnienie gasił wlewając w siebie podczas obiadu zawartość dwóch skrzyń, czyli dziesięćdziesiąt sześć butelek wody sodowej.

Najmniejszym zarobkiem „króla żarłoków“ było tysiąc dolarów. Za tę cenę zjadał zwykle dwa tuziny jaj surowych. Im więcej musiał zjadać, tem wyższa była taksa. Jest rzeczą charakterystyczną, że pomimo tego żarłocstwa, John Horton nie należał do „najcięższych“ ludzi w Ameryce kr.

Rozkwit przemysłu samochodowego w Stanach Zjednoczonych.

Od roku 1925 przemysł samochodowy Stanów Zjednoczonych począł rozwijać swoją produkcję z tak gwałtowną szybkością, że w ciągu ostatnich czterech lat produkcja roczna niektórych marek samochodowych podniosła się kilkakrotnie w porównaniu z rokiem 1925. Świadczy to, że na rynku amerykańskim utrzymuje się wciąż świetna koniunktura dla sprzedawcy samochodów. Jedną z przyczyn ciągłego wzrostu pojemności tego rynku, jest stałe i nieprzerwane zwiększanie się siły nabywczej ludności, uwarunkowane podnoszeniem się skali zarobków i ogólnego dobrobytu społecznego.

Jednym z przyczyn tego zadziwiającego całego świata rozwoju amerykańskiego przemysłu samochodowego jest produkcja wozów marki Cadillac. Od roku 1915 do 1925 roczna ilość wyprodukowanych Cadillaców nie przekraczała 20.000 wozów. Od roku 1925 zaznacza się silne zwiększenie produkcji, przyczem rok 1928 ustanawia imponujący rekord dla wozów tej klasy, gdyż produkcja osiąga w tym okresie prawie 50.000 wozów. Mimo to wzrastający popyt na wozy wysokiej klasy nie zostaje całkowicie pokryty i zmusza zarząd General Motors do zorganizowania na początku 1926 roku nowej fabryki luksusowych wozów, która wypuszcza na rynek nie tylko wozy marki Cadillac, ale jeszcze nowy typ samochodu marki La Salle, zwany młodszym bratem Cadillac'a ze względu na to, że wóz ten produkowany jest przez tych samych inżynierów i robotników co i słynne wozy Cadillac.

Ciągłe doskonalenie wyrobów kosztem olbrzymich nakładów, doprowadziło do zdumiewających rezultatów, gdyż samochód Cadillac typu 1929 r. jest tańszym o 1.500 dolarów od tego samego samochodu z 1921 roku, mimo tego, że nowoczesny Cadillac jest wozem pod każdym względem, lepszym i silniejszym. Ostatni zaś model wozu marki La Salle jest również bezsprzecznie większym i potężniejszym samochodem niż Cadillac z 1925 roku a cena jego wynosi ściśle połowę tego, co kosztował w 1921 roku samochód marki Cadillac.

W tem właśnie leży cały sekret imponującego rozwoju przemysłu samochodowego w Stanach Zjednoczonych. Tylko drogą ciągłego doskonalenia samochodu przy jednoczesnym niżeniu ceny mogli przemysł amerykański osiągnąć taki rezultat, że na każdym z czterech mieszkańców przypada w Stanach Zjednoczonych jeden samochód.

Nędza w Rosji sowieckiej

Wrażenia Amerykanina

(KAP) Wracając do Ameryki z podróży po Rosji sowieckiej, przemysłowiec amerykański Wright udzielił w Rydze przedstawicielom prasy wywiadu i podzielił się z nimi wrażeniami.

Przybyłem do Rosji, zaznaczył, w grupie turystów amerykańskich. Podróż była zorganizowana przez Amalgamed Band w New Yorku. Przyjechaliśmy ze Sztokholmu do Piotrogradu statkiem. Od pierwszego kroku w mieście byliśmy uderzeni nadzwyczajną nędzą ludności. Nie wyobrażałem sobie nigdy, że ludzie mogą żyć w takim niechlujstwie.

Zwiedziliśmy Moskwę, Sewastopol i Jałtę, turyści amerykańscy doszli do przekonania, że cały kraj żyje w atmosferze rozpacz i nędzy. W żadnym innym kraju Amerykanie nie widzieli tylu żołnierzy i tyłu uzbrojonych osób cywilnych. Na ulicach widzi się wszędzie domy bez okien ze zrujnowanymi dachami. Gdy Amerykanie zwracali się w tej sprawie z pytaniami do oficjalnych przewodników, ci nie nie odpowiadali.

Wogóle w Rosji pokazuje się cudzoziemcom to, co sowieci chcą pokazać, gdyż mają w tem interes.

Cieżarowe samochody na usługach górnictwa

Od lat kilku obserwujemy niezmiernie wzmoczone tempo rozwoju automobilizmu, który ogarnia wszystkie dziedziny życia gospodarczego. Przedewszystkiem na uwagę zasługuje zmotoryzowanie transportu różnego rodzaju towarów. O ile dawniej żywa siła pociągowa była uważana za nie do zastąpienia przy przewozie towarów, o tyle dziś pogląd ten zmienił się całkowicie pod wpływem możliwości dostosowania auta nawet do takich robót, gdzie warunki zdawały się być bardzo niesprzyjające dla samochodu. To ostatnie dotyczy n. p. wydobywania węgla z kopalni.

Dziś we wszystkich większych kopalniach racjonalnie zorganizowanych, konie zostały już zastąpione przez samochody, lub wozy elektryczne. Przy systemie odkrywkowym wydobywania węgla stosują w Stanach Zjednoczonych tylko silne i wytrzymałe samochody ciężarowe, jak n. p. G. M. C. o wysokiej nośności i z wyrotną platformą.

Epidemia rozwodów na Węgrzech

(KAP) Pod względem liczebności rozwodów Węgry zajmują w tej chwili pierwsze miejsce w Europie i mogą być porównane tylko ze stanem Nevada w Ameryce, (Stany Zjednoczone), gdzie również odnotowano tak wielką liczbę rozbitych małżeństw.

Liczba rozwodów wynosi na Węgrzech 152 na 100.000 mieszkańców; taką samą ilość notują ostatnie statystyki amerykańskie. Rząd węgierski jednak nie cieszy się z tego rekordu. Postanowił on ograniczyć liczbę rozwodów przez utrudnienia w przeprowadzaniu ich.

Węgierski minister oświaty oznajmił niedawno, że liczba rozwodów na Węgrzech i w Stanach Zjednoczonych przewyższa pięciokrotnie liczbę rozwodów w Anglii.

Oto do jakich rezultatów doprowadzają śluby cywilne!

Z życia Towarzystw

Stobnica, w sierpniu 1929.

Poświęcenie sztandaru Tow. Powstańców i Wojaków. W niedzielę, dnia 25-go sierpnia br. odbyła się wspaniała uroczystość poświęcenia sztandaru minejscowego Tow. Powstańców i Wojaków im. Tadeusza Kościuszki. Organizację tę założono dopiero przy końcu 1927 r. Dzięki ofiarnej pomocy obywatelstwa stobnickiego i obecnego zarządu z ruchliwym prezesem dh. Misterskim na czele rozwija się ono pomyślnie.

W uroczystym dniu wioska nasza przybrała odświętną szatę. Postawiono liczne bramy triumfalne. Ulice przystrojono w zieleni i sztandary. Rychłym rankiem zarano pobudkę, poczem nastąpiło przywitanie gości i delegacji na dworcu. O godzinie 10 uformował się pochód i przy dźwiękach orkiestry bratniego towarzystwa z Obrzycka udano się do szkoły po sztandar, który wyniosły na wstęgach dziewczynki w strojach ludowych. Następnie udano się w pochodzie na Rynek przed ślicznie ozdobiony ołtarz, obok którego zajęli miejsca chrześni, starszyzna towarzystwa oraz poczet sztandarowy. Ks. prob. Dziubiński z Obrzycka wygłosił od ołtarza w pięknych słowach dłuższe okolicznościowe kazanie.

Po wzniesieniu przemówieniu kapłana sprezentował oddział karabinowy broń. Ks. kapłan przystąpił do poświęcenia sztandaru poczem odprawił mszę św. Po mszy św. nastąpiło uroczyste wręczenie co dopiero poświęconego sztandaru towarzystwu, którego dokonali przedstawiciele Związku i Okręgu. W końcu wzniesiono okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i Jej Prezydenta. Zaraz po wręczeniu odbyło się uroczyste posiedzenie na wolnym powietrzu. Nastąpiły przemówienia, składano gwoździe pamiątkowe oraz życzenia jak najlepszego rozwoju. Odśpiewaniem Roty zakończono posiedzenie, poczem odbyła się defilada. Po południu wyruszone na strzelnicę, gdzie odbyło się ostre strzelanie o nagrody. Z nastaniem zmroku powrócono do wioski na zabawę taneczną. (os)

RADJO

Programy radiofonijne

Piątek, dnia 29 sierpnia 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 12.50 komunikat P. W. K.; **godz. 13.00** sygnał czasu — hejnał z wieży ratuszowej; **godz. 13.05** koncert gramofonowy; **godz. 14.00** notowania giełdy pien., zboż.-towarowej i cen targ. Rzędni miejskiej; **godz. 14.15** komunikaty gospodarcze, roln., PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; **godz. 17.30** kurs elem. języka ang. (wykl. dr. Arend, lektor U. P.); **godz. 17.30** komunikat P. W. K.; **godz. 18.00** koncert popołudniowy. Program: Część I — utwory skrzypcowe: a) Ernst: Koncert Fis-moll, b) Sarasate: Taniec hiszpański, c) Wieniawski: Polonez D-moll. (odegra prof. Pawlak), Część II-ga (audycja wokalna): a) Puccini: Arja z op. „Manon Lescaut”, Verdi: Arja z op. „Triaviata” b) Niewiadomski: a) Koraliki, b) Dziewczyno, c) Oj z góry strumień płynie, (odsp. p. Marja Gasiorowska); **godz. 18.00** nadprogram; **godz. 19.15** odczyt misyjny p. t. „Misje w Indiach cz. II. (wykl. p. Kazimierz Kapitańczyk); **godz. 19.40** „Silva rerum”; **godz. 20.05** odczyt p. t. „Wycieczka na Czarnohorę” (wykl. p. Tad. Szantoch); **godz. 20.30** transmisja koncertu symf. z Filharm. Warszawskiej; **godz. 22.00** sygnał czasu — komunikat PAT; **godz. 22.15** radiografja; **godz. 22.45** muzyka taneczna z winiarni „Carlton”.

Warszawa (1385,7 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; **godz. 13.00** komunikat meteorologiczny; **godz. 15.40** komunikat gospodarczy; **godz. 16.15** komunikat Główne-go Zw. Straży Pożarnych; **g. 16.30** koncert

gramof.; **g. 17.15** feljton uzdrowski p. t. „W Szczawnicy — u wrót Pienin”; **godz. 17.25** pogadanka p. t. „Kobiety egzotyczne”; **godz. 18.00** koncert orkiestry mandolinistów pod dyr. Al. Szczegółowa; **godz. 19.25** komunikaty: rolniczy, meteorologiczny; **godz. 20.05** odczyt p. t. „Nasza akcja przeciwgruźlica” — wykl. dr. Mirosław Grodecki; **godz. 20.30** koncert symfoniczny z Filharmonii Warszawskiej. Wykonawcy: Orkiestra Filharmonii pod dyr. Kaz. Wilkomirskiego, oraz Mieczysław Fliedebaum (skrz.). W programie utwory L. van Beethovena: 1. Uwertura — „Poświęcenie domu”, 2. Dwa romanse, 3. Andante z wariacjami, 4. Symfonia VI; **godz. 22.00** komunikaty.

Katowice (416 m) godz. 16.20 koncert gramofonowy; **godz. 17.25** transmisja z Krakowa. Odczyt p. t. „Jak grano i śpiewano dawniej w Polsce”; **godz. 19.20** koncert z udziałem p. Mieczysława Gawia (harm. niyki ustne); **godz. 19.45** komunikaty sportowe; **godz. 20.00** odczyt p. t. „Bank Polski w latach 1828—1885” — cz. II wykl. dr. Władysław Chrzanoski; **godz. 20.30** transmisja z Warszawy; **godz. 22.00** komunikaty.

RUCH W TOWARZYSTWACH

Stow. Młodzieży Obywatelskiej Poznań-Tum. Zebranie odbędzie się w piątek, dnia 30 bm. o godz. 8 wieczorem na sali Domu Katolickiego na Śródcie.

Stow. Publ. Porządku Dzielnicy II, Chwaliszewo-Śródko. Zebranie w piątek 30 bm. o godzinie 8 wieczorem w lokalu druha L. Pohla, Chwaliszewo 37.

Baczność Młodzież Sokola, Poznań Śródko! Wycieczka oddziału odbędzie się dnia 1 września do lasu w Gołębiniu. Zbiórka o godz. 8.30 przed Domem Katolickim na Śródcie. Powrót wieczorem. Zabrać wyżywienie z sobą. Dla rodziców dogodny przyjazd tramwajem, skąd 10 minut drogi do lasu. Na miejscu różne niespodzianki.

Sokół Poznań II Jeżyce. W niedzielę dnia 1 września o godz. 14 zbiórka wszystkich druhów jak i młodzieży przy wylocie ul. Bukowskiej naprzeciw ogródków, celem wzięcia udziału w wycieczce rodzinnej do ogrodu druha Knasińskiego przy ul. Bukowskiej.

Wielkopolskie Tow. Hodowli Kanarków. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 1 września o godz. 10 w lokalu p. Świtalskiego przy ul. Podgórnej.

Cech Murarzy. Zebranie odbędzie się dnia 1 września o godz. 11 w lokalu p. Ograbowicza przy ul. Ślusarskiej 6.

„Canaria”, Tow. Hodowli Kanarków

i Ochrony Ptaków Leśnych w Poznaniu. Wycieczka rodzinna odbędzie się w niedzielę, 1 września, o godzinie 8 rano do Starego Ogrodu Strzeleckiego na Miasteczko. Różne gry o cenne nagrody m. in. dla gości kanarek-spiewak. O liczny udział członków i gości prosi Zarząd.

Tow. Hodowli Gołębi Poczтовых „Dobry Lot”. Zebranie odbędzie się dnia 1 września br. o godz. 10. w lokalu p. B. Bertowej, Chwaliszewo 1.

Tow. Powstańców i Wojaków, Poznań-Jeżyce. Zabawa zapowiedziana na 1 września nie odbędzie się. Zebranie plenarne odbędzie się 3 września o godz. 20 w lokalu p. Kasperkowej, ul. Kraszewskiego 16.

Tow. zjedn. Malarzy i Pozłotników. Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, 1 września o godz. 14 w lokalu posiadzeń p. Ograbowicza, Ślusarska 6 „Ul”.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Feliks Krakowski 3 m. 22 dni. Helena Thiemówna 20 l. Zdzisław Różnowski 6 m. 11 dn. Witold Szczerbiński, pom. gastr. 41 l. Władysław Sobkowiak 2 m. 16 dni. Sylwester Patkiewicz 27 l. Witold Kramer 25 dni. Władysława Andersówna, uczennica szkolna 9 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: J. T. z prośbą o dalszą pomoc i opiekę 5 zł, Feliks Witajewski, Mrowino z prośbą o opiekę 10 zł; A. Krajewska 5 zł; M. Depa, Międzychód 2 zł; razem z poprzednio pokwitowanymi 94,50 zł.

Na biedne dzieci: Nowak 5 zł; razem z poprzednio pokwitowanymi 7,50 zł.

Mixin
najlepszy i najtańszy
proszek mydlany

Dnia 28 sierpnia 1929 r., zmarła po długiej i bolesnej chorobie, opatrzona św. Sakramentami, s. p. zw 18 494

Rozalja Golemberska

żona urzędnika Oddziału Banku Polskiego w Poznaniu

Wyprowadzenie zwłok z kaplicy św. Józefa nastąpi w sobotę, dnia 31 b. m., o godz. 4 po południu, o czym zawiadamiają

ciężką żalobą okryci
mąż i córki.

Nabożeństwo żałobne za duszę Zmarłej odbędzie się w poniedziałek, 2 września, o godz. 7 rano, w kościele św. Marcina.

Dnia 28 sierpnia, zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza matka i babcia, s. p.

z Rakowskich

Regina Stabrowska

Pogrzeb odbędzie się w Czerlejnie pod Kostrzynem. Msza św. z wigiljami za duszę s. p. Zmarłej odprawiona zostanie, dnia 3 września r. b., o godz. 8 rano, w kościele parafjalnym na Jeżycach, o czym zawiadamiają

w nieutulonym żalu pozostali

córki, synowie, synowe, wnuczki i rodzina.

Poznań, Bydgoszcz, Warszawa, Rio Claro, Gozdowo, Czarajno, Siewierki Wielkie. nw 3441

Za oddanie ostatniej przysługi, s. p.

ks. Jubilatowi Józefowi Steffenowi

składają Przewielebnemu Duchowieństwu, a w szczególności czeigodnemu ks. prob. Bartkowskiemu jak najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Siostrzeniec Maksymilian Biały
z żoną i córką.

dw 1860

Dnia 26 sierpnia 1929 r., o godz. 21 zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa córka i siostrzyczka, s. p. zw 18 492

Helena Thiemówna

w 20 wiosnie życia. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 30 b. m., o godz. 18, z kostnicy cmentarza jeżyckiego.

W ciężkim smutku pogrążony
ojciec z dziećmi.

Poznań, Piotra Wawrzyniaka 27.

Udzielamy lekcji nowoczesną metodą

Hel. Zellnerówna

pianistka i dypl. naucz. muzyki
plac Wolności 18, 10-12, 3-6.

Czytajcie

Zastępcy losów.

Zgłaszajcie się tłumnie, gdyż nowym systemem sprzedaży ułatwiamy pracę, ofiarując nadto lepsze warunki, jak dotychczas. Oferujemy pisemnie do Tow. Reklam Międzynarodowej g. r. Rudolf Mosse, Kraków, Zybiłkiewicza 16 pod „Stały dochód Kr. 81”.

Tw 218

Młodszy kierownik biura

adwokackiego i notarialnego z przeszło 6-letnią praktyką, przyjmie posadę od 1. 10. 1929. Bardzo dobre świadectwa i poważne referencje na żądanie. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 18 484

Do naszego oddziału kapeluszy damskich i stroi poszukując

kilka dzielnych

marszantek

również uczennice mogą się zgłosić

F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny S.A.
Poznań, Stary Rynek 98/100

Pw 4695-36, 138

Rejestrator

rutynowany, uczciwy, w wieku około lat 25, znający się na administracji biura adwokackiego, z dłuższą praktyką, może objąć posadę zaraz lub najpóźniej od 1. 10. 1929. Wynagrodzenie według umowy. Zgłoszenia do eksped. Kurjera

Poznańskiego pod dw 1858

Poszukujemy od 1. 10. 1929 r.

dekoratora-ekspedjenta

do konfekcji męskiej i damskiej oraz białawców. Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem pretensyj, upraszamy. Dom Konfekcyjny — W. Krupski i W. Szynalewski, Tczew Marszałka Piłsudskiego 2 zw 18 487

Akcje V. emisji

BANKU CUKROWNICTWA

są gotowe i wydajemy je za przedłożeniem noty ugodowej w skarbcu naszym w czasie godzin biurowych.

Bank Cukrownictwa, Spółka Akcyjna w Poznaniu.

nr 3400

Dobrze utrzymana

maszyna pospieszna

fabrykatu „Eichle i Bachmann“ wielkości 63x90 cm. korzystnie do sprzedania. Maszynę można obejrzeć w ruchu

w drukarni Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu przy ulicy Mickiewicza 2.

Pw 4800-85,85

Ostatnie dni naszej

Wielkiej Sprzedaży Jubileuszowej

dają wszystkim jeszcze możliwość zakupu prawdziwie ZA BEZCEN.

Zakończenie tej sprzedaży nieodwołalnie 31bm.

J. Sisiecki
Dom Konfekcyjny
SP. A.K.C.
POZNAŃ - Stary Rynek 98-100

Pw 4692-35,180

WIWAT

niech żyje!

W jedzeniu, piciu i wielu innych sprawach potrzebne jest **UMIARKOWANIE**

TYLKO w zdobywaniu uczciwym gotówki, bądźmy za wzorem Ameryki bez umiaru!

Za pieniądze można kupić biżuterję a w blasku uczciwego złota życie jest piękniejsze!

Biżuterję uczciwie kupisz w firmie

W. MAYER, ul. L. Malaszkowski
Poznań, ul. Nowa 11. Kw 761

Na raty
miesięcznie
18 zł.

Pierwsza wpłata 36,00 zł

Kromczyński
Poznań
Aleje Marcinkowskiego 5.
opw 56152

Kokosy i Manila

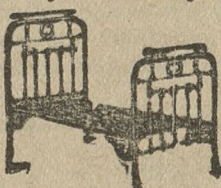
K. Kuźaj
27 Grudnia 9

K.K.
P.

Pw 6859/80-0 6547 - 6559

Łóżka metalowe materace

wyrób własny

z składu fabrycznego firmy

J. EBERTOWSKI

ul. Nowa 10.
Pw 4688-35,21

Okazyjna sprzedaż!

Trak (Horizontalgatter) 100, jeszcze w biegu, Nutownia, szpuntownia w lewo, prawo. Piła taśmowa 800 m/m, Ziobiarka (Kettenfresmaschine), Heblarka trzy kąta 400 m/m także szpuntowanie, nutowanie i kielowanie, Wiertarka automatyczna do żelaza Prasa parowa do cegielni ca 1000 na godzinę z parą walce. Pw 4697-65,23
Wszystkie maszyny używane, utrzymane jak nowe, gotowe do pracy. Zgłoszenia do „PAR“, Ostrów (Pozn.) Kolejowa 16.

Plug parowy

Fowlera do sprzedania
The Rex L., Poznań,
św. Marcina 64. Telefon 12-72.
zw 18498

TYLKO

Lakiery - Emalie - Farby
marki
„SMOK“

są najlepsze i najtrwalsze.
Kto „Smokiem“ maluje,
Nigdy nie żałuje. Kw 1822

PLACE

budowlane przy Kochanowskiego, Sienkiewicza
sprzedam tanio.
Zgłosz. Kurjer zw 18489

Wspólnika

względnie kapitalisty poszukuje się celem założenia fabryki nowoczesnych aparatów reklamowych. Nowy bezkonkurencyjny dział przemysłu. Łaska we oferty do Kurj. Pozn. pod zw 18481

Technik dent.

młody niekoniecznie samodzielny zaraz lub później potrzebny. Oferty z fotografią przy wolnym utrzymaniu względnie bez do **WŁ. SOCHACZEWSKI**, Kościerzyna, Pomorze. zw 14185

Nauczycielka

potrzebna od 1. 9. 29. do dwoje dzieci, 13 i 8 lat wraz z udziałem muzyki, pensja 80 zł miesięcznie. zw 18427
Zajętość Szywnań, Plebanka poczta Szywnań, Pomorze

OTWARCIE
NA JESIEN
SEZONU

pod hasłem

PRZYJDŹ, ZOBACZ, a napewno KUPI SZ

Proszę uprzejmie o łask. przybycie i zobaczenie bez przymusu kupna naszych **NOWOSCI** wyrabianych w **POLSKICH FABRYKACH** nie ustępujących w niczem przereklamowanym wyrobom zagranicznym.

S. Chojmacki
MATERJALY NA UBRANIA I SUKNIE
DYWANY - FIRANKI
POZNAŃ ST. RYNEK 52
TELEFON 1361

Także na dogodnych warunkach spłaty za pośrednictwem Spółdz. KREDYT, Pocztowa 30.
Pw 4206/7-35,33/4

Przedstawiciele

dobrze się prezentujący z znajomościami w kołach ziemiańskich Poznańskiego i Pomorza **poszukiwani** przez światowej sławy fabrykę samochodów. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 18479

Bankowiec

ksiązkowy - bilansista

dotychczas na kierowniczych stanowiskach, organizator, wstąpi do przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowego jako cichy lub czynny wspólnik z udziałem 10 000.— zł. Warunki: pewna gwarancja, chociaż mniejszy zysk, solidne przedsiębiorstwo. Oferty złożony do „PAR“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 56,9 Pw 4693-56,9

Nauczycielkę

na wieś, poszukuję od 15 września r. b., do córki 15-letniej, celem przysposobienia jej do VI. klasy licealnej. Zgłoszenia proszę przelać: Szulczewski, Poznań, ul. Zwierzyniecka 9, I. zw 18 468

W Pyzdrach (st. kol. Września), w Gimnazjum koedukacyjnym Magistratu (typ humanistyczny, z prawami gimnazjów państwowych) egzaminy wstępne do klas IV - VII, odbędą się w dniach od 29 do 31 sierpnia r. b. Początek lekcji dnia 3 września.
dw 1615
W. Zaleski, dyrektor gimnazjum.

Samochód „Tatra“

kabriolet 4-osobowy, używany, lecz w dobrym stanie za gotówkę lub też na zamianę za samochód ciężarowy ma do oddania: dw 1816

Administracja Dóbr Stan. hr. Łąckiego,
POSAĐOWO, poczta Lwówek. Tel. nr. 2.

Zdolnego ekspedjenta

oraz uczennic z dobrej rodziny, poszukuje od 1. 9. wzgl. później. Oferty z odpisami świadectw oraz podaniem wymagań uprasza Pw 4696-35,134

A. WERWICKI — STARY RYNEK 71/72.

CZEKOLADKI CODZIENNIE ŚWIEŻE PATYK

FIRMA ISTNIEJE LAT 30. — ALEJE MARCINKOWSKIEGO 6 (PRZY POCZTOWICIE).

Kursy Maturyczne i Doksztalcające
„WIEDZA“
 Kraków, ul. Studencka 14. L. p. 72 219
 przyjmują wpisy na nowy rok szkolny 1929/30.

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku odżywczo-ego „PLENISAN“ W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów. 1 pudełko 6.— zł, 3 pudełko 15.— zł. Przy zapłacie zgóry wysyłka franco. Pw 4247-0,1100.

DR. GEBHARD & SP. — GDAŃSK, ODDZ. 153a.

OWOCÓW

Jablek (antonówek)

Moreli

Śliwek (Damasyne)

w większych ilościach potrzebuje

„Goplana“ Sp. Akc.

Fabryka Czekolady w Poznaniu.

dw 1870

Okazyjne kupno!

Kamienica 2-piętrowa z księgarnią, składem żelaza oraz drukarnią, zecernią, introligatorem w biegu, natychmiast do sprzedania. Wpłata co najmniej 180 000. Dzierżawa przy nosi 2800.— zł mies. Zgłoszenia tylko poważnych reflektantów prosi się do ekspedycji Kurjera Pozn. pod zw 18 451

Autobus

pierwszorzędny fabrykat z niezwykle solidną karoserją na 25-30 osób polecamy po cenie korzystniejszej z dostawą natychmiastową Pw 4820-45,56

BRZESKIAUTO, Sp. Akc.,
 Poznań, ul. Dąbrowskiego 29. Tel. 6323 i 6365

Zalety najdroższego mydła zagranicznego jak: świetne mydlenie się, oszczędność w użyciu, przepiękny zapach, absolutna nieszkodliwość dla skóry, jednocy w sobie mydło toaletowe

UNIVERSALNE po 1.25.— zł z f-mą DROGERJA UNIVERSUM, POZNAŃ ul. Fr. Ratajczaka 38.

Do nabycia tylko w powyższej drogerji. Każdy nabywca z entuzjazmem poleca je drugiemu!

Pw 4904-18,324

Dom fabryczny

przy ul. Mylnej, łatwo do przebudowania na dom mieszkalny parter i piętro ca 250 m², do sprzedania. Blizsze szczeg. J. B. Sulewski, Poznań, ul. Ratajczaka 2. Pw 4010-2442

OBUWIE 10 TANICH DNI 10

urządzam od dnia 30-go sierpnia począwszy.
 Doskonała okazja rzeczywiście korzystnego zakupu.

J. ROZMARYNOWICZ

Magazyn Obuwia

Pw 4309-35,50

Założony 1910 POZNAŃ — Stary Rynek 93. Założony 1910

Do wydzierżawienia

w centrum miasta przy placu Wolności ubikacje handlowe nadające się na składnice i biura, 320 m², centralne ogrzewanie od zaraz wprost od gospodarza. Zgłoszenia do Kurjera pod zw 18490

Sprzedawca

zdolny, branży wódczanej na m. Poznań potrzebny zaraz. Wymagane gwarancje. Oferty z podaniem dotychczasowej działalności do Kurj. Pozn. pod zw 18491

2 pługi motorowe

2 i 4 lata w użyciu w bardzo dobrym stanie, gotowe do użytku zaraz korzystnie na sprzedaż. Do obejrzenia w Majętności Brzoza, p. Buk. zw 18486

Poszukuję od 1 października r. b. — zdolnego kierownika kancelarii

dobrze wpracowanego w sprawach procesowych i notarialnych, władającego także językiem niemieckim. Należy załączyć odpis świadectw i podać wysokość wymaganej pensji. SUHRE — adwokat i notariusz — Lubawa (Pom.) dw 1854

Poszukuję dzielnej ekspedjentki

z branży bławatów, na stałą posadę od 1. 9. lub później przy wolnym utrzymaniu. Zgłoszenia pisemne z odpisem świadectw do Agencji Kurjera Poznańskiego w Buku.

Poszukuje się zaraz lub od 1. 9. r. b.

bony-freblanki

inteligentnej, sumiennej, łagodnego charakteru, do 9-letniej dziewczynki na po południe, do pomocy w lekcjach szkolnych i robótek. Zgłoszenia z odpisami świadectw uprasza się składać do „PAR“, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 35,132 Pw 4694-85,132

Złodzieje

okradli wczorajszej nocy POLSKI SKŁAD OBUWIA w Poznaniu, ul. Golebia 6, naprzeciw Fary, zabrali kilkadziesiąt par rozmaitego obuwia, za pomoc w zdobyciu pierwszej pary

wyznaczam nagrodę 200 zł SŁIWINSKI

zw 18483

Ogłoszenie

Magistrat miasta Koła ogłasza, że zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej, z dnia 8 sierpnia roku bieżącego za nr 2 oddana zostanie w dzierżawę

elektrownia miejska i rzeźnia

na termin do lat 5 (pożądany okres krótszy).

Ubiegający się o dzierżawę tych przedsiębiorstw winien do dnia 15 września r. b., przedstawić Magistratowi piśmienną deklarację z wyszczególnieniem warunków na jakich każdy z reflektantów chciałby otrzymać dzierżawę wszystkich lub jednego z wyszczególnionych obiektów

Warunki dzierżawne i dane dotyczące wydzierżawionych przedsiębiorstw są do przeglądu w biurze Magistratu codziennie w godzinach urzędowych. Dzień przetargu oznaczony będzie dodatkowo i podany do wiadomości wszystkim pp. reflektantom dw 1866

Do wiadomości reflektantów:

1. Dochód brutto elektrowni 182 000.— złotych rocznie. Elektrownia rozbudowana i zmontowana w roku 1928. Motor na gaz ssany. Wymagana kaucja w gotówce 100 000.— złotych i tenuta dzierżawna zgóry przynajmniej za 1 rok.
2. Dochód brutto rzeźni 47 000.— złotych. Wymagana kaucja 25 000.— złotych i tenuta dzierżawna zgóry przynajmniej za 1 rok.

Magistrat zastrzega sobie prawo wyboru dzierżawcy.

MAGISTRAT.

Szkoła Podchorążych Marynarki Wojennej w Toruniu ogłasza konkurs na objęcie stanowiska

wykładowcy języka angielskiego w Szkole.

Termin objęcia posady 1 listopada 1929 r.

Uposażenie według VII stopnia — szczebel „a“.

Szczegółowe warunki według umowy na ogólnych zasadach dla urzędników cywilnych w M. S. Wojsk.

Reflektujący złożą swe oferty najdalej do dnia 1 października 1929 r., bezpośrednio na ręce Komendanta Szkoły Podchorążych Mar. Woj. w Toruniu. dw 1869

Zawsze sprzedaje tanio

gdz niskimi cenami zjednywam sobie klientów: polecam własnego wykonania, bieliznę damską, męską i dziecięcą oraz trykotażę męską i półwełnianą dla dorosłych i dzieci, pończochy damskie i dziecięce w wielkim wyborze, rękawiczki, krawaty, kołnierzyki, skarpetki, szelki, czapki i wiele innych drobiazgów. Wielki obrót — mały zysk. bp 508

alfy Bazar Wildecki, Poznań, Górna Wilda 21 w alidzi, wdowy i sieroty wojen. poszukują pracy:

5 książkowych, 5 stenotypistek, 12 córek inwalidów wojennych jako początkujące biurowe, sekretarz, 8 pomocników biurowych piszących na maszynie, 7 pomocników biurowych i początkujący biurowy, uczeń biurowy, 3 uczenice biurowe, 7 inkasentów, 4 kupców, 3 ekspedjentki, 7 uczenie do interesu, 17 wdów i sierot wojennych do całodziennej pracy, 7 posługaczek, 4 gardrobianki, dziewczę do dziecka, 4 uczenice krawiectwa, uczenica laborantka, uczenica fryzjerstwa, 41 woznych, 31 portjerów, 21 stróży, 63 robotników, 11 obuwników, 4 kołodziej, 7 siodlarzy, 2 stolarzy, krawiec pomocnik instalatorski, kontroler mleka, przykrawiec obuwia, palacz kotła, 2 rymarzy, 2 dekarzy, 5 ślusarzy, tokarz, rzeźbiarz, powroźnik, 3 dozorców, 3 pomocników gastronomicznych, 5 chłopców do posyłek, 2 uczeni ślusarskich, syn inwalidy wojennego w naukę za litografią, uczeń fryzjerstwa, uczeń kupiecki, uczeń monter maszynowy, uczeń elektrotechnik, 2 uczeni zegarmistrz, uczeń rzeźniczy, koszykarz, murarz, ceglarnik, 2 strycharzy, 3 rewizorów mięsa, palacz, szynista, destylator, robotnik rolny, kierownik buciarni, elektrotechnik, ekspedjent, sekretarka, 13 urzędników gospodarzycy, wódz, 4 ogrodników, 7 polowych, 11 leśników i 9 magazynierów. zw 18 488/a

Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym, Poznań, Fredry 7, pokój 47, telefon 29-94

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10-

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze
słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo
i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo.
Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

29 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ.

Gobeliny

weszelkie artykuły tapicerskie:
poleca Giergowicz. Małe Garbary
9. zdw 42 769

Kapelusze

filcowe najgustowniejsze. najtańsze
poleca „Regina” św Marcin
78. zdw 35 705

1 SPRZEDAŻE

Meble

we wielkim wyborze za gotówkę
i na miesięczne spłaty poleca Stani-
kowski. Woźna 12 (Buteiska).
bpw 550

Skład

mi Półwiejska sprzedam. Adres
wskaże Kurjer zdw 42 336

Sprzedam

maszyny krawieckie, palto zimo-
we używane, chustki turecka,
antyk Ratajczaka 33. II. piętro,
lewo. zdw 41 852

Lóżko

z materacem za 30 zł sprzedam Wi-
lamowski. Wielka 23. zdw 42 043

Restauracja

w pobliżu St. Rynek z powodu
stosunków rodzinnych na sprze-
daz. Oferty Kurjer St. Rynek
rw 6 576

Aparaty

do gotowania konserw, szkła do
zapraw, zabkwickie, naczynia
kamionkowe do zapraw i lodu po-
lect tania A. Szydłowski, Wro-
niecka 4. rw 6 575

Wille

9-cio pokojowa z komfortem,
2 morgowem ogrodem, cena 40
tys., wpłaty 30 tys. Folwarczek
262 morgi, ziemia pszenno-żytnia
w wielkiej kulturze, cena 150 tys.
wpłaty 100 tys. sprzedam Pankie-
wicz, W. Garbary 42.
zdw 42 638

Skład

nabiadu konserw, nadający się
także na cukierki sprzedam. Of-
erty Kurjer jw 2481

Pianino

zatan sprzedam. Okupnik, Polna
32, podwórce I. lewo. zdw 42 575

Sypialnię

jęm z materacami sprzedam ta-
nio. Zupańskiego 2a, III. lewo.
zdw 42 646

Magiel

sprzedam korzystnie. Wałkowski.
Szkoła 13, skład. zdw 42 619

Domek

z składem 7 morgów ziemi, w wiel-
kiej wsi, cena 7.500 zł sprzedam.
Zieliński, Wierzbicice 29.
zdw 42 602

Kotlina

przełona z kaffi kol. na sprze-
daz. Walaszk, W. Garbary 54.
zdw 42 763

4 lampowy

aparat radiowy tania sprzedam.
Zgłoszenia Waszkowiak, Słowac-
kiego 27. zdw 42 767

Dziennik Ustaw

od roku 1918—28 oprawiony od-
dam za zł 225. Oferty do Kurje-
ra zdw 42 706

Powózka „Polowczyk”

używana bardzo dobrym stanie i
para szorów złotych zarab na
sprzedaz. Ul. Półwiejska 16-17.
zdw 42 709

Gospodarstwo

około 50 morg, 2 kilometry od Ja-
rocinia, żywy i martwy inwentarz
niekompletny, z pełnym żniwem,
ziemia pszenno-żytnia, sprzeda Centrala
Paszy, Główna Wilda 132.
zdw 42 673/a

Gospodarstwa

dzierżawy 15—300 morg pełnemi
żniwami poleca tania Spółdziel-
nia Rolnicza, Poznań, św. Mar-
cin 15, I. zdw 42 656/7

Piekarnia

piec patentowy, kolonjalna, za-
budowana murowana nowa, dom
czteropokojowy, w rynku miasteczka
18.000 Spółdzielnia Rolni-
cza, Poznań, św. Marcin 15, I.
zdw 42 652/3

Dom

3 pokoje, skład, zabudowania ma-
sywne, 5 morg ziemi, ogród za
7.500, wpłata według ugody,
sprzedaz Wszchepolska, Agencja,
Poznań, Długa 5. zdw 42 652/3

Suknie

Jedwabne, wełniane, nowe czar-
ne, kolorowe sprzedam Szulzew-
ska, Raczynskich 2. zdw 42 617/18

Gosciniec

duża sala, skład kolonjalny i pie-
karnia z pełną koncesją w dużej
wsi kościelnej, zabudowanie
twardo kryte w tem 12 morg ziemi
żywym, martwym inwentar-
zem od Niemca, cena 25.000 zł.
wpłaty 16.000, reszta na długie
lata hipoteki spiesznie sprzedam
Fr. Drab, Wronki, Ratuszowa 69
nw 3413/14

Wózki

dziecięce i budki obciążam cera-
ta i repara. Gumi, kółka na
składzie Siódlnia, Szewska 11.
bpw 555-6

Meble

sprzedaje ratami Stolarnia, Wiel-
kie Garbary 41. zdw 42 775-6

Madonna

zakupiona w Izymie, z czasów
Rafaela, niezmiernie rzadka oka-
zja, wysoka wartość artystyczna
zaraz na sprzedaz, cena 10.000 zł
z powodu wyjazdu. Zgłoszenia
Kurjer pod zdw 41 743 a

Fisharmonjum

wspaniałe, zagraniczne 2 klawia-
tury z pedałami, dla kina lub ka-
plicy okazynie na sprzedaz za
5.000 zł. Oferty Kurjer
zdw 41 749 a

Pończochy

piękne dobre tanie. A
Szymański, Poznań, św
Marcin 1, specjalny skład
pończoch. bpw 517-8

Jadalnie

sypialnie kanapy leżanki, mate-
race nakładki najtaniej za go-
tówkę na raty Ludwig Doina
Wilda 76. opw 3 439-40

Meble

na raty i za gotówkę po najni-
szych cenach poleca Szpryncarz
Wielka 13 Klienteli zamieszko-
wej odcieramy własnym samo-
chodem. Pw 3115 16-0.4762

Sprzedam

dom w dobrym położeniu, przy
stacji, w Junikowie, pierwsza
stacja za Poznaniem, w domu
tem znajdują się 4 pokoje i 3
kuchnie. Franciszek Sierżant,
zdw 42 161/2

Podręczniki

szkolne używane i nowe. Naj-
większy wybór Ceny najniższe
Woźna 12. „Książka Antykwariat”
zdpw 42 411/2

Parcele

blisko kościoła lazarskiego kor-
zystnie sprzedam. Adres wska-
że Kurjer zdw 42 149

2 platformy

(roflwagi) na 70 i 25 ctr. w bar-
dzo dobrym stanie korzystnie na
sprzedaz. Zgłoszenia Kościelna
16. zdw 42 742

Rower

z wolnym biegiem, dobrze utrzy-
many korzystnie na sprzedaz. —
Zgłoszenia ul. Kościelna 16.
zdw 42 741

Regal

maty, szafka do książek, lawka
na sprzedaz. Wroniecka 24, pra-
cownia kapeluszy. zdw 42 595

Domek

Staroleka z pięknym ogrodem
sprzedam, cena 27.000, wpłaty
22.000. Zgłoszenia Kurjer
zdw 42 777

Sprzedam

dwie kanapy używane, jedna an-
tykowa, bardzo tania. Pracow-
nia tapicerska, Romana Szy-
mańskiego 7. zdw 42 770

Okulary

oraz wszelkiego rodzaju szkła
sprzedaje najtaniej A. Matysiak
św. Marcin 9-10 obok kościoła.
bpw 885

Wyżel

w drugim polu, doskonale wytre-
sowany zaraz do oddania. Adres
i telefon poda ekspedycja Kurje-
ra zdw 42 729

Maszyny

do krajania papieru 55 cm. sprze-
dam tania drukarnia, św. Marcin 77
zdw 42 723

Folwark

560 morg pszennej ziemi drenowa-
nej, zabudowania I. kl. masywne,
dom 8 pokoi, kompletne inwentar-
ze, żniwo natychmiast na sprze-
daz, kupno okazynie, osobiscie
zbadane, cena 200 000, wpłaty 60
tys. Zgłoszenia Cyraniak, Poznań,
św. Marcin 63. zdw 42 719

Powóz

półkryty na gumach oraz dogart
i para koni (sronki) 6 lat sprze-
dam. Zgłoszenia tel. 1302.
zdw 42 726

Bacznosc

Ubikacja masywna, nadająca się
na składnicę oraz wszelkie inne
przedsiębiorstwa, fabrykę, wzgl.
warsztat, 1.200 m² obszaru, wraz
z bocznica tam się znajdującą, po-
łożona blisko rynku jeżyckiego
(dogodna komunikacja) jest zaraz
do sprzedania lub na dłuższe lata
do wdzierżawienia. Zgłoszenia
do „Par”, Aleje Marcinkowskie-
go II, pod nr. 35.127.
Pw 4 330-35.127

Pies

wilk na sprzedaz, 6 miesiecy —
Piekary 15, Stasiak. zdw 42 591

Włókno

dla tapicerów dostarcza po ce-
nach konkurencyjnych A. Choj-
nacki, Stary Rynek 55. Tel. 24-25.
zdw 42 568

Dom

nowy, wolny od podatku z ogro-
dem, kolonjalna, nadaje się dla
p. emerytów, bez lokatorów ca-
ły wolny, piętro niewykończony,
parter 6 pokoi, 1 klm od rynku,
urocza okolica sprzedam niżej
kosztów budowy za 18.000 zł. —
Szkoły średnie w miejscu. Stępi-
ński, Wągrowiec, Janowiecka 24.
zdw 42 563

OTWARCIE MAGAZYNÓW KONFEKCJI MĘSKIEJ i CHŁOPIĘCEJ

W. BOGAJEWSKI

ST. RYNEK 77

NASTĄPI W SOBOTĘ DNIA 31 bm. o godz. 10 TEJ RANO

Uwaga!

Zakłady fotograficzne! Sprze-
dam okazynie oryginalny projek-
tor „Jupiter” 110 i 220 woltów,
30 i 15 amperów. Czechowska,
Woźna 44, III. piętro.
zdw 42 784

Meble

kupuje się tania we firmie Józef
Szlachta, Wrocławsk 15.
zdw 38 797

Rzadka okazja!

Fortepian „Blüthner” Alkwot
wystawowy, w dobrym stanie
sprzedam zaraz bardzo korzyst-
nie. Oferty do Kurjera
zdw 42 163

Drzewo

brzozone w dłuższy użytkowe,
oraz szcapy brzozone i mtr. dl.
także drzewo opałowe sosnowe
na sprzedaz. Przedsiębiorstwo
drzewne P. Smuszkiewicz, Zieło-
nagóra p. Obrzycko. zdw 42 561

Okazjal

Sprzedam zaraz dwa domy przy-
legające do siebie czteromieszka-
niowe zupełnie dobrze utrzymane
oraz stodołę, murowane, kryte
dachówką z podwórzem bruko-
wanym, studnia arteryjska, przy-
legającym ogrodem owocowym ca-
pół morgi, murem okólnym, mie-
ście ruchliwym w Woj. Poznań-
skiem przy przynajmniej ulicy
wjazdowej od dworca kolejowe-
go, 12.000 zł, w tem 1.500 hipote-
ki. Łaskawe zgłoszenia Kurjer
zdw 42 552

Parowy garnitur

6 konny, używany, kompletny do
mleczki, oraz 12 konna lokomobila
„Flöthera” zaraz do sprzedania.
Roman Kotliński, Kórnik.
nw 3 410

Limuzyny

„Morris” 6/25 mało używana, 4
osobowa sprzedam lub zamienie
na 5—6 osobowa limuzyna w do-
brym stanie. Zgłoszenia Kurjer
zdw 42 548

110

morg, gospodarstwo w powiecie
chodzieskim sprzedam natych-
miast, w tem 30 morg nadnotec-
kich łak. 80 morg dobrej ziemi
ornej z pełnymi żniwami, budy-
ni budowane masywne w roku
1923, bez ciężarów hipotecznych,
odległość od miasta i kolei 15 mi-
nut, szkoła w miejscu. Bez inwen-
tarza, inwentarz nabyć można od
dzierżawcy. Wskaże Kurjer
zdw 42 554

Rzeźnictwo

przy Poznaniu, 15 minut do
tramwaju, stacja autobusowa w
miejscu 5 ubikacji, warsztat,
chlewy, ogród, światło elektrycz-
ne od właściciela do sprzedania
lub zamienie na kilka morg ziem-
ni z budynkami Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 41 772

Meble

w wielkim wyborze z suchego
materiału, na spłaty poleca Ma-
gazyń Mebli K. Bakoś Poznań,
ul. Wielka 19 tel. 23-63. Za-
miejscowem odbiorcom odsyłam
własnym samochodem ciężaro-
wym. zdw 36 223

Trzykołowy

rower z budka oraz rower zwykły
sprzedam w dobrym stanie. Woj-
ciechowski, Marszałka Focha 55
zdw 42 031

Trykotaże

pończochy, skarpety, kałesony,
swetry, hurt. i detalicz. poleca
najtaniej wytwórnia Przemysł
Wielniany Poznań, św. Marcin 56
I piętro. telefon 20-31.
Pw 4594-34.59

Apteka

w Łodzi do sprzedania zaraz.
wpłata 80.000, wiadomości War-
szawa, Graniczna 10, apteka,
Niewiarowskiego, tel. 13-20.
zdpw 40 321

Skład

w Gdyni, nadający się na każdą
branżę, najwięcej na restaura-
cję, do sprzedania. A. Kaimu-
czak, Dąbrowskiego 26.
zdw 42 319

Majątek

1.120 morg w kulturze, godzinę
od Poznania koleją, pełne żniwa,
inwentarz żywy i martwy nad-
kompletny, zamienie na kamie-
nice równej wartości lub z dopła-
tą. Wiadomość do Kurjera Po-
znańskiego zdw 41 959

3,25

Torby szkolne, Tor-
by do śniadania 1,25
W. Czyst, Szkoła
11. Pw 4293-35,2

Hotel

w mniejszym mieście, bardzo
ruchliwym, z składem kolonjal-
nym, natychmiast do sprzedania
podług umowy, Fr. Niedbalski,
Margonin, pow. Chodzież,
zdw 41 694

Sprzedam

maszyny krawieckie, palto zimo-
we, używane, kurtka turecka an-
tyk. Ratajczaka 33. II. piętro, le-
wo. zdw 41 852

Fiat 501

w najlepszym stanie sprzedam
lub zamienie na mieszkanie z do-
płatą. Zgłoszenia telefon 5805.
zdw 42 216

Nowy Ford

mod. 1929 okazynie sprzedam
„Komna” Sp. z o. p. Automobile
Poznań, ul. Dąbrowskiego 83-85.
Tel. 77-67 i 54-78. nw 3 133

Piękny

obraz za gotówkę lub na raty.
kupisz tylko we firmie Polbraz
również szklenie okien i oprawa
obrazów gustownie tania św
Marcin 72 vis 4 vis Kościoła.
bpw 514

Lóżka metalowe

materace sprężynowe i wyściela-
ne, leżanki, łóżka polowe oraz
wózki dziecięce. Dogodne warun-
ki spłaty poleca najtaniej Pokrzy-
wa, Półwiejska 22, telefon 58-76
bpw 559

Młyn

motorowy przy stacji kolejowej,
przeznaczonej do sprzedania i przemy-
słowy 150 ctr na dobie Okolica
zbożowa sprzedam. Adres: poczta
Gasocin, pow. Ciechanów, Socha.
nw 3373

Motocykl

5 konny mało używany zaraz na
sprzedaz. Marszałka Focha 129,
w pracowni stolarskiej.
zdw 42 366

Parcele

w Puszczykowie sprzedam blisko
dworca Wiadomość: Wierzbie-
cice 29, III. piętro, lewo, od go-
dziny 3—5. zdw 42 027

Piekarnie

sprzedaje, wdzierżawia korzyst-
nie Gozimirski, Inowrocław, Mi-
kołaja 30. zdw 40 098

Gospodarstwo

120 morg pszennej ziemi, zabudo-
wania masywne, liczne inwentar-
ze, przy szosie, kolej, wyjątkowo
tania na sprzedaz. Cena handlo-
wa 67.000, wpłaty 30.000 reszta na
8 lat Cyraniak, Poznań, św.
Marcin 63. zdw 42 516

Skład

z urządzeniem i przyrządem mie-
szkaniem 2 pok. i kuchnia w ru-
chliwym miejscu sprzedam zaraz
cena korzystna. Zgłoszenia do
Kurjera zdw 42 424

Sprzedam

futro damskie bibretowe z powo-
du żaloby na średnia figurę. —
Adres Kurjer zdw 42 420

Sprzedam

okazyjnie złoty zegarek męski,
złoty zegarek damski. Wielkie
Garbary 53, III. ptr., lewo, mie-
dzia 4—6. zdw 42 417

Para koni

na sprzedaz św. Wawrzyńca 8.
zdw 42 405

Skład

kapeluszy damskich tania sprze-
dam. Oferty Kurjer zdw 42 401

Maszyny

pisząca „Adler” sprzedam. Ku-
rjer zdw 42 399

Dom

piętrowy pod dachówką, 9 pokoi,
3 kuchnie z ogrodem przy kana-
le zaraz na sprzedaz. Zgłoszenia
Michał Dobrowolski, Mosina, 30
minut od Poznania. zdw 42 395

Sprzedam

jadalnię prawie nową kompletną
1.800 złotych. Salon mahoniowy,
gobelina francuska 2.000 zł. Oferty
Kurjer zdw 42 893

Willa

zaraz do sprzedania w Chodzieży
Fabryczna 6, 4 pokoje, kuchnia,
pralnia, 2 szopy, 3/4 morgi ogrodu
ślizna miejscowość, 10 minut pie-
szo do lasu dworca i rynku —
18.000 zł. Zgłoszenia Kurjer
zdw 42 385

Smoking

korzystnie do sprzedania. Gen.
Chlapowski 2, parter, lewo.
zdw 42 383

Zakład fryzjerski

dla pań i panów skromnie urza-
dzonej dobrze prosperującej zaraz
na sprzedaz. Caliński, Zbaszyń,
Marszałkowska 67. zdw 42 375

Kopalnia złota

w Gdyni na Kamienej Górze
sprzedam bardzo tania plac pie-
nie położony narożnikowy, bity
zaraz. Zgłoszenia uprasza Malin-
kiewicz, Poznań, Krasińskiego 4
I. ptr. zdw 42 425

Parcela

w Starolece 1 1/2 morgi korzystnie
do nabycia Zgłoszenia Kurjer
zdw 42 473

Gospodarstwo

40 morg buraczanej ziemi przy
mieście z całym dobytkiem, obiekt
pierwszej klasy natychmiast na
sprzedaz. Cena 30.000 wpłaty 20
tys. Cyraniak, Poznań, św. Mar-
cin 63. zdw 42 579

5 KUPNA

Fortepian-pianino

lub fisharm., nadające się do
lokalu celem kupna poszukuje.
Zgłoszenia Kurjer zdw 39 132

Pianino

kupię, cena Kurjer zdw 42 014

Domek
z ogródkiem w rodzaju willi kupię za gotówkę. Warunek wolne mieszkanie i niedaleko Poznania. Zgłoszenia z podaniem ceny u praszą do Kurjera Poznańskiego rw 6568

Podręczniki
szkolne kupuje. Plac najkorzystniejszej Woźna 12. Książka Antykwariat. Zdpw 42 4134

Kupię
skład próżny z mieszkaniem w małym mieście lub dużej wsi kościelnej nadający się na fryzjerstwo. Oferty Kurjer zdw 42 727

Dubeltówkę
lub dryling bezkurkowy kupię. Oferty z ceną Kurjer zdw 42 438

6 KAMIENICE

Kamienice
w Poznaniu do 300.000 zł. przy wpłacie 150.000 zł od właściciela spieszenie kupie. Oferty Kurjer zdw 42 058

Kamienica
przy ruchliwej ulicy Poznania, czynsz miesięczny 1.140. Cena 95 tys. wpłaty 30.000 reszta na kilkanaście lat po 5 proc. Cyranik, Poznań, św. Marcina 63. zdw 42 517

Kamienica
rodzaj willi dochód roczny 10.500 zł, cena 110.000, wpłaty 40.000, reszta 25 lat. 4% sprzeda „Krakus”, Poznań, Pocztowa 30. zdw 42 604

Kamienica
w centrum Gniezna II, piętrowa z 5 składami, mieszkanie ze składem wolne, czynsz 10.000 zł, cena 100.000 zł. Właściciel Gniezno, ulica Chrobrego 35. nr 3 409

7 PIENIADZ

Wspólnika
czynnego lub cichego do młyna parowego z kapitałem 30.000—60.000 zł poszukuje. Oferty Kurjer zdw 42 321

6—7.000 zł
wypożyczam za gwarancja hipoteczną. Oferty Kurjer zdw 42 360

500 zł
kaucji, przyjeżdżam do handlu lub jakimkolwiek przedsiębiorstwie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 363

3.000 zł
pożyczki na I. hipoteke na gospodarstwo przy Poznaniu poszukuje. Oferty Kurjer zdw 42 371

Poszukuję
od 1. 9. 29. wspólnika z got. 1.000 do 1.500 do kina z współpracą. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 42 369

Kupuje
listy hipoteczne I. hip. z odpowiednim damro. Oferty Kurjer zdw 42 495

7.500 zł
pożyczki, zastaw 2 eleg. nmebl. pokoje z kuchnią. Oferty Kurjer Pozn. zdw 42 580

Kto
wypożyczy 1.000 zł na pierwszą hipoteke. Zgłoszenia Oredownik zdw 42 250/1

40—60.000 zł
przystępuje jako wspólnik do nowego i lukratywnego przedsiębiorstwa. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 737

Poszukuję
wspólniczki z gotówką 3—4.000 zł, założenie pensjonatu nad morzem. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 678

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
3 pokoje z kuchnią, łazienka z meblami zaraz do oddania. Oferty Kurjer zdw 42 294

2 pokoje
kuchnia tylna oficyna parter 150 zł miesięcznie. 1 pokój tylna oficyna I. piętro na biuro 50 zł miesięcznie. Czynsz 2 lata zgóry. A. Kałowski, Działynskich 7. zdw 41 820

Mieszkanie
pokój i kuchnia przy Lubonii oddam za pożyczkę 3.000 zł. — Adres wskaże Kurjer zdw 42 422

W nowo
wybudowanej willi wydzierżawie starszemu bezdzietnemu państwu parterowe komfortowe 3 pokojowe mieszkanie. Czynsz 250 zł miesięcznie. Zgłoszenia tylko od godz. 15. Adres wskaże ekspedycja Kurjera Poznańskiego zdw 42 403

Piękne mieszkanie
2, 3 i 5 pokojowe i wieksze mieszkanie od 1. 10. rb. 1. 1. 30 r. w powiatowym mieście. Możliwie do wynajęcia wprost od gospodarza. Czynsz niski 3 lata zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 331

Mieszkanie
2 pokoje i kuchnia wraz z meblami korzystnie za 1.700 zł do oddania w miejscowości niedaleko do Poznania, gdzie dogodna komunikacja. Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji niniejszego pisma pod zdw 42 563

Oddam
1 pokój i kuchnię z umeblowaniem dwu pokojowym z powodu wyjazdu. Adres ul. Onufrego Kopczyńskiego 64, gospodarz zdw 42 634

Mieszkanie
pokój z kuchnią dzierżawa zgóry. Adres Kurjer zdw 42 734

Mieszkanie
pokój kuchnia, oddam za wypożyczeniem 3—4.000 zł. Zgłoszenia Skarbowska 18, parter. prawo. zdw 42 720

Mieszkania
1 lub 3 pokojowe z kuchnią wydzierżawie zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 42 704

Mieszkania
2 i 4 pokojowe 2 letnia dzierżawa Walenty Kossman, Fredry 6. zdw 42 665

Mieszkanie
4 pokojowe Jeżyce z dzierżawą wskaże „Krakus”, Pocztowa 30 zdw 42 603

Dwa
pokoje kuchnia, pokój kuchnia od gospodarza czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 442/3

Mieszkanie
3 pokojowe, nadające się na biuro przy Al. Marcinkowskiego oddstapie. Oferty Kurjer zdw 42 631

9 SZUKA MIESZK

Mieszkania
4 pokojowe poszukuje inżynier samodzielny od gospodarza. płacę czynsz do dwóch lat zgóry. Oferty Kurjer zdw 41 584

Mieszkanie
2 pokojowe więcej. przynależności poszukiwane na stałe. poblizu stacji Luban, Puszczykowo, Puszczykowo Mosina, Czempin, Komorniki lub Steszewo zaraz lub później. Zgłoszenia z podaniem ceny normalnej, opisu do ekspedycji Kurjera zdw 42 269

1 października
poszukuje 2 pokoi, łazienka, kuchnia. Oferty z ceną Kurjer zdw 42 423

Za
2 pokoje z kuchnią zapłacę 2.400 w tem rok dzierżawy. Oferty Kurjer zdw 42 410

Ostrzegam
przed kupnem lub wydzierżawieniem 2 pokoi, kuchnia od agentów lub sublokatorów. Gospodarz Wierzbicice 15. zdw 42 472

1.000 zł
dzierżawy zgóry za pokój z kuchnią wprost od gospodarza blisko centrum. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 469

3—4
pokojowego komfortowego mieszkania poszukuje. Zapłacę dobrze gotówką. Oferty Kurjer zdw 42 502

Bezdzietne małżeństwo
poszukuje 2—3 pokojowego mieszkania, najchętniej w Sołacz, czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 455-6

Mieszkania
2—3 pokojowego z gotówką 3.500 zł poszukuje. Oferty Kurjer zdw 42 668

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
mieszkanie pokój z kuchnią w Czarnkowie na takie same w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 41 952

Mieszkanie
3 pokojowe z kuchnią zamienie na 4 pokojowe i kuchnią zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 102

Zamienie
2 pokoje z kuchnią, centralne ogrzewanie z stróżostwem w śródmieściu, na takie bez stróżostwa. Oferty Kurjer St Rynek rw 6572

11 POKOJE UMEBL.

Miesięcznie
pokoje wynajmuje. Hotel Francuski. zdw 40 605

Na
wspólne pokoje przyjmuje kilku uczniów szkolnych z utrzymaniem i opieką 100 zł miesięcznie. Wielkie Garbary 16, III, front. zdw 42 283

Pokój
umeblowany z niekrepującym wejściem lepszemu panu wynajme. Chwaliszewo 67, III, prawo. zdw 42 317

Niekrepujący
duży pokój umeblowany z elektrycznym oświetleniem na dwie osoby zaraz do wynajęcia. Grunwaldzka 5, I, p., prawo. zdw 40 617

Pokój
2 osobowy Plac Asnyka 1, II, prawo. zdw 41 444

2 pokoje
umeblowane, frontowe, elektryczność, osobne wejście 1 i 2 panom na stanowisku wynajme. Wierzbicice 13, III, lewo. zdw 41 508

Pokój
frontowy, elegancko umeblowany śródmieście z utrzymaniem lub bez dla 2 panów lub pań do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 41 529

Wydzierżawie
dwa jasne dobrze umeblowane frontowe pokoje starszemu solidnemu panu (pani) 1. 9. Działynskich 2, I, lewo. zdw 41 522

Pokój
umeblowany w centrum do wynajęcia. Ul. Sieroca 5/6, II, lewo. zdw 41 842

Kwiatowa 3
II, prawo, elegancki pokój niekrepujący lepszemu, solidnemu panu lub pani 1. 9. oddam. rw 6564

2 chłopców
gimnazjalnych z całym utrzymaniem przyje na pokój. M. Sobkowiak, Wielkie Garbary 49. rw 6543

Pokój
umebl. wynajme. Staszica 3, I, ptr., lewo. Jeżyce. jw 2484

Jasny
duży pokój 2—3 inteligentnym panom wynajme. Dąbrowskiego 82, II., prawo. jw 2485

Pokój
Szamarzewskiego 38, I. lewo. jw 2479

Pokój
wynajme. Polna 3, boczny dom II., lewo. jw 2480

Pokój
dla małżeństwa wynajme. Chwaliszewo 32, Stolarska. nw 6573

„Informator“
poleca pokoje umeblowane od 30 złotych miesięcznie. Dla przyjeżdżających złotych 3—5 dziennie. Ratajczaka 15, (Pasaż Apollo). zdw 42 645

Pokój
umeblowany dla 1—2 panów. Wybieralski, Niezolewskich 2. zdw 42 642

Pokoje
panienkom kształcącym, utrzymanie, fortepian. Goderska, Półwiejska 2, II. zdw 42 635

Nobliwy
pokój (elektryczność) dla lepszego pana do wynajęcia. Kwiatowa 6, I. piętro. prawo. zdw 42 628

Ratajczaka 27, II.
Jednosobowy słoneczny, dobrze umeblowany pokój do wynajęcia. od 1. 9. Łazienka. zdw 42 621

Pokój
elektryczność, inteligentowi. Kwiatowa 6, III, lewo. zdw 42 625

Pokój
w śródmieściu inteligentnym panom wynajme. Adamiak, Łąkowa 19, II. zdw 42 661

Piękne
umeblowane pokoje wynajme. Sołacz, Mazowiecka 5. zdw 42 688

Pokój
frontowy duży zaraz dla panów. Rzeczypospolitej 3, Menclewska. zdw 42 687

Pokój
umeblowany. Patr. Jackowskiego 29, III, Fryntkowski. zdw 42 691

Pokój
przy Starym Rynku oddam panu, pościel pożądana. Góralska, Dominikańska 7, II. rw 6577

Pokoik
wynajme panu z własną pościelą. Wolnica 3, parter, lewo. rw 6580

Pokój
frontowy 1. 9. wynajme. Wielkie Garbary 18, III, lewo. rw 6581

Pokój
umeblowany wynajme lepszemu panu od 1. 9. Spokojna 25a, IV, Łazarz. zdw 42 655

Pokój
umeblowany do wynajęcia zaraz. Szymańska, Ogrodowa 4. zdw 42 660

Duży
pokój wspólny. Łąkowa 16, III, prawo. zdw 42 659

Pokój
słoneczny z osobnym wejściem dla dwóch panów do wynajęcia. Wodna 12, I. prawo. zdw 42 649

Pokój
dla 2 pań na stałej posadzie. Poznańska 57, II, prawo. zdw 42 651

Wspólny
pokój albo pojedyncze noclegi. Rybaki 8, II, I. zdw 42 648

Gimnazjastów
dwóch przyjmuje na stancję, opieka i dobre odżywianie zapewnione. w poblizu 4 gimnazjów. Tarnowska, Długa 3, II, ptr. zdw 42 623

2 panom
pokój wynajme od 1. 9. Górna Wilda 80, III, prawo. zdw 42 627

Pokoje
przyjeżdżnym (stałe) utrzymanie (bez). Półwiejska 2, III, prawo. zdw 42 615

Pokój
umeblowany z urządzeniem kuchni małżeństwu wynajme. Oferty do Kurjera zdw 42 671

Pokój
dla pań, panów wynajme. Wierzbicice 17, wysoki parter, prawo. zdw 42 674

Pokój
dwom panom wynajme. Kwiatowa 9, podwórze I. zdw 42 672

Wspólny
frontowy pokój dwom panom od 1. 9. Mostowa 16, III., lewo. zdw 42 670

Pokój
słoneczny z utrzymaniem lub bez wynajme. Dąbrowskiego 23, III, prawo. zdw 42 677

Tani pokój
dla dwóch panów. Pościel własna pożądana. Grobla 6, dom tylny, III., lewo. zdw 42 696

Śródmieście
pokój czysty elektryczność, inteligentnej osobie do wynajęcia. Waly Jagielli 18, I, prawo. zdw 42 695

Wspólny
pokój inteligentnej paniace wynajme. Wielkie Garbary 53, III, lewo. zdw 42 698

Pokój
umeblowany frontowy od 1. 9. do wynajęcia. Poznańska 44, II., lewo. zdw 42 762

Pokój
wspólny dwom panom od 1. 9. Kwiatowa 7, III., lewo. zdw 42 768

Pokój
niekrepujący z wszelkimi wygodami, telefonem zaraz do wynajęcia ul. Skarbowska 15, I., lewo. tel. 40-18. zdw 42 765

Pokój
lepszym domu utrzymaniem (bez) Górna Wilda 3, wys. parter, lewo. zdw 42 679

Pokój
frontowy, słoneczny z pięknym widokiem dla bezdzietn. małżeństwa. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 42 681

Dobrze
umeblowany pokój wynajme. Niedzielski, Wierzbicice 43. zdw 42 710

Pokój
dwom panom wynajme. Strzelecka 5, I. lewo. zdw 42 701

Małżeństwu
wynajme pokój używanie kuchni 50 zł. „Fragut”, Kozia 21. zdw 42 692

Pokój
dla dwóch panów do wynajęcia. Adama Jeskiego 2, parter, prawo. zdw 42 703

25 zł
pokoik dla pani, pokój dla 1—2 pań 4 25 zł. Wierzbicice 31, IV, p., front, prawo. zdw 42 714

Do
wynajęcia pokój frontowy, umeblowany od 1. 9. 29. Waly Król. Jadwigi 2 a, II, piętro, lewo. zdw 42 203

Pokój
frontowy, umeblowany na dwie osoby wynajme. Białkowska, ul. Grunwaldzka 11. zdw 42 759

Pokój
z balkonem małżeństwu lub panom od 1 do wynajęcia. Mostowa 4 I. lewo. zdw 42 758

Pokój
słoneczny, elektryczność dla 2—3 solidnych panów. Szamarzewskiego 13/15 dom tylny I. ptr. lewo. zdw 42 756

Pokój
umeblowany solidnemu panu wynajme. Św. Wojciech 31, III, prawo. zdw 42 717

Pokój
skromnie umeblowany wolny. — Mielżyńskiego 1, III, Malinowska. zdw 42 753

Pokój
umeblowany wynajme od 1 września solidnemu panu lub pani. Fr. Ratajczaka 31, I. zdw 42 755

Stancja
młodzieży szkolnej i kupieckiej. Wrocławska 19, II, prawo. zdw 42 752

Niekrepujący
pokój dla dwóch panów tanie. — Wielkie Garbary 15, II, prawo. zdw 42 749

Pokój
dwom lepszym panom od 1. 9. wolny. Flux, Waly Król. Jadwigi 4, godz. 5—8. zdw 42 738

Pokój
dla pana wynajme. Paszkow, Jezuitska 12, III, ptr. zdw 42 740

Pokój
frontowy na biuro wzgl. lepszemu panu wynajme. Strzelecka 3, parter. zdw 42 594

Pokój
frontowy, słoneczny, światłem elektr. dla dwóch solidnych panów do wydzierżawienia. Hoffmann, ul. Wodna 13, I. piętro, lewo. zdw 42 490

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Pościel pożądana. Św. Wojciech 6, III., lewo. rw 6571

Pokój
do wynajęcia całym utrzymaniem Woźna 18, II, p., prawo. zdw 42 778

Przyjmę
chłopców szkolnych z całkiem utrzymaniem i troskliwą opieką. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 782

Pokój
umeblowany, frontowy, widok St. Rynek, dwom panom od 1. 9. wynajme. Sgaller, Kozia 18/19, II, ptr. zdw 41 983

Dwa
pokoje komfortowe, światło elektryczne, telefon, wynajme razem lub osobno lepszemu panu. Kręta 1, III, prawa. zdw 42 264

Pana
pokój. Mostowa 15, III, Pickel. zdw 42 614

Pokój
wspólny dla jednego pana. Gracjana 11, dom tylny, drugie piętro, prawo. zdw 42 783

Pokój
do wynajęcia. Łąkowa 7, III, prawo. zdw 42 386

Panienkę
z utrzymaniem przyjmuje. Dąbrowskiego 2, III, prawo. zdw 42 384

Słoneczny
pokój elektryczność dla intelig. osoby. Zgłoszenia 3—5. Kwiatowa 2, III, ptr., lewo. zdw 42 430

Pokój umeblowany
frontowy ewentualnie z urządzeniem fortepianu do wynajęcia. — Strzelecka 6, wysoki parter. — Kielczewska. zdw 42 451

Pokój
umeblowany dla pana zaraz wolny. Bilnert, Stroma 26, dom ogrodowy II ptr. zdw 42 456

Umeblowany
pokój z balkonem używaniem kuchni. Adres Kurjer zdw 42 488

2 pokoje
niekrepujące wynajme panom. — Mickiewicza 11, III, prawo. zdw 42 480

Pokój
umeblowany bez pościeli lepszej pannie wynajme. Długa 9, III, środkowe drzwi. zdw 42 487

Pokój
z utrzymaniem dla gimnazjastów lub panów urzędników. Górna Wilda 80, II, prawo. zdw 42 484

Pokój
jasny, czysty, elektryczność, bez pościeli dla 1—2 panienek 1. 9. Wierzbicice 18, II, p., prawo. zdw 42 523

Pokój
wynajme Pawlak, Mostowa 29. zdw 42 515

Pokój
dla pana. Długa 10, II., lewo. zdw 42 513

Pokój
umeblowany dla 2 panów od 1. 9. do wynajęcia. Mostowa 15, parter, prawo. zdw 42 503

Pokój
na dwie osoby od 1. 9. wolny. Za Bramką 12a, II., lewo. zdw 42 499

Pokój
umeblowany słoneczny, światło elektryczne, łazienka. Nowy budynek. Stolarz, Kochanowskiego 8, III. zdw 42 498

Pokój
dwuosobowy dobrem utrzymaniem, miesięcznie 130 zł. Ogrodowa 2, III., lewo. zdw 42 497

Pokój
dla dwóch panów do wydzierżawienia. Śniadeckich 1, III, piętro, lewo. zdw 42 547

Wspólny
pokój wynajme dwom uczciwym panienkom od 1. 9. Za Bramką 7, parter. zdw 42 546

2 panów
na pokój przyje. Ogrodowa 15, podwórze lewe skrzydło I. zdw 42 545

Pokój
na 1 osobę lub małżeństwo wynajme. Maleckiego 35, II, lewo. zdw 42 543

Lepszy
pokój dla 1 albo 2 panów od 1 września do wynajęcia. Szwajcarska 10, I., Wawrzyniak. zdw 42 539

Pokój
ładnie umeblowany wynajme. Plac Nowomiejski 5, III, dom ogrodowy II., lewo. zdw 42 541

Pokój
do wynajęcia dla dwóch panów. Strzelecka 19, III, p., prawo. zdw 42 525

Elegancki
pokój wynajme. 27. Grudnia 5, III, ptr., prawo. zdw 42 542

Duży
frontowy pokój z balkonem wynajme dwom solidnym panom z pościelą lub bez. Św. Marcina 4, I, ptr., lewo. zdw 42 537

Pokój
dla dwóch panów wynajme. Osińska, ul. Łąkowa 7, II, wejście. zdw 42 531

Pokoju
skromnego szuka 2 panów. Oferty cena Kurjer zdw 42 667

Dwa
pokoje umeblowane nie wyżej drugiego piętra w centrum poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 42 85

Poszukuje
od 15 września pokoju dwóch panów. Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer zdw 42 702

Umeblowanego
pokoju Jeżyce poszukuje. Oferty cena Kurjer zdw 42 493

13 LOKALE

Lokal
nadający się na składnice lub inne przedsiębiorstwo wprost od gospodarza. Piekary 13 b. parter. zdw 41 910

Lokalu
na składnice piwa, ze stajnią poszukuje browar wprost od gospodarza. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 42 160

Ubikacyj
na pracownię poszukuje. Oferty z ceną Kurjer zdw 42 690

14 DZIERŻAWY

Garaze
do wynajęcia i dorożka samochodowa na sprzedaż. Mylina 40. zdw 41 928

Wydzierżawie
mój wielki skład, z 4 poboczne mi ubikacjami, o 6 oknach wystawowych, 2 wejścia, w którym od 27 lat znajduje się interes białych, da kiej i meskiej konfekcji i krótkich towarów, mieszkanie również do objęcia. Świecie n. W., Pomorze, L. Neumann z. w 41 696

Obszerne
mieszkanie spichrze stajnie zajmowane przez Rolnika wydzierżawi od 1 października rb lub sprzeda Spółdzielczy Bank Nadnotecki w Chodzieży dw 1430

Dzierżawa
360 mtr. pszenno-żytniej ziemi z młynem natychmiast do wydzierżawienia, objęcie 40.000. Cyraniek Poznań, św. Marcin 63. zdw 42 519

Dzierżawa
hotel polaczony z kolonjalką, 5 pokoi dla przyjezdnych przy urodzisku oddam z powodu stosunków rodzinnych na dłuższy czas w dzierżawę. Do objęcia 4-5.000. Zgłoszenia Skarbowska 18. parter, prawo. zdw 42 722

LETNISKI

Letnisko
Promienie, stacja Promno, poczta Biskupice, poleca pokoje z utrzymaniem na miesiąc września.

Jaszczurówka Zakopane
Willa „Patrzańska” nowowybudowana, pierwszorzędną pensjonat, poleca pokoje wraz z utrzymaniem na sezon jesienny po cenie 11 do 13 zł. nw 2918

Letnisko
przy Poznaniu przyjmie gości na wesele z dobrym utrzymaniem 550 dziennie. Mechowo, stacja Kobylnica. zdw 42 870

W uroczej
okolicy gdzie rzeka i las iglicowy mam solidne pokoje z całodziennym utrzymaniem po cenach znizonych od 1 września do oddania, dojazd 2 km z stacji Oborniki. Zgłoszenia przyjmują: J. Muszak, pensjonat i letnisko Kowankówko p. Oborniki. zdw 42 878

W pięknej
uroczej okolicy, gdzie las, woda, pokoje z utrzymaniem do wynaj. 6 zł dziennie. Juskowa, Nadmłyn, poczta Skoki, pow. Wągrowiec. zdw 42 779

50 zł
właśnie wszelkich opłat tygodniowy pobyt w uroczym wśród lasów nad jeziorem letnisku Morninówko, poczta, stacja Ostroróg telefon 5, powiat Szamotuły. Polowanie, rybołówstwo, tenis, radio. Prospekty wysyłamy. dw 1859

16 OSOBISTE

Za
długi mej żony Julii z d. Goryńska nie odpowiadam. Henryk Rozmiarok. zdw 41 541

Zdzichnek
dziękuję całując czekam listu szczerzego. zdw 42 391

Weksle
wystawione p. Helenie Szulcovej akceptowane przez Jana Pakule z Gniezna, ul. Chrobrego 18, a żyrowane przez Marię Pakule na sumę 1200 zł unieważniam. Jan Pakula, Gniezno, Chrobrego 18. rw 3 408

2. ZGUBY

Zgubiono
spinkę do mankiet, 20 fr. w złocie i złotą oprawę, uczciwie znalazca zechce złożyć za wynagrodzeniem u portiera Hotelu Bazar zdw 42 760

Pies
czarny mały katalski zginął dnia 28. 8. z czerwona kokardką. Za wynagrodzeniem proszę go zwrócić do firmy Łuczak, Pl. Wolności 10. zdw 42 607

Unieważniam
książeczkę wojskową na nazwisko Kulczak, Stefan Poznań. zdw 41 876

Zgubiłem
książkę inwalidzka P. K. U. Kościół, unieważniam. Jan Wicher. zdw 42 466

Dnia
27 zgubiono marynarkę z woza przy ul. Wawrzyńca której znajdowało się etui, papierami i kwitkami wartościowymi na przeszło 300 zł. Uczciwego znalazcę proszę oddać za wynagrodzeniem Andrzej Hoffa, Kościół na 41. zdw 42 589/90

Zaginęły
papiery wojskowe nazwisko Marjan Borucki, Poznań. zdw 41 504

Poduszkę haftowaną
na czerwonym suknie zgubiła biedna pracownica w drodze z ulicy Staszica, Szamarzewskiego do Kraszewskiego, pomiędzy godziną 8 a 9, prosi usilnie uczciwego znalazcę o oddanie za wynagrodzeniem na ul. Traugotta 5, Metelska. zdw 42 392

22 ROZMAITE

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterii wykonuje sumiennie tania firma F. Tarowska plac Wolności 3 (po filarami) Pw 1726 952/46

Robótki ręczne
rysuje po cenach umiarkowanych Jankowska, Stary Rynek 48, II. bp 565

Futra
wykonuje szybko i tania, przera biam wszelkie prace zakres kucierstwa wchodzące, wielki wybór skórek po cenach niebywale niskich. Pracownia futer. Ratajczaka 33, II. piętro lewo. zdw 41 851

Koncesje
na wyszynk napoi alkoholowych w Poznaniu poszukuje zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 42 154

Każda elegancka pani
ubiera się tylko w salonie m. „Kresowianka” sw. Marcin 16/17, wejście litera F. Dla pp. urzędniczek godne warunki. bpw 528

Ładnego
chłopczyka 3 letniego oddam na własne inteligentnemu małżeństwu. Oferty Kurjer zdw 42 550

Biuro procesowe
Poznań, Podgórna 7, załatwia wszelkie sprawy sądowe, podatkowe, wnioski, prośby i t. p. Porad prawnych udziela się darmo, przepisywanie na maszynach, szybko i tania. zdw 42 750-1

Uprawniony tech. dentystyczny
biegły w zlocie i kauczuku plombowaniu, leczeniu i wyjmowaniu zębów, może 47-letnią dobrą praktykę w mieście powiatowym nabyć. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 41 701

Najpiękniejsze obrazy najtaniej
tylko w firmie Witold Leworski Wrocławska 36 specjalność obrawa obrazów bpw 719-20

Chiromantka
Półwiejska 22, podwórze, parter, prawo. zdw 42 713

22 OZENKI

Kupiec
właściciel dobrze prosperującego sklepu, lat 27, poszukuje na tej drodze towarzyszy życia. Panie do lat 26 posiadające gotówkę racza swe oferty wraz z fotografią przesać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 41 484

Amerykankę
pozna celem ożenku i wyjazdu kawaler lat 34, zdrowy, trzeźwy, z wyższym wykształceniem, posiadający oszczędności. Łaskawe oferty Kurjer dw 1738

Dla
mej siostry panny, lat 23, niskiego wzrostu, posiadającej prócz wszelkich zalet, komfortowe 3 pokojowe mieszkanie oraz kilka tysięcy panów w celu matrymonialnym. Panowie na stałych stosunkach zechcą nadesłać zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 42 404. Rzecz honorowa.

Kawaler
lat 27, średniego wzrostu, właściciel sklepu i realności pragnie poznać pannę inteligentną, religijną z zamłownianiem do kucierstwa od lat 20-26 w celu matrymonialnym. Majątek pożądany lecz nie konieczny. Pośrednictwo rodziców i krewnych mile przyjęte. Zgłoszenia z fotografią skierować Kurjer zdw 39 515

Drogerzysta
przystojny, wykształcony, lat 25, nawiąże znajomość z panną do lat 23, inteligentną, miłą, sympatyczną, z dobrej rodziny lub córką ziemianina. Cel matrymonialny. Łaskawe zgłoszenia możliwie z fotografią, którą zwróci Kurjer zdw 42 549

Przybywający
na P. W. K. nie zapominając odwiedzić biura, kojarzenia małżeństw „Record” tam każdy żone czy meza znajdzie według własnego upodobania i wymagań. „Record”, ul. Skarbowska 15, tel. 40-12. zdw 42 764

Ogrodnik zamkowy
lat 35, katolik, ciemno-blondyn, z dobrym charakterem, z lepszej rodziny, 1,80 wysoki, dobry fachowiec, z szkołą ogrodniczą, pragnie się osiedlić. Ponieważ brak mu na znajomości lepszych pan. zapoznały ta droga towarzyszy życia w stosownym wieku, celem późniejszego ożenku. Panie poważnie myślące, zechcą nadesłać oferty z fotografią do eksp. Kurjera zdw 42 565

Starsza
panna lub wdowa która pożyczycy 3-5 000 zł kupcowi na skład wartości 25 000 zł, ożenek bardzo możliwy. Panie szybko decydujące proszę do Kurjera zdw 42 584

Panna
z dobrej rodziny, lat 30, brunetka Polka Wiedeńska, szuka znajomości pana lat 35-40 w celu matrymonialnym. Panowie dobrego charakteru z towarzysztwa mają pierwszeństwo, za dyskrecję ręczę słowem honoru. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 42 564

2. NAUKA

Na
kursy kroju i szycia przyjmuje. Hel. Sroczyńska Poznań Wrocławska 26/27. zdw 41 001

R. de Brugiere
lektor U. P. udziela lekcji języka francuskiego ul. Matejki 59. zdw 41 457

Francuskich
lekcji i konwersacji udzielam. parter. Waly Król Jąd w 4. Zgłoszenia codzień między 3 a 5. zdw 40 583

Stenografiji
polskiej, niemieckiej, pisanie na maszynach udziela Pozn. Tow. Buchalterji, św. Marcin 29. zdw 41 656

Encyklopedja
Trzaski, 5 tomów, opr. w półskórek, okazujmie na sprzedaż (250 zł). Oferty Kurjer zdw 42 241

Poszukuje
posady szofera mam 6 miesięczną praktykę warszawską. Oferty Kurjer zdw 42 474

Francuskiego
angielskiego udziela doświadczone nauczycielka (sorbonistka). — Waly Zygmunta Augusta 2, II. lewo. zdw 42 039

Udzielam
lekcji gry na fortepianie Waly Jagielly 20, III. lewo. Zgłoszenia od godz. 16-17. zdw 42 365

Kto
przyjmie konwersacje na zamiar z młodym niemieckim kupcem Oferty Kurjer zdw 42 453

Piotra Mikołajczaka
szkoła tańców, Pocztowa 29, I. Kurs dla początkujących rozpoczynam 5 września. Udzielam także lekcji prywatnych i osobnych. Pw 4294-35.11

Kursy stenografji
i pisania na maszynach. Kanta-ka I. II. bpw 536-7

Kursy
stenografji polskiej, niemieckiej, pisanie na maszynach wszelkich systemów, miesięczne, kwartalne i półroczne dla początkujących i uzupełniających. Księgowość prywatnie. Zgłoszenia przyjmują Kursy Tyran-Zaworskiej, ul. Strzelecka 33, narożnik pl. Świętokrzyskiego i Jeżyce Poznańska 28-30, III. zdw 40 798-9

Kursy kroju
szycia damskiego. Wpisy przyjmują Amalja Klawitrowa, Marij Magdaleny I. III. narożnik Raczynskich. dw 1824

Bilans
księgowość załatwiam, lekcji udzielam. Kurjer zdw 42 609

25 MUZYKA

Poszukuje
dzierżawy pianina za miesięczną opłatą. Oferty Patrona Jackowskiego 21, II. lewo, Gawroński. zdw 41 915

Prima saksofonista
oblig. - violi, 8 saksofony, rutynowany, wolny od 1 paźdz., obecnie w Gdańsku „Kaiserhof”. zdw 40 838

Fortepiany
reparuje i stroje. Wyjeżdżam na prowincję. Przybylski, Kraszewskiego 11, drogeria, telefon 61-24. zdw 42 441

Muzycy
na dete i smyczkowe instrumenty mogą się zgłosić. Guziński, dyr. muzyki, Aleje Marcinkowskiego 28. bpw 567

Gry
fortepianowej udziela gruntownie, niedrogo Rencowa, Dabrowskiego 5, III. rw 6569

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 stów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej ceny dr bnych

Praczką
poleca się poza dom. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 608

Fileciarka
poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer zdw 42 640

Dziewczyna
chętna i pracowita do wszystkiego z gotowaniem poszukuje od 1. 9. lub 15. 9. posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 629

Inteligentna
osoba szuka zajęcia po południu. Kurjer zdw 42 624

Krawcowa
dzielna na wszelką garderobę poleca się w dom. Oferty Kurjer zdw 42 078

Gzeladnik młynarski
dobrze obeznany z motorem ropowym poszukuje pracy, ewtl. w młynie wodnym. Oferty przesać pod adresem W. Krüger, Szamocin, pow. Chodzież. dw 1846

Aptekarska
siła pomocnicza żeńska z 6 letnią praktyką, dobrze polecona, obeznana z wszystkimi pracami aptecznymi, biegle taksująca, szuka od 1. 10. posad. Łaskawe zgłoszenia upraszam do Kurjera Poznańskiego dw 1845

Szofer
kawaler sumienny, trzeźwy, znający się na reperacjach maszyn poszukuje posady prywatnej z dobrym świadectwem. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 152

Szofer-kowal
poszukuje posady prywatnej zaraz, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Górna Wilda 52, J. Kaźmierczak. zdw 42 552

Freblanka
lat 22 która już była przy dzieciach poszukuje posady, najchętniej w majątku. Łaskawe oferty Kurjer zdw 41 527

Kowal
maszynista, starszy znający naprawę maszyn parowych i narzędzi rolniczych poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 569

Osoba
inteligentna, lat średnich z dobrym gotowaniem, dobrimi świadectwami obejmie posadę u samotnej osoby, do prowadzenia domu w Poznaniu lub na wyjazd. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 41 579

Poszukuje
posady inkasenta, woznego lub magazyniera ewentl. z gwarancją Zgłoszenia Kurjer zdw 41 597

Młynarz
samodzielny w swym zawęcie poszukuje stałej pracy zraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 551

Służąca
poszukuje posady od pierwszego września na dwie — trzy osoby. Helena Strugałówna, Poznań Wspólna 3, u p. Rórka, Deniec. zdw 41 555

Książkowa
z dłuższą praktyką w większych przedsiębiorstwach handlowych biegle w języku polskim i niemieckim, szuka posady w Poznaniu ewentl. na prowincji lub majątku. Oferty Kurjer zdw 39 817

Aptekarska
siła pomocnicza 8 letnią praktyką obeznana z wszelką pracą antek, biegle w taks. recept, włada językiem polskim, niemieckim w słowie, piśmie poszukuje 1. 10. lub później posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 686

Techniczka
dentystyczna dla operatywy i techniki poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 41 975

Ogrodnik
lat 24 poszukuje posady. Oferty Z. Kosmowski, Poznań, ulica Sienna 12. zdw 41 929

Absolwentka
Miejskiej Szkoły Handlowej poszukuje posady. Pierwszy miesiąc bezpłatnie. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 42 010

Aptekarska
siła pomocnicza żeńska, biegle w taksowaniu i recept z dwuletnią praktyką poszukuje od 1. 9. posady. Łaskawe zgłoszenia kierować Kurjer zdw 41 909

Biuralistka
inteligentna z ładnym charakterem pisma z roczną praktyką pisząca na maszynie poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 908

Agronom
z kilkunastu tysiącami zł gotówki szuka zatrudnienia w jakim przedsiębiorstwie jako wspólnik lub t. p. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 003

Bona - freblanka
z długoletnią praktyką z dobrimi świadectwami poszukuje posady od 1. 9. lub 15. 9. Łaskawe zgłoszenia. Kurjer zdw 42 032

Kucharka
wyuczona w kuchni pałacowej, z prasowaniem sztywnej bielizny, po kwartalnej praktyce poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia upraszam przesać do Kurjera Poznańskiego pod zdw 42 093

Kucharz
kawaler, siła pierwszorzędną poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe oferty upraszam do Kurjera dw 1609a.

Samodzielną
gospodynię poszukuje dobrej posady, najchętniej u samotnego pana. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 808

Rutynowana kasjerka
samodzielną w książkowości rolnej, kucierkiej, korespondencji, siła poważna, sumienna, energiczna, zdolna zastąpić szefa, poszukuje stanowiska w mieście lub majątku ziemskim. Oferty uprasza Kurjer zdw 42 330

Sierota
poszukuje posady ekspedjentki do bufetu. Proszę o łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 42 076

Książkowa
(meżatka) władająca biegle językiem polskim i niemieckim poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 42 150

Szukam
jakiegokolwiek posady z kaucją 500-1.000 zł Oferty Kurjer zdpw 42 508

Poprowadzę
skład tow kolonialnych i delikat. lub przyjmie posadę pomocnika. Reflektuje na pracę u ludzi uczciwych licze lat 25, kawaler, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer pod nw 2388

Dwie dzielne
ekspedjentki z branży konfekcji damskiej poszukują posady na prowincji. Oferty Kurjer rw 6563

Stenotypistka polsko-niemiecka
z praktyką poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 42 143

Krawcowa
przyjme prace w dom i poza dom i reperacje futer przy ul. Staszica 5 a. III. prawo. zdw 42 428

Panienska
z ukończoną szkołą handlową i 4 miesięczną praktyką biurową, z dobrimi świadectwami poszukuje posady od września. Oferty Kurjer zdw 42 421

Ekspedjentka
poszukuje posady, dobrimi świadectwami od 1. 9. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 654

Ekspedjentka
bufetowa, do kucierki, restauracji lub winiarni poszukuje stałej posady. Oferty Kurjer zdw 42 616

Osoba
w średnim wieku uczciwa, szuka posady do wszystkiego z gotowaniem do dwójga osób. Oferty Kurjer zdw 42 605

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 42 664

Piekarz
właściciel interesu prosi pp. mistrzów kucierniczych o przyjęcie swego lat 16 jako ucznia. Oferty Kurjer zdw 42 675

Starsza
uczciwa i pracowita posługaczka poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 669

Sierota
skromna i uczciwa z czteroletnim chłopczykiem nieszcześliwa z swego losu poszukuje posady od 1. 10. do wszelkiej pracy domowej w mieście lub na majątku do starszych państwa, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer dw 1867

Dziewczyna
w średnim wieku szuka posady do wszystkiego z cośkolwiek gotowaniem, najchętniej do dwóch osób. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 680

Poszukuje
posługi przed południowej. Oferty Kurjer Pozn. zdw 42 699

Panna
znająca szycie, szuka jakiegokolwiek zajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 697

Panna
poszukuje odpowiedniej posady do młodszych dzieci. Oferty Kurjer zdw 42 683

Zarządczyni
poszukuje posady do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 42 682

Dziewczyna
z samodzielnym gotowaniem poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 42 705

Szofer
z praktyką warszawską poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 42 711

Dziewczyna
sumienna poszukuje stalego miejsca do prania poza dom. Oferty Kurjer zdw 42 716

Gospoia
sumienna, zaufana, znająca obywatelską kuchnię poszukuje posady do jednej lub dwóch osób. Oferty Kurjer zdw 42 754

Książkowa
bilansistka pisze także biegle na maszynie polsku niemiecku, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 739

Służąca
z gotowaniem z dobrimi świadectwami poszukuje posady. Oferty do Kurjera zdw 42 773

Karmelkarz
dzielny w swym zawodzie poszukuje posady od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 42 28

Starsza ekspedjentka
z branży obuwia z długoletnią praktyką ewentl. jako kasjerka poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 418

Starsza
dziewczyna uczciwa, zaufana, umiejąca gotować, może samodzielną prowadzić, poszukuje posady do samotnej osoby. Oferty proszę nadesłać do Kurjera zdw 42 406

Poszukuje
posady za woznego lub portiera z kaucją 800-1.000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 42 400. Pośrednictwo wykluczone.

Panna
lat 23, inteligentna, sierota, uczciwa poszukuje posady ekspedjentki do piekarni, cukierni, mączarni lub 1 dziecka do lat 2-5, zna się na szyciu, wymagania skromne. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 42 394

Dziewczyna
uczciwa, pracowita poszukuje posady do wszelkich prac domowych, najchętniej do samotnej osoby lub 2 osób, ostatnia posada 3 lata. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 42 390

Uczeń
z lepszej rodziny poszukuje posady w branży garderoby męskiej lub manufaktury. Zgłoszenia Frankus, ul. Żupańskiego 7. zdw 42 388

Absolwentka
Miejskiej Szkoły Handlowej poszukuje posady biurowej. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 42 373

Krawcowa
z dobrym krojem poszukuje pracy prywatnej lub w magazynie. — Oferty Kurjer zdw 42 432

Szofer
kował z praktyką, kawaler, trze-
żwy i sumienny, przyjmie posa-
dę prywatną, miejscowość obojet-
na. Oferty Kurjer zdw 42 529

Piekarz
czeladnik, lat 21, poszukuje od
15 września posady. Zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego pod
zdw 42 553

Ogrodnik
kawaler z dobrymi świadectwa-
mi, specjalista na kwiaty lonicz-
kowe poszukuje posady kierownic-
zej w zakładach handlowych lub
na majątku. Łaskawe zgłoszenia
Kurjer zdw 42 578

Pracząka
uczciwa poleca się do prania. —
Oferty Kurjer zdw 42 574

Sierota
poszukuje miejsca dla dzieci lub
wszelkiej pracy domowej. Oferty
Kurjer zdw 42 572

Dziewczyna
do prac domowych poszukuje po-
sady zaraz. Oferty Kurjer
zdw 42 567

Wierna
i porządna posługaczka poleca się
Łaskawe zgłoszenia Kurjer
zdw 42 567

Ekspedjentka
branży tow. krótkich z dobrymi
świadectwami poszukuje posady.
Oferty Kurjer zdw 42 581

Polecam
kucharki, pokojówki i dziewczyny
z gotowaniem. Kranzowa, Ra-
taczaka 2. Telefon 28-17.
zdw 42 596

23 WOLNE MIEJSCA

Pomocnika
drogerzysty dyplom. dobrego fa-
chowca oraz 2 uczni od 1. 10. po-
szukuje. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego dw 1818

Kartoniarki
przyjmie Wielkopolski Kartonaż,
Dąbrowskiego 79. zdw 41 534

Apteka
w Czarnkowie poszukuje od 1. 9.
29. żeńskiej sily pomocniczej z
dłuższą praktyką ewtl. prakty-
kanta (ki). Wolne mieszkanie i
utrzymanie. Referencje i wa-
runki proszę nadesłać Kurjer
dw 1828

Apteka
szuka od 1. 10. 29. dobrze wpra-
cowanej sily pomocniczej. Podać
warunki przy wolnym utrzyma-
niu. Oferty Kurjer dw 1827

2 czeladników
stolarskich na meble i budowie
przyjmie Jan Jachmann. Pniewy
zdw 41 538

Potrzebna
służąca wiejska, czysta, uczciwa,
umiejąca bardzo dobrze gotować.
Zgłoszenia tylko czwartek od
5-7 Plac Asnyka 4. I. p. na
lewo. zdw 41 961

Fryzjer
damsko-męski zaraz potrzebny.
Zielniński, dworzec główny.
zdw 41 948

Służąca
młodsza z gotowaniem do wszy-
stkiego zaraz potrzebna. Focha
76. prawo II. zdw 41 987

Anonserki
do kuchni poszukuje restauracja
od 1. lub 15. 9. 29. Zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego zdw 41 984

Nauczycielka-
wychowawczyni potrzebna do 2
dziewczynek 6 i 8 lat z muzyką
i francuskim. Zgłoszenia z po-
daniem pensji i odpisem świa-
dectw proszę do Majetnozi Gor-
szewice, poczta Kaźmierz. pow.
Szamotuły. zdw 41 991

Czeladnik
piekarski potrzebny W. Cyrkler,
Chwaliszewo 6. zdw 41 966

Pomocnik
fryzjerski potrzebny Górna Wil-
da 82. zdw 41 965

Pomocnik
fryzjerski pierwszorzędna sily
potrzebny od 1. 9. do większego
zakładu. Adres wskazuje Kurjer
zdw 41 964

Fryzjerskiego
pomocnika który onduluje poszu-
kuje zaraz. Zakład fryzjerski dla
pań i panów. Bydgoszcz, Nie-
dzwiedzia 4. nw 3398

Ucznia
lepszym wykształceniem szkol-
nym poszukuje. Drogerja Dycz-
kowski. Św. Marcina 20
zdw 42 157

Kasjerka
znająca księzkowość rolnicza
Szumana potrzebna zaraz na
majątek. Zgłoszenia piśmienne
„Pamiętnik”. Poznań Sew. Miel-
żyńskiego 1. zdw 42 339

Pielęgniarka
do dwojga dzieci w wieku 2 i 8
lat, sumienna i akurata potrzebna
zaraz. Zgłoszenia z odpisem świa-
dectw do „Par”. Aleje Mar-
cinowskiego 11. pod ar. 35(49)
Pw 4906-35.49

Fryzjerka
zaraz potrzebna, posada stała.
F. Ubowski Szamotuły. Rynek
19. nw 3396

Nauczycielka
egz. potrzebna od 1 września rb.
na wieś do dwóch dziewczynek w
wieku 8 i 9 lat. Odpisy świa-
dectw, których się nie zwraca u-
prasza się przelać do Kurjera
Pozn zdw 40 619

Ekspedjentka
lub ucznia do składu kolonial-
nego potrzebna Adres Kurjer
zdw 41 530

Tokarza
samodzielnego poszukuje na sta-
łą pracę. F-a Taczala, Fabryka
maszyn. Rawicz. zdw 41 098

Ogrodnik
kawaler, samodzielny, dobry fa-
chowiec, potrzebny zaraz. Zgło-
szenia Promienko, p. Biskupice
st. kol. Promno. zdw 41 872

Pomocnik - drogerzysta
dobry ekspedjent zaraz potrzeb-
ny. W. Siemianowski, Drogerja
pod Lwem (Kynia (Wlkp.) Ry-
nek 17 tel. 21. dw 1829

Darmo wskażę personel
wszelkich branż w handlu i
przemysle itd. Szacunkowych
informacji udziela bezpłatnie
koncesjonowane biuro pracy.
„Personel”. Poznań Bzowa 9.
Telefon 51-24. Pw 4279-55.436

Chcesz otrzymać
posadę? Musisz ukończyć kursy
fachowe, korespondencyjne profesora
Sekulowicza. Warszawa. Zórawia 42. — Kursy wycząją
listownie buchalterji, rachunko-
wości kupieckiej, korespondencji
handlowej, stenografji, nauki
handlu, prawa kaligrafji, pisania
na maszynach, towaroznawstwa
angielskiego, francuskiego, nie-
mieckiego, nisowni oraz gramatyki
polskiej. Po ukończeniu świa-
dectwo. Zadać prospektów.
nw 3234

Maszynista
kamieniodrukarz
pierwszorzędna sily samodzielna,
potrzebna na stałą posadę jako
I. maszynista. Konrad Roznyek
Zakłady graficzne, Poznań, Myl-
na 20. zdw 42 361

Pracząka
potrzebna zaraz. Matejki 11. —
Pralnia. zdw 42 364

Kobieta
do roznoszenia afiszy potrzebna
zaraz. Zgłoszenia w Teatrze No-
wym. zdw 42 367

Potrzebna
kucharka na wieś do dworu od
1 września, która umie dobrze go-
tować, wypiekać i zna się na ho-
dowli drobiu. Oferty Kurjer
zdw 42 427

Nauczycielka
Potrzebna do domu ziemiańskiego
nauczycielka z znajomością języka
niemieckiego i muzyki. Zgło-
szenia z podaniem kwalifikacji
i wieku do Kurjera zdw 42 426

Szukam
wspólnika karmielarza z mniej-
szą gotówką. Zgłoszenia Kurjer
zdw 42 416

Poszukuje
kucharki gospodyni zdrowej za-
raz z wykwalifikowaniem, zdrowej,
znajomością języka niemieckiego,
gry na fortepianie, Zyciorys i
odpis świadectw, których się nie
zwraca nadesłać Dr. Łukowiczowa,
Chojnice - Pomorze.
zdw 42 409

Nauczycielki
poszukuje zaraz do 3 dzieci z po-
zwoleniem rządowym, zdrowej,
znajomością języka niemieckiego,
gry na fortepianie, Zyciorys i
odpis świadectw, których się nie
zwraca nadesłać Dr. Łukowiczowa,
Chojnice - Pomorze.
zdw 42 408

Pielęgniarka
niemowląt rutynowana na pół
dnia potrzebna. Zgłoszenia Majo-
rowa Uziembło, Sołacz, Koszary
7 Dyw. Art. Konnej. zdw 42 407

Gospoia
z doskonałą znajomością kuchni
i gospodarstwa podwózkowego po-
trzebna od września na probos-
towo. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 42 397

Posługaczka
na cały dzień z praniem i goto-
waniem Kwiatkowska, skł. Dą-
brówki 16. Wilda. zdw 42 389

2 pomocników
garncarskich
przyjmie Przybyłczak, Marszałka
Focha 71. zdw 42 380

Potrzebna
od 1. 9. 29. do Krakowa, intelli-
gentna paniąka do 8 letniej
dziewczynki, mówiąca poprawnie
po polsku i niemiecku z znajomością
początkującej gry na forte-
pianie. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 42 377

Leśniczego
zdołnego Niemca katolika z zna-
omością języka polskiego poszu-
kujemy od 1 października. Re-
fektujemy na sily tylko pierw-
szorzędne. Zgłoszenia skierować
do administracji Dóbr ryckich
Kamień dw 1853

Fryzjerka
oraz fryzjer damski-męski zaraz
potrzebni. Caliński, Zbąszyń, ul.
Marszałkowska 67. zdw 42 376

Uczeń
handlowy może się zgłosić W.
Kujawa, specjaln. skł. kawy i
herbaty. Wrocławska 19.
zdw 42 374

Dziewczyna
do dzieci i lekkich prac domo-
wych potrzebna od 1 września.
Adres wskazuje Kurjer zdw 42 484

Młodsza
biuralistka z znajomością prac
w biurze adwokackim potrzebna
zaraz. Zgłoszenia osobiste wraz
z świadectwami i życiorysem —
Pietruszewski kom. sad. Poznań
Wielkie Garbary 33. nw 3406

Potrzebuję
zaraz młodszego pomocnika do
wyszynku i hurtowni kolonialnej.
Zgłoszenia do Kurjera Poznań-
skiego dw 1852

Sekretarza
adwokackiego uzdolnionego do
samodzielnego prowadzenia kan-
celarji adwokackiej i notarialnej
poszukuje od 1. 10. rb. Pożądana
znajomość pisania na maszynie.
Warunki wraz świadectwami
przesłać pod adresem: Dr. Wła-
dysław Łaba Gdynia. dw 1855

Czeladnik
szewski potrzebny Wroński, Św.
Wojciech 14. zdw 42 455

Panna
z kaucją 300 zł do sprzedaży to-
warów krótkich potrzebna. Zgło-
szenia Kurjer zdw 42 454

Kwiaciarka
młodsza potrzebna do składu
kwiatów M. Greiserowa, ul. 3
Maja 3 a zdw 42 449

Urzędniaka
handlowego, zdolnego z kaucją
przyjmie natychmiast Fortuna,
Aleje Marcinkowskiego 19. zgło-
szenia osobiste z świadectwami.
zdw 42 440

Czeladnik
kołodziejski na stałą pracę może
się zaraz zgłosić Frankowski,
Mosina. zdw 42 439

Dziewczyna
lub samotna starsza osoba na
wskróć uczciwa, skromnych wy-
magań do prac domowych do 1
osoby. Rybak 28 skł. dw
zdw 42 470

Uczniwa
posługaczka potrzebna przed po-
łudniem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 42 463

Młodszego ksiązkowego
władającego językiem polskim i
niemieckim poszukuje natych-
miast i zgłoszenia przyjmujmie H.
Methner, Boianowo, fabryka ma-
szyn. zdw 42 460

Poszukuje
artystów i artystek do imprez
rozrywkowych. Zgłoszenia oferty
Kurjer Poznański zdw 42 475

Panienska
pisząca na maszynie na miesiąc
zastępswa potrzebna. Oferty
Kurjer zdw 42 514

Fryzjerka
działa na wysoką pensję po-
trzebna. Drzewiecki, Woźna 18.
zdw 42 512

Młodsza
panna do szycia czapek może się
zgłosić. Sulicki, ul. Chwaliszewo
72. zdw 42 510

Skromnej
dziewczyny do wszystkiego posu-
kujemy bez gotowania. Sternal-
ski, Chwaliszewo 9. IV., prawo.
zdw 42 501

Dziewczyna
skromna, uczciwa do wszystkiego
potrzebna. Nowy Rynek 14-15. IV
prawo. zdw 42 486

Poszukuje
się od 15. 9. 29. nauczycielki dla
2 dziewcząt w wieku 7 i 11 lat,
tamże wolna posada dla elewa
gospodarczego. Dom. Mroczka,
pow. Wyrzysk. zdw 42 559

Panienci
energiczne, posiadające kostjmy
ludowe potrzebne do lotnej sprze-
żady na P. W. K. Wynagrodze-
nie dobre. Zgłoszenia P. W. K.
pawilon 56. I. p., od godz. 18-19.
zdw 42 536

Dziewczyna
z gotowaniem i wszelkich prac
domowych od 1. 9. 29. potrzebna,
Jeżycka 2. lewo, I. piętro, lewo.
zdw 42 535

Uczniwa
dziewczyna z gotowaniem i pra-
niem potrzebna od 1. 9. 29. Pu-
cińska, Ratajczaka 33. III. lewo.
zdw 42 532

Służąca
do prac domowych zaraz potrze-
bna. Kowalewski, Aleje Marcin-
kowskiego 25. zdw 42 524

Syn
uczciwych rodziców, który ma
chceć wyuczyć się piekarstwa i
cukiernictwa może się zgłosić,
ewtl. który już się uczył w tym
zawodzie. Zgłoszenia St. Króli-
kowski, Krotoszyn Sienkiewicza
8. zdw 42 569

Fryzjer
męski zaraz potrzebny. Zielniński,
dworzec główny. zdw 41 948

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna zaraz.
Rzeszowska, Św. Jerzego 5.
bpw 568

Szofera poszukuje
od 15 września rb. Zarząd Dóbr
Rokosowo, poczta Rokosowo. Sta-
nowisko może objąć nawet żona-
ty. Zgłoszenia szczegółowe, z do-
łączeniem odpisów świadectw po-
przednich pracodawców i opisem
praktyki, nadsyłać pod powyż-
szym adresem. Zgłoszenia nie-
uwzględnione, pozostana bez od-
powiedzi. Przyjmujmie się tylko
zgłoszenia pisemne. dw 1 864

Poszukuje
do miasta na Pomorzu służącej
czetnej do pracy z praniem i sa-
modzielnem gotowaniem. Zgło-
szenia do Kurjera Pozn. dw 1 882

Książkowa-
stenotypistka
pisząca biegle na maszynie po
polsku i niemiecku potrzebna na
tychmiast. Zgłoszenia przyjmujmie
Stachowski, Poznań, Krasińskie-
go 2. Pw 4 320-35.128

Służąca
do wszystkiego potrzebna. Ma-
ciejewska, Strzelecka 3a. Zgło-
szenia od 4-6. zdw 42 724

Ekspedjentki
z branży zabawkowej poszukuje
„Aquila”, plac Wolności.
zdw 42 732

Dziewczyna
skromna, uczciwa do 2 osób po-
trzebna. Adres Kurjer filja Poc-
towa 20. zdw 42 584,5

Dziewczyna
potrzebna do wszystkiego, Św.
Marcin 55 II., prawo.
zdw 42 781

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrem gotowa-
niem potrzebna zaraz. Kanalo-
wa 9, fabryka. zdw 42 780

Kartoniarki
kwalifikowane potrzebne. „Kar-
tonaż”, Żydowska 29. zdw 42 730

Syn
uczciwych rodziców chcący wy-
uczyć się kominarstwa, może się
zaraz zgłosić. A. George, Czemp-
piń. nw 3411/12

Kilku
podróżujących do sprzedaży rolni-
kom wszelkich maszyn rolni-
czych na Woj. Poznańskie, Po-
morskie i Górny Śląsk, może się
zgłosić. Wysokie wynagrodzenie
prowizyjne. Zgłoszenia Kurjer
zdw 42 774

Posługaczka
młodsza, uczciwa potrzebna od
1. 9. na ranne godziny. Matejki
59. III., lewo. rw 6570

Potrzebna
ekspedjentka do składu galan-
terji, znajomości fachowa, nie
wymagana. Zgłoszenia osobiste,
Liebek, Woźna 14a. III. p.
zdw 42 492

Dziewczyna
młodsza do wszystkich prac do-
mowych potrzebna zaraz. Zielniń-
ska, Śniadeckich 17. III.
zdw 42 736

Podróżujacy
na Poznań wprowadzony w skła-
dach cukierków, cukierniach po-
trzebny. Zgłoszenia osobiste
„Kartonaż”, Żydowska 29.
zdw 42 731

Służąca
potrzebna do wszystkiego od 1.
9. Strzelecka 8, Restauracja.
zdw 42 748

Potrzebna
na wyjazd inteligentna gospody-
ni, znająca się gruntownie na go-
spodarstwie domowym, ogrodnic-
twie i posiadająca zamiłowanie
porządku. Pierwszeństwo Wiel-
kopolanki. Wiek około 30 lat.
Wymagane świadectwa kursów
gospodarczych lub ogrodniczych
i poważne referencje. Zgłoszenia
Poznań, Śniadeckich 18. Ka-
sprzak. zdw 42 746

Podróżujacy
na obuwie po Ksiestwie lub z in-
nej branży może się zgłosić. —
Adres wskazuje Kurjer zdw 42 747

Posadę
kierownika za wypożyczenie 6.000
pewna gwarancja, wysoki pro-
cent. Oferty Kurjer
zdw 42 766

Potrzebna
zaraz lub później dziewczyna do
wszystkiego, umiejąca dobrze go-
tować. Bogacka ul. Młyńska 9,
parter. dw 1871

Gospodyni
kucharka z chowem drobiu i pra-
rowaniem sztywnej bielizny po-
trzebna od 1. 10. na większy ma-
jątek. Pensja podług ugody
Schroederowa, Jarosławiec, p.
Środa. dw 1868

Pomocnik
fryzjerski samodzielny potrzebny
zaraz. Zgłoszenia Zupańskiego 19,
parter, lewo. zdw 42 707

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Rich-
ter, Marsz. Focha 64. zdw 42 708

Potrzebna
służąca od 1. do wszelkiej pracy
domowej. Waroczek, Mickiewi-
cza 11. zdw 42 686

Fryzjerski
pomocnik starszy potrzebny. Św.
Marcin 16/17. zdw 42 676

2 pomocników
fryzjerskich zaraz poszukuje sie.
Marszałka Focha 84. narożnik
Szczanieckiej. zdw 42 634

Kierownika
fachowca z kaucją co najmniej
10.000 poszukuje fabryka mebli
kuchennych, wyrób masowy na
stałą pensję i tantieme. Zgło-
szenia Kurjer zdw 42 639

Stolarz
fabryczny meblarz na forniero-
wane rzeczy może się zgłosić do
pracy pobocznej Stolarnia, ul.
Dąbrowskiego 83/85 wejście od
boczny kielejowej zdw 41 942/3

1-2.000
pożyczki dam posadę dla inkasen-
ta - ksiązkowego lub stenotypist-
ki. Zgłoszenia Nowacki, Zielona
7. zdw 42 721

Poszukuje się
służącej sumiennej i dzielnej,
obeznanej w gotowaniu potrzebna
od 1. 9. 29. Zgłoszenia Chwaliszewo
68, I. piętro, prawo, od 4 do 6
godz. po pol. St. Wawrzyńsko-
wa. zdw 42 647

Dziewczyna
15 letnia na cały dzień, Łąkowa
16. III., prawo. zdw 42 662

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Jan
Pupka, Rynek Wildecki.
zdw 42 666

Służąca
kochająca dzieci, potrzebna od
1 września. Gostyński, Niezolew-
skich 5. zdw 42 658

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Strzelecka 7
zdw 42 600

Poszukujemy
dobrze poleconych Pań i Panów
do sprzedaży losów. Zgłoszenia
Poznań, Aleje Marcinkowskiego
19, III. godz. 9 a 11 przed pol.
zdw 42 599

Panienska
inteligentna do lekkich prac bio-
rowych z ekspedycja potrzebna
zaraz. Zgłoszenia Półwiejska 31,
p. I. zdw 42 611

Uczniwa
służąca do wszelkich prac domo-
wych potrzebna. Ratajczak, Gór-
na Wilda 53. zdw 42 610

Służąca
do wszelkich prac domowych z
praniem potrzebna od 1. 9. Woj-
ciechowska, Długa 14, parter.
zdw 42 620

Służąca
młodsza, uczciwa i skromna do
malo osób potrzebuje. Górna Wil-
da 15, I. prawo. zdw 42 626

Panienska
przystojna do biura potrzebna.
Zgłoszenia z podaniem warunków
do Kurjera zdw 42 644

Książkowa
obeznana z ksiązkowością żurna-
lową przyjmie zaraz. Reklama
Polska, Aleje Marcinkowskiego
6. Kw 766

Krawcowe
sily samodzielne na suknie poza
dom potrzebne. Konfektja Dam-
ska, Wroniecka 1. rw 6 578

Służąca
dobrze polecona, kochająca dzie-
ci do wszystkiego. Konfektja Dam-
ska, Wroniecka 1. rw 6 578

Dziewczyna
z gotowaniem potrzebna od 1. 9.
20. W. Garbary 6, parter, pra-
wo. zdw 5 674

Posługaczka
młodsza z gotowaniem na cały
dzień potrzebna od 1. 9. Franci-
szek Kuszewski. Wierzbice 14.
zdw 42 636

Służąca
potrzebna. Zgłoszenia po pol.
Zielnińska, Górna Wilda 52. III.
zdw 42 637

Uczeń
i wolontarjusz mogą się zgłosić.
Fryzjer, Kraszewskiego 8.
jw 2478

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Da-
browskiego 38. jw 2487

Przedpłata na wrzesień 1929 r. za obs. wydania razem włącznie tygodniowego do-
datka ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe”: w Po-
znaniu w eksped. zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnośzeniem
do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnośzeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.86
kwartalnie zł 14.58, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00.
W razie wypadków spowodowanych sily wyższą przeszkód w zakazie strajków i t. p.
wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania
się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 90142.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej 60 gr. na stronie
czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami po-
tożnymi 200 gr. od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skompi-
kujemy do godz. 18.50, w dni przedświąteczne do godz. 22 u stróża; do wydania wie-
ni czarnego do godz. 16, w dni przedświąteczne do godz. 9 przed południem. Drobne ogłosze-
nia wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

Wille

7-mio pokojową z komfortem kupię przy
wplacie do 25 000,— gotówką. Oferty
Kurjer Poznański, filja Stary Rynek
rw 6554

Mieszkania

5-6-cio pokojową z komfortem, wysoki parter
lub I. piętro (ewtl. wyżej, jeżeli winda) poszukuje
ewtl. zamienię

obecne mieszkanie komfortowe, 4 pokoje,
przy Starym Rynku. — Oferty Kurjer Poznański,
filja Stary Rynek rw 6555

W ZAULKACH MARSYLJI

Dramat ilustrujący największą hańbę ludzkości — han-
del żywym towarem. „Domy Mitosci” w Marsylji —
Intrygi i działalność handlarzy „biatem niewolnicami”.
W rolach głównych: Rudolf Klein - Rogge — Gina
Manes — Wiera Schmitterlów, w 4225-35,123
wyświetla od czwartku, 29 b. m. i dni następu
Kino Teatr BAJKA na Łazarzu,
ul. Marszałka Focha, tuż przy dworcu.
Seanse 5,30, 7,30, 9,30. W niedziele 3,30 ostatni 9,30.

Humor zagraniczny

Zemsta właściciela restauracji na kliencie, który co-
dziennie umieszcza różne zapiski na czystym obrusie.
(Life N. Jork) S. F.

